

कार्यप्रणाली - मार्गदर्शन

राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या योजना

सत्यमेव जयते

कृषि मंत्रालय,
भारत सरकार

जुलै 2010

पी.के. बसु, आय.ए.एस.
सचिव

भारत सरकार
कृषी मंत्रालय,
कृषी व सहकार विभाग,
कृषीभवन, नवी दिल्ली,
फोन - 23382228, 23382651
13 जुलै 2010

मनोगत

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाची (एन.एच. बी.) स्थापना देशामध्ये व्यावसायिक बागवानीचा एकीकृत विकासाचे संवर्धन करण्याच्या दृष्टीने सन 1984 साली नोंदणीकृत संस्था म्हणून करण्यात आली.

उत्तरपूर्व हिमालय राज्यामध्ये उत्तरपूर्वी राज्ये सिक्कीम, जम्मू काश्मीर, हिमाचल प्रदेश, उत्तराखंड या ठिकाणी बागवानी विकास मीशन ज्याला यापूर्वी बागवानी विकासाचे तांत्रिक मीशन म्हणून संबोधले जात होते. तसेच राष्ट्रीय बागवानी मीशन सुरु झाल्यानंतर राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाचे त्यांच्या योजनेत आवश्यक ते फेर बदल करणे आवश्यक झाले होते. त्या उेशाने राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या योजनेचे स्वरूप बदलण्यात आले असून त्यातून राष्ट्रीय बागवानी मीशन व उत्तरपूर्वी राज्यांची बागवानी मीशन या दोन योजनांची सांगड घालणे शक्य होईल व बागवानी अंतर्गत, क्षेत्र विकास कार्यक्रम, ऊर्जा वाचविण्याचे तंत्रज्ञान वापरणे, पर्यावरण पुरक तंत्रज्ञान शेतकऱ्यांपर्यंत पोहोचविणे सुकर होईल.

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या योजनेमध्ये मुळ रोप वाटीका / कलम व प्रकंदन बँकांची स्थापना करण्याकरीता नवीन घटक, बागवानी रोपवाटिकेची मान्यता व श्रेणीकरण, बागवानी पार्क, बाजार सुचना व राष्ट्रीय शीतशुंखला विकास केंद्र ही समाविष्ट आहेत. विकास योजना तथा तंत्रज्ञान हस्तांतरण आणि बागवानी संवर्धनावर जास्त भर दिला आहे. ह्याचा उत्पादन व उत्पादन वृद्धीचे उष्टि साध्य करण्याकरीता मदत होईल व शेतकऱ्यांच्या लाभामध्ये वाढ होईल.

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या योजनांसाठी नवीन कार्यप्रणाली - मार्गदर्शन 1 मे 2010 पासून लागू केली आहे. मला अशी आशा वाटते की, या प्रकाशनामुळे फक्त कर्मचारी अधिकारी यांनाच नव्हे तर लाभार्थी, वित्तीय संस्था, संशोधन व विकास संस्था व विस्तार संस्था यांच्यासाठी संदर्भ पुस्तिकेचे कार्य करेल.

(पी.के. बसु)

ऑफीस : कृषी भवन, नवी दिल्ली - 110001, फोन : 23382651, 23388444, फॅक्स नं. : 23386004
ईमेल: secy-agri@nic.in

fct ; d@kj
i xak funs kd

प्रस्तावना

सन 1999-2000 पासून राष्ट्रीय बागवानी मंडळ (राष्ट्रीय फलोत्पादन विकास मंडळ) फळबागांच्या विकासाकरीता नवीन योजना राबवित आहे. राष्ट्रीय बागवानी मंडळाने फळबाग विकासासाठी राबविलेल्या योजनांमुळे खाजगी क्षेत्र मोठ्या प्रमाणात व्यापारी तत्वावर आणि हंगामानंतर तयार करावयाच्या स्किम नंतर गुंतवणूक करीत आहेत. द्राक्ष, डाळिंब, आंबा, काजू, संत्रा, चिक्कू, केळी तसेच फुल लागवडीसाठी संरक्षित बागा तयार करण्यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर देशभरातील प्रगतीचे श्रेय बागवानी बोर्डास आहे.

तथापि, विविध योजनांचे, उत्पादन वाढ व बाजार विकासासाठी राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या काही उणिवा दिसून आल्या. मिशन मोड योजनेअंतर्गत राष्ट्रीय बागवानी मिशन आणि तंत्रज्ञान मिशन यामुळे उत्तर पूर्व आणि हिमालयीन राज्ये यांच्यामध्ये एकवाक्यता येण्यासाठी सुधारणा करण्यात आली. 1 मे 2010 पासून 11 व्या पंचवार्षिक योजनेच्या उरलेल्या कालावधीसाठी वरील योजनांची अंमलबजावणी करण्यात येत आहे.

सार्वजनिक क्षेत्रातून वित्तीय सहाय्यता मिळविण्यासाठी सदर पुस्तिकेतील सुचना मार्गदर्शक स्वरूपात प्रसिध्द करण्यात येत आहे. सदर मार्गदर्शक सुचना स्वयंस्पष्ट असून ऑन लाईन अर्ज करणे तसेच इरादा पत्र भरणे तसेच सदर योजनेनुसार मिळणारे अनुदान व आर्थिक सहाय्य यांच्याप्रती इरादा पत्र याची माहिती त्यात देण्यांत आली आहे.

सध्या सुरु असलेल्या योजना आवश्यकत्या सुधारणेसह कार्यान्वित करण्यात याव्यात. नवीन बागवानी रोपवाटीकेचे मुल्यांकन जास्त उत्पादन देणाऱ्या मुळ फळ झाडाच्या जातींचे संरक्षण व उत्पादीत मालाच्या निर्यातीसाठी आर्थिक मदत उपलब्ध करून देणे याकडे लक्ष देण्यात येत आहे. फुले, फळे व भाजीपाला यांची तोडणी झाल्यानंतर पी.एच.एम. घटक व शितगृहासाठी 40 % सबसिडीज देण्यासाठी शासनाने मान्यता दिली आहे. पीएचएम सुविधा व शितगृह याच्यासाठी बागवानी बोर्डांने वित्तीय सहाय्य मिळविण्यासाठी किमान तांत्रिक मानक निश्चीत केलेली आहेत.

उत्पादकाच्या संघटना / स्वयंसहाय्यता समुह तथा विशेषज्ञ संशोधन आणि विकास योजना यांच्यामध्ये प्रभावी समन्वय साधण्यासाठी बागवानी बोर्डांने अंमलबजावणीसाठी प्रोटोकॉलनुसार आवश्यकते बदल केलेले आहेत.

भारतीय राज्य घटनेच्या आठव्या अनुसुचीमध्ये नमुद केलेल्या भाषांमध्ये बागवानी बोर्डांच्या कार्यान्वीत करावयाच्या योजनांची माहिती नवीन उद्योजकांचा सहभाग वाढविण्यासाठी देण्यात आलेली आहे. त्याशिवाय राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाची ही वेब साईट <http://nhb.gov.in> वरही सदर माहिती उपलब्ध आहे. ऑन लाईन अर्जाची छाननी व त्या संबंधी माहिती सदर वेबसाईटमध्ये उपलब्ध होण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येत आहेत. तसेच लाभार्थी उद्योजकांना देय सबसिडी इलेक्ट्रॉनिक ट्रान्सफर द्वारे देण्याची व्यवस्था करण्यात येणार आहे.

11 व्या योजनेअंतर्गत राष्ट्रीय बागवानी बोर्डांच्या लाभ धारक सभासदांना या पुस्तिकेतील विविध मार्गदर्शक सुचना उपयुक्त ठरतील असा माझा विश्वास आहे.

दि. 13.7.2010

(fct ; dckj)
प्रबंध निदेशक

अनुक्रमणिका

विवरण	पान नंबर
राष्ट्रीय बागवान मंडळाची प्रस्तावना, योजनांची यादी योजनेची ध्येये व उीष्टे	1 ते 2
संपूर्ण योजनांविषयी सर्वसामान्य मार्गदर्शक तत्वे	3
विशिष्ट योजनांविषयी मार्गदर्शक तत्वे	
(i) योजना - 1 बागवानी पिकांचे उत्पादन तसेच काढणी नंतरच्या व्यवस्थापनाच्या माध्यमातून व्यावसाईक बागवानीचा विकास	4 ते 6
(ii) योजना - 2 बागवानी उत्पादनासाठी शीतगृह साठवणूक / साठवणूक गृहाची निर्मिती / विस्तार / आधुनिकीकरणासाठी भांडवली गुंतवणूक आर्थिक अनुदान योजना	7 ते 8
(iii) योजना - 3 बागवानी पिकांसाठी संवर्धनासाठी तांत्रिक विकास आणि हस्तांतरण	9 ते 18
(iv) योजना - 4 बागवानी पिकांसाठी बाजारपेठ सुचना सेवा	19
(v) योजना - 5 बागवानी संवर्धन सेवा	20 ते 22
प्रारूप - 1	23 ते 69
प्रारूप - 2	70 ते 96
प्रारूप - 3	97 ते 101

टिप :-

1. इंग्रजी व मराठी संक्षिप्त या पुस्तकात शेवटी दिले आहे.
2. इंग्रजी गाइडलाइनचा मराठीतील स्वैर अनुवाद आहे.
3. जर काही शंका असेल तर इंग्रजी गाईडलाईनची मूळ प्रत रा.बा.मंडळाच्या महाराष्ट्रातील नागपूर, पुणे व नाशिक येथील कार्यालयात उपलब्ध आहेत.

संक्षिप्त

कृ.प्र.खा.उ.नि.वि.प्रा.	-	शेती व प्रक्रिया निर्यात विकास प्राधिकरण
कृ.उ.वि.सं.	-	कृषि उत्पन्न बाजार समिती
कृ.प्रौ.प्र.अभि.	-	शेती तांत्रिक व्यवस्थापन समिती
नि.वा.	-	नियंत्रित वातावरण
स.ज.सु.के.	-	सामान्य जनसेवा केंद्र
नि.उ.क.ब.बा.के.सं.	-	उष्ण कटिबंध फलोत्पादन केंद्रिय संस्था
कृ.एवं स.वि.	-	शेती व सहकार
वि.एवं दृ.प्र.नि.	-	जाहीरात आणि प्रसिध्दी संचालनालय
भा.कृ.अनु.परि.	-	भारतीय कृषी संशोधन संस्था
भा.कि.उ.स.लि.	-	भारतीय फर्टिलायझर्स कार्पोरेशन
भा.बा.अनु.सं.	-	भारतीय फलोत्पादन संशोधन
कृ.वि.के.	-	कृषि विज्ञान केंद्र
आ.प.	-	आशय पत्र
आ.वा.	-	सुधारीत वातावरण
रा.कृ.वि.प्र.सं.	-	राष्ट्रीय कृषि विस्तार प्रबंधन संस्थान
खा.प्र.उ.मं.	-	खाद्य व उद्योग मंत्रालय
स.ज्ञा.	-	झालेला करार
भा.रा.कृ.स.वि.सं.लि.	-	भारतीय राष्ट्रीय कृषी सहकारी विपणन संघ लि.
रा.शी.शृं.वि.के.	-	राष्ट्रीय शीत शृंखला विकास केंद्र
उ.पू.क्षे.कृ.वि.नि.	-	उत्तर पूर्व क्षेत्र कृषि विपणन निगम
गै.स.सं.	-	बिगर शासकीय संघटना
रा.बा.बो.	-	राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
रा.बा.मि.	-	राष्ट्रीय बागवानी मिशन
रा.बा.अ.व.फ.	-	राष्ट्रीय बागवानी अनुसंधान आणि विकास फाऊंडेशन
रा.ग्रा.वि.सं.	-	राष्ट्रीय ग्रामीण विकास संस्थान
रा.औ.पा.बो.	-	राष्ट्रीय औषधी वनस्पती बोर्ड
क.प.प्र.	-	कापणीनंतर व्यवस्थापन
अनु.एवं वि.	-	अनुसंधान किंवा विकास
रा.कृ.वि.	-	राज्य कृषि विश्वविद्यालय
ऊ.एवं सं.सं.	-	ऊर्जा आणि संसाधन संस्थान
उ.पू.रा.सहित सि.ज.एवं क	-	उत्तर-पुर्व राज्यांसहित सिक्किम, जम्मू आणि काश्मीर

राष्ट्रीय बागवानी मंडळ

- 1) **प्रस्तावना :-** राष्ट्रीय बागवानी मंडळाची स्थापना भारत सरकार मार्फत सन 1984 मध्ये संस्था नोंदणी अधिनियम 1860 च्या अंतर्गत एक स्वायत्त संस्था म्हणून केली गेली. मंडळाचे मुख्य कार्यालय इन्स्टीट्युशन सेक्टर - 18 गुडगांव हरियाणा येथे आहे.

मंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक हे एन एच बी चे मुख्य कार्यकारी असून ते मंडळाचे संचालक तसेच भारत सरकारच्या शेती व सहकार विभागाच्या संपूर्ण पर्यवेक्षण तसेच मार्गदर्शनाखाली योजना कार्यान्वीत करतात.

1.1 एन एच बी (राष्ट्रीय बागवानी मंडळ) मार्फत चालविल्या जाणाऱ्या योजनांची यादी.

- (1) बागवानी पिकांचे उत्पादन व काढणी नंतरच्या व्यवस्थापन माध्यमातून व्यावसायिक बागवानीचा विकास.
- (2) बागवानी उत्पादनासाठी शीत साठवणूक गृह / साठवणूक गृहाची निर्मिती / विस्तार / आधुनिकीकरणासाठी भांडवली गुंतवणूक आर्थिक अनुदान योजना.
- (3) बागवानी पिकांच्या संवर्धनासाठी तांत्रिक विकास व अंतरण
- (4) बागवानी पिकांसाठी बाजार माहिती सेवा
- (5) बागवानी संवर्धन सेवा.

1.2 एन एच बी (राष्ट्रीय बागवानी मंडळ) ची ध्येय व उीष्टे.

वरील योजनांची मुख्य ध्येय व उीष्टे खालील प्रमाणे :-

- (1) निवडक क्षेत्रामध्ये उच्च गुणवत्तायुक्त बागवानी शेती विकसीत करणे आणि अशा क्षेत्रांमध्ये बागवानीची चळवळ विकसीत करणे की ज्यामुळे बागवानी विकासाच्या दृष्टीने एक केंद्र बिंदु म्हणून ठरून कार्य करेल.
- (2) क्षेत्र विस्तार परियोजनेचा जोड भाग म्हणून या परियोजनांच्या समुहासाठी पायाभूत सोईसुविधांसह आधुनिक काढणी पश्चात व्यवस्थापनाच्या संरचनेचा विकास करणे.
- (3) ताज्या बागवानी उत्पादनांसाठी एकात्मिक उर्जा वाचविणारे शीत शृंखलांच्या पायाभूत सुविधांचा विकास करणे.
- (4) आवश्यक औद्योगिकी मुल्यांकन करून नवीन तंत्रज्ञान, अवजारे यांची ओळख करून देणे व ती प्रसिध्द करणे.
- (5) कलम तसेच प्रकंदन बँक / मूळ रोप वाटीकेची निर्मिती करून त्याचे संवर्धन करणे तसेच मुल्यांकन बागवानी रोपवाटिका, रोपण सामुग्रीच्या आवश्यकतेनुसार गुणवत्तापूर्ण रोपण सामुग्रीची उपलब्धता सुनिश्चित करणेसाठी सहाय्य करणे.
- (6) ताज्या बागवानी उत्पादनांचे संवर्धन तसेच बाजार विकासासाठी पाऊल उचलणे.
- (7) नवीन विकसीत / आयात केलेली रोपण सामुग्री, अन्य कृषी निवेश (इनपूट) उत्पादन तंत्रज्ञान पी एच एम प्रोटोकॉल (काढणी पश्चात व्यवस्थापन) आई एन एम तसेच आई पी एम प्रोटोकॉलच्या क्षेत्र परिक्षणाचे संवर्धन करणे तथा प्रामाणिक तंत्रज्ञानाच्या व्यावसायिकीकरणासाठी संशोधन व विकास कार्यक्रम ठरवणे.

- (8) मानांकनकृत पी एच एम प्रोटोकॉल, ताज्या बागवानी उत्पादनांसाठी निर्धारित साठवणूक व्यवस्था, शीतगृह शृंखला सुविधा इत्यादीसाठी मानांकित बेंचमार्क संबंधित संशोधन व विकासाचे संवर्धन करणे.
- (9) उत्पादक / शेतकरी तसेच सेवा पुरविणारे माळी, शेती कामातील कुशल मजूर शीत साठवणूक गृहाचे चालक, काढणी पश्चात व्यवस्थापनासाठी तंत्रज्ञानाचे प्रभावी अंतरण करणे यामध्ये नवीन बागवानी उत्पादन तसेच मास्टर प्रशिक्षणपण अंतर्भूत आहे.
- (10) बागवानी उत्पन्न तसेच उत्पादनाचा खप वाढविण्याच्या दृष्टीने पाउले उचलणे
- (11) बागवानी उद्याने तसेच कृषी निर्यात क्षेत्रांमध्ये सामान्य जन सुविधा केंद्राची स्थापना करणे.
- (12) बाजार सुचना प्रणाली, बागवानी डाटा बेस विकसीत करणे, त्याचा प्रसार करुन संचयनास सुदृढ बनविणे.
- (13) वर्तमान स्थितीचे मुल्यांकन, अडचणींची ओळखण्यासाठी अभ्यास तसेच सर्वेक्षण करणे आणि बागवानीच्या योजनाबद्ध विकासासाठी अल्प व दीर्घ सेवां बरोबरच तंत्रज्ञान सेवा पुरविण्यासाठी अभ्यास व सर्वेक्षण कार्यान्वीत करणे.

संपूर्ण योजनांसाठी सामान्य मार्गदर्शन

2.1 अर्ज (आवेदन पत्र) भरण्याची प्रक्रीया :

ऑनलाईन अर्ज, अर्जाची किंमत, प्रकल्पाचे निरीक्षण, प्रकल्प प्रस्तावाच्या छाननी करिता छाननीचे मानदंड (नियम) छाननी प्रक्रीया बाबत नियम आणि विभिन्न स्वीकृती आणि मंजूरी दप्तर ठेवण्याची पध्दतीसह सगळ्या योजनांसाठी आर्थिक सहाय्य मिळण्याकरीता अर्ज भरण्याची विस्तृत प्रक्रीया वेळोवेळी संचालक मंडळाकडून ठरविली जाईल.

2.2 सैध्दांतिक मंजूरी राष्ट्रीय बागवान मंडळामार्फत प्रकल्पाचे मुल्यांकन तथा आर्थिक मदतीची प्रक्रीया

आशय पत्रास सैध्दांतिक मंजूरी देणे, प्रकल्प प्रस्तावाचे मुल्यांकन नमुना प्रकल्प आणि त्यातील घटकांना अंतिम स्वरुप देणे आर्थिक मदतीची स्वीकृती इत्यादी बाबतची कार्यपद्धती वेळोवेळी संचालक मंडळामार्फत निर्धारित केली जाईल.

2.3 योजना लागू होण्याची तारीख

योजनेची मार्गदर्शक तत्वे 1 मे 2010 पासून लागू होतील.

2.4 पात्र संस्था :

जोपर्यंत अन्यथा विनिर्दिष्ट नसेल तर सर्व राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या योजनां तर्गत मदत मिळविण्याकरीता पात्र संस्था / प्रवर्तकांमध्ये गैर सरकारी संस्था, उत्पादकांचे असोसिएशन, व्यक्ती, भागीदारी / प्रोप्रायटरी फर्म, कंपनी, निगम, सहकारी संस्था, कृषी उत्पन्न बाजार समिती, विपणन बोर्ड / समिती / नगर निगम / समिती कृषी उद्योग निगम, कृषी विद्यापीठ आणि अन्य संबंधीत संशोधन व विकास संस्था सामिल आहेत.

2.5 विविध योजना अंतर्गत मदत पात्र घटक तथा मदत पॅटर्नचे विस्तृत विवरण त्याच्याशी संबंधीत चॅप्टरमध्ये दिले आहे.

एन एच एम आणि एन एच बी च्या योजनांना परस्पर सामिल केले जाणार नाही म्हणजे एकाच प्रकल्पासाठी या पैकी कोणत्याही एकाच योजनेतून आर्थिक मदत घेता येईल. ज्या घटकांसाठी अन्य दुसऱ्या केंद्रीय योजना जसे एपीडा, एम एफ पी आई एन एम पी बी इत्यादीच्या अंतर्गत मदत होणार असेल तर ते घटक एन एच बी च्या मदतीस पात्र होणार नाहीत.

विशिष्ट योजनांसाठी मार्गदर्शक तत्वे

योजना - 1

बागवानी पिकांचे उत्पादन तथा काढणी पश्चात व्यवस्थापनामार्फत व्यावसाईक बागवानी विकास.

घटकांचे विवरण आणि मदतीची पध्दत :-

- 1) **उत्पादनाशी संबंधीत घटक :-** बँक कर्जाशी निगडीत प्रकल्प जे उच्च गुणवत्तायुक्त व्यावसाईक उत्पादन / विक्रीशी संबंधीत आहेत व त्यामध्ये खालील बाबी आहेत. ज्या घटकांतर्गत मदतीस पात्र आहेत.
 - 1) उच्च गुणवत्तायुक्त व्यावसाईक बागवानी पीके.
 - 2) देशी पिक उत्पादन - जडी बूटी मसाले.
 - 3) सुगंधीत व औषधी रोपे.
 - 4) बियाणे व रोपवाटीका.
 - 5) जीव तंत्रज्ञान, सुक्ष्म जीव-विज्ञान, जीव-रसायन, जीव संघनता आणि टिश्यु कल्चर.
 - 6) संरक्षीत शेत.
 - 7) जैविक कीटनाशक.
 - 8) जैविक खते, जैविक अन्न, जैविक शेती, कृषी खाद्य.
 - 9) बागवानी स्वास्थ्य निदान शाळा आणि प्रयोग शाळेची स्थापना.
 - 10) हाईड्रोपानिक्स, एयरोपोनिक्स.
 - 11) मधुमक्षीकापालन आणि त्यांचे उत्पादन
 - 12) मशरुम आणि त्याचे उत्पादन
 - 13) गिरदार फळाचे उत्पादन

मदतीची पध्दत :-

बँक कर्जाशी निगडीत बँक - एन्डीड आर्थिक मदत सामान्य क्षेत्रात एकूण प्रकल्प खर्चाच्या 20 % दराने व जास्तीत जास्त 25 लाख रुपये प्रती प्रकल्पासाठी आहे. तथापी पूर्वोत्तर क्षेत्र / डोंगरी तथा जनजातीय क्षेत्रामध्ये याची मर्यादा 30 लाख रुपये प्रती प्रकल्प आहे. तथापी संरक्षीत शेती खजूर, ताड, ऑलीव्ह, केशर यांच्यासारख्या जास्त गुंतवणूकीच्या प्रकल्पासाठी मदत एकूण प्रकल्प खर्चाच्या 25 % व जास्तीत जास्त 50 लाख रुपये आहे. (डोंगरी व जनजातीय क्षेत्रात प्रकल्प खर्चाच्या 33 % जास्तीत जास्त 60 लाख रुपये मदत मिळेल.)

सर्वसाधारण अटी :-

- 1) वरील आर्थिक मदत खुल्या शेतीमध्ये जो प्रकल्प 4 हेक्टर (10 एकर पेक्षा जास्त) क्षेत्रामध्ये पसरला आहे व संरक्षीत शेतीमध्ये 1000 चौ. मीटर पेक्षा अधिक क्षेत्रामध्ये आहे त्यांनाच मदत मिळू शकेल.
- 2) प्रकल्पासाठीचा पैसा हा मिळणाऱ्या अनुदाना पेक्षा 15 % जास्त रक्कमे इतके मुदती कर्ज रुपाने बँक अथवा वित्तीय संस्थांकडून उभारला पाहिजे.
- 3) उत्पादनासंबंधी नविन युनिट स्थापनेसंबंधी प्रकल्पाचे अप्रायजल अ्या कारणासाठी करण्यात यावे जेणे करुन उच्च तंत्रज्ञान संबंधी बाबी जसे गुणवत्तायुक्त रोपे, सिंचन, फर्टीगेशन इ. आधुनिक बाबींचा समावेश करण्यात आला आहे, याची खात्री करण्यात येईल

4) विभिन्न घटकांची नॉमेटिक् कास्ट राष्ट्रीय बागवानी बोर्डामार्फत निर्धारित केली जाईल.

(2) पी एच एम / घटकांशी संबंधीत प्राथमिक प्रसंस्करण :- क्रेडीट लींक प्रकल्पामध्ये सामिल असणारे खालील घटक अंतर्गत मदतीसाठी पात्र आहेत.

- 1) धुलाई, वाळविणे, निवडणे, वर्गीकरण करणे, वैक्सींग, पॅकिंग, पेलेटिजींग (गवताची गंजी) हीमीकरण युनीट इत्यादी.
- 2) शितकरण पूर्व युनीट / शीत गृहे.
- 3) रिफर व्हॅन / कंटेनर
- 4) विशीष्ट परिवाहन वाहन
- 5) किरकोळ विक्री केंद्र
- 6) लीलाव मंच
- 7) पिकवणे / रोग निवारण चेंबर
- 8) बाजार आवार / रोप वे
- 9) उज्वलन / बाष्प उष्णता प्रचार युनिट
- 10) उत्पादनाचे प्राथमिक प्रसंस्करण (आंबवणे, निवकर्षण आसवन, ज्युस विक्री, पल्पींग, प्रतिसारण, कटाई, चिराई, निर्जलीकरण इ.
- 11) नैसर्गीक रंग रंजक निवकर्षण
- 12) बागवानी उत्पादनापासून काढलेली सुगंधीत तेले, परफ्युम्स व सौंदर्य प्रसाधने
- 13) टाकाऊ बागवानी पासून बनविलेली उत्पादने
- 14) बागवानी संबंधीत शेती औजार, यंत्रे, उपकरणे, प्लॅस्टीक कंटेनर, पॅकिंग इत्यादी करीता घरगुती उद्योगाचे संवर्धन व त्या अनुषंगीक उद्योग
- 15) गुणवत्ता आश्वासन प्रणाली (एच एसीसीपी, टीक्युएम, आईएसजी, युरो, जीएपी) इ. स्वीकारणे
- 16) प्लास्टीक क्रेट आणि कणगी पुठ्याची पेटी (कार्टन) कीटाणुरहित पैकींग आणि जाळ्या

मदतीची पध्दत :-

सामान्य क्षेत्रामध्ये एकूण प्रकल्प खर्चाच्या अधिकतम 40 % दराने किंवा 50 लाख रुपये तथा डोंगरी व जनजातीय क्षेत्रामध्ये एकूण प्रकल्प खर्चाच्या जास्तीत जास्त 55 % किंवा 60 लाख रुपये बँक एन्डीड क्रेडीट लिंक आर्थिक मदत दिली जाईल. प्लास्टीक क्रेट करीता मदतीची पध्दत एकूण खर्चाच्या 50 % असेल.

पी एच एम / पी पी प्रकल्पासाठी सर्वसामान्य अटी.

- 1) प्राथमिक प्रसंस्करण तथा कटाई काढणी पश्चात व्यवस्थापनासंबंधी प्रकल्प व्यावसाईक बागवानी क्षेत्राच्या विस्ताराच्या निगडीत प्रकल्पाशी संबंधीत शेती प्रकल्पांसाठी किंवा व्यावसाईक बागवानीचे नवीन प्रकल्प समुह किंवा प्रचलीत बाग / शेतीसाठी लागू केली जाईल. नवीन सयंत्र / मशीन प्रभावी स्वयंसंचलीत उपकरणांचा प्रचार, प्रचलीत पी एचएम मुलभूत सुविधामध्ये आधुनिक प्रक्रिया तंत्रज्ञानाची ओळख करून देण्याच्या प्रकल्पाचा विचार ही केला जाईल. तथापि असे घटक ज्यांची नियमित दुरुस्ती, देखभाल जुन्या सयंत्रामध्ये बदल आणि अशी यंत्र की ज्याची किंमत नगण्य आहे अशा बदललेल्या बाबींना यामध्ये सामिल केले जाणार नाही. पी एच एम घटक जसे पॅक हाऊस अशी मुलभूत सुविधा ह्या निर्धारित तंत्रज्ञानाच्या दर्जानुसार असतील तरच वाढीव दराने आर्थिक मदतीस पात्र ठरतील.
- 2) निर्धारित मानकानुसार एक वेळ मदतीच्या रूपात उत्पादनाच्या व्यावसाईक बागवानी प्रकल्पासह क्रेट, जाळी (शेड आणि अँटी फक्त) करीता 50 % दराने आर्थिक मदत उपलब्ध होईल. क्रेटसाठी आर्थिक मदत योग्य वेळी त्याची खरेदी केल्या नंतर

दिली जाईल जी पुढे पिकण्याच्या, काढण्याच्या स्तरावर असतील तर त्याप्रमाणे क्रेटसाठी आर्थिक मदत स्वतंत्रपणे त्यानंतर योग्यवेळी योग्य स्तरावर दिली जाईल.

- 3) प्लास्टीक क्रेट, टोपल्यांसाठी आर्थिक मदत उत्पादकांसाठी दिली गेली आहे. कारण याचा उद्देश बागवानी उत्पादनासाठी ग्राहकांच्या अंतिम किंमतीत उत्पादकांचा हिस्सा वाढविणे आहे. प्लास्टीक क्रेट तथा टोपल्यांसाठी मदत पॅक हाऊसमुळे पिकविणे क्रिया रोग निवारण चेंबर / शीतगृह युनिट या करीता शेतीमध्ये पॅक हाऊस करु इच्छीणारे उत्पादक शेतकरी, उत्पादक संघटना, नोंदणीकृत उत्पादन वृद्धी संघटना यांच्या प्रस्तावाचा विचार केला जाईल. मात्र यासाठी कर्जाशी निगडित प्रकल्पांतर्गत निश्चित भांडवल हा निवेशाचा अनिवार्य भाग असेल. कर्ज देणारी बँक त्याचे मुल्यमापन करेल. राष्ट्रीय बागवानी मंडळाची समिती अशा कोणत्याही प्रकल्पासंदर्भात किती क्रेट / टोपल्या असाव्यात याची संख्या निश्चित करेल.
- 4) शेड नेट, जाळ्या, गारांपासून संरक्षण करणाऱ्या जाळ्या, ज्या फुलबागा 4 हेक्टर पेक्षा अधिक कार्यक्षेत्रात आहेत या मानकानुसार अस्तित्वात प्रचलीत व्यावसायिक बागवानी प्रकल्पांच्या कायद्यासाठी क्रेडीट लीकड प्रकल्पाकरीता मदतीसाठी एक वेळ विचार केला जाईल. सीएफबी कार्टन, कीटाणुविरहीत पॅकिंग, फळांच्या छोट्या टोपल्या, पॉली बॅग या बाबतीत पहिल्या वर्षी नवीन बागवानी उत्पादन घेणे तसेच बाजारातील बागवानी उत्पादनाची माहिती ही मदत एकवेळा त्यांच्या गुण दोषाचा विचार करुन उपलब्ध होईल.
- 5) शीत साठवणगृह योजनेमध्ये त्यातील केलेल्या घटकांसाठीचेही लाभ प्रवर्तकांना उपलब्ध होतील. याशिवाय ती मदत उत्पादनाचे एकात्मिक प्रकल्पांची स्थापना तथा पीएचएम घटकांसाठी व्यावसायिक बागवानी योजनांसाठी दिली जाईल.
- 6) आयटम II (XIX) मार्फत सामिल आयटमच्या देशी उत्पादनाच्या संवर्धनासाठी युनीट बांधणी विचार राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या समिती मार्फत गुणदोषांच्या निर्णयावर आधार केला जाईल.
- 7) प्रकल्पासाठी अर्थ उभारणी बँकेकडून मुदती कर्ज रुपाने किंवा नॉन बँकिंग वित्तीय संस्थांकडून केली पाहिजे ती मिळणाऱ्या अनुदानाच्या 15 % पेक्षा अधिक असला पाहिजे.
- 8) नवीन उत्पादन युनिट स्थापनेच्या संबंधी प्रकल्पाचे तांत्रिक तथा आर्थिक दृष्टीने मुल्यांकन करावे लागेल. ज्यामुळे उत्पादनाची गुणवत्ता, ऊर्जा बचत, कमी उत्पादन खर्च, पर्यावरण संबंध इ.बाबी लक्षात घेऊन तंत्रज्ञानाचा समावेश करावा लागेल.
- 9) या योजनेच्या घटकांतर्गत असलेले प्रकल्प, नवीन उत्पादन प्रकल्पासाठी राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या योजनांतर्गत प्रचलीत उत्पादन संबंधी प्रकल्प मदतीसह किंवा मदतीविना स्थापन झालेले एकात्मिक प्रकल्प तथा उत्पादन संबंधी घटकांचा श्रेणीमध्ये येतात त्यांना एकत्रित केले जाऊ शकते. कांही घटक शेतीवर किंवा शेती बाहेरीलही असू शकतात. याशिवाय असे प्रकल्प की नवीन बागवानी उत्पन्न देणाऱ्या उत्पादनासहीत, सेवा देणारे / व्यापारी / प्रक्रियाकार यांचे मार्फत बँक वर्ड लिंकेजसाठी प्रयत्न करुन ताजे बागवानी उत्पादन ही असेल.
- 10) विभीन्न घटकांसाठी नॉर्मेटीव्ह कॉस्ट वेळोवेळी राष्ट्रीय बागवान बोर्डामार्फत निर्धारित केली / ठरविली जाईल.

एल ओ आय साठी अर्ज करण्यासाठी विस्तृत सूचना, प्रारूप आणि अन्य प्रासंगिक सुचना या पुस्तकांच्या पान क्र.31 ते 75 वर आहेत.

योजना - 2

बागवानी उत्पादनासाठी शीत साठवणूक गृह / साठवणूक गृहाची निर्मिती / विस्तार / आधुनिकी करणासाठी भांडवली गुंतवणूक - आर्थिक अनुदान योजना

घटकांचे विवरण मदतीची पध्दत :-

घटक :- क्रेडिट लींकड प्रकल्पासंबंधी नियंत्रित वातावरण व मॉडीफाईड वातावरण असणारी साठवण गृह शीतकरण पूर्व युनीट्स कांदाकरीत वेगळ्या प्रकारचे साठवणगृह इत्यादींच्या आधुनिकीकरणासह शीत साठवणगृह या घटकांतर्गत मदतीस पात्र आहेत.

मदतीची पध्दत :-

सामान्य क्षेत्रामध्ये क्रेडिट लींकड बँक एन्डीड आर्थिक मदतीसाठी प्रकल्पाचा भांडवली खर्च 40 % दराने व डोंगरी तथा जनजातीय क्षेत्रांमध्ये खाली दिलेल्या क्र. 1 ते 5 साठी आधिकाधिक साठवण क्षमता 5000 एम टी प्रती प्रकल्पासाठी 55 % असेल.

शीत साठवणगृह प्रकल्पासाठी सामान्य अटी :-

- 1) अनेक चेंबर शीत साठवण गृह ज्यामध्ये आरसीसी चा फ्लोअर किंवा लाकडी ढांचा ज्या करीता प्रिकुलींग तपामान अपेक्षित नसेल त्याच तापमान क्षमता 0°C ते 16°C पर्यंत या फिनक्यायल शीतकरण प्रणालीसाठी त्याच्या अधिक आर्द्रतेकरीता नियंत्रण प्रणाली (सामान्यपणे आरएच 80 % ते 95 % कांदा व लसुण साठी 65 % ते 70 % व बीयाणे साठवणुकीसाठी ॲप्रोप्रीएट स्तर) साठवणूक केलेल्या वस्तुंच्या देखभालीसाठी आग दुर्घटना, शितोपकरणाची गळती, इत्यादी पासून सुरक्षेसह कमीत कमी 2 चेंबर, सीव्हिल संरचनेसहीत विद्युत रोधक सामुग्री निर्धारित मानकानुसार 6000 रु. प्रती एम.टी.दराची विद्युतरोधक तथा शीतकरण प्रणाली समाविष्ट आहे.
- 2) अनेक चेंबर व अनेक उत्पादनासाठी शीत साठवणगृह ज्यामध्ये सर्व प्रकारची बागवानी उत्पादने परंतु पूर्ण शीतकरण प्रणाली सोडून (तापन क्षमता रेंज 2°C किंवा कमीत कमी + 16°C हून अधिक) या तापक्रमसहित आर्द्रता तथा CO2 नियंत्रण सामान्यपणे पुढे भाजीपाला यासाठी आरएच 80 % ते 95 % कांदा लसुण यासाठी 65 % ते 70 % बी- बीयाणे साठवणुकीसाठी ॲप्रोप्रीएट स्तरापर्यंत फिन-क्वायल शीतकरण प्रणाली व्यस्त किंवा कमी व्यस्त असणाऱ्या वेळेकरीता ऊर्जा बचत उपकरण, CO2 नियंत्रण प्रणालीसहीत तापअंतरण, सूक्ष्मजीवी / धुळी मधील जीवाणुंच्या नियंत्रणासाठी ॲप्रोप्रीएट तंत्रज्ञान व साठवून ठेवलेल्या वस्तु अशा रॅक्स, फळांच्या छोट्या टोपल्या तसेच फार्क लीफ्ट / स्टेकर (ठिकाणाच्या अवस्थेनुसार) पिशव्या / टोपल्या क्रेट / सीएफबी बॉक्स व दुर्घटनेपासून बचाव करण्याकरीता असणारी सुरक्षा उपकरणे ही समाविष्ट आहेत.
 - (क) सिव्हिल संरचना / पूर्व निर्मित इंजी. संरचना, विद्युत विरोधक, शीतकरण प्रणाली यासह निर्धारित मानकानुसार (तळयुक्त शीत साठवणगृह) वगळून 7000 रु.प्रती चौ. मी.च्या दराने
 - (ख) सीव्हिल संरचना / पूर्व निर्मित इंजी. संरचना, विद्युतविरोधक, शीतकरण प्रणाली यासह निर्धारित मानकानुसार (मध्यतळ शीत साठवण गृह सोडून) ऑन फार्म धुलाई / डी सॅपिंग (आवश्यकतेनुसार) साठी पैक हाऊस सुविधा, बनविणे, वेगळे करणे, कापणी करणे, वैक्सींग, पॅकिंग इ.व शितकरण पूर्व 8000 रु. प्रति मीटर दराने.
- 3) शीत साठवण गृहाचे आधुनिकीकरण :-
 - 1) ताप विद्युत रोधीचे अपग्रेडेशन

- 2) शीतकरण प्रणाली रेफ्रीजरेशन, वायु प्रवाह, विद्युत स्थापन देखभालीशी संबंधीत उपकरणे, सुरक्षेशी संबंधीत उपकरणे इत्यादीचे अपग्रेडेशन
वरील 1) साठी जास्तीत जास्त 1000मे.टन आणि 2) साठी 2000 मे.टन पर्यंतच्या प्रकल्पाकरीता
वरील 1) आणि 2) चा लाभ पूर्ण आधुनिकीकरणासाठी दोन्हीकरीता एकत्रित मिळते.
- 4) नियंत्रित वातावरणातील शीत साठवणगृह 32000 रुपये प्रति एमटी दराने
- 5) प्रकल्पखर्चा करीता कर्जाची रक्कम बँक किंवा गैर बँकिंग वित्तीय संस्थांकडून मुदती कर्ज रुपाने उभारावयाची असून ती मिळणाऱ्या अनुदानाच्या 15 % पेक्षा अधिक असली पाहिजे.
- 6) या घटकांतर्गत रिवाईज्ड. नॉर्मस नुसार आर्थिक मदत प्राप्त करण्यास केवळ असे प्रकल्प समाविष्ट आहेत जे निर्धारित तांत्रिक नॉर्मस पूर्ण करतील या संबंधी निर्धारित प्रोटोकॉलचीची अंमलबजावणी केली जाईल.
- 7) उपयुक्त डिझाईनची रॅक, फळांच्या छोट्या टोपल्या उपयुक्त प्रकारच्या डिझाईन मध्ये समाविष्ट केले आहे.
- 8) वरील प्रकल्पात काही नविन घटकाचे समायोजन असल्यास त्याच्या नॉर्मेटिव्ह कास्टचा लेखा जोखा बोर्डाच्या समिती मार्फत केला जाईल.
- 9) राष्ट्रीय बागवानी मंडळाची मदत तेव्हाच उपलब्ध होईल जेव्हा कृषी मंत्रालयामध्ये या उेशासाठी अधिसूचीत अद्ययावत तांत्रिक मानके व प्रोटोकॉलचे अनुपालन लाभार्थीकडून केले जाईल.

एल ओ आय साठी अर्ज तयार करण्याच्या विस्तृत सुचना, प्रारूप आणि अन्य प्रासंगिक सुचना / या पुस्तकाच्या पान क्र. 76 ते 103 मध्ये दिले आहे.

योजना - 3

बागवानीच्या संवर्धनासाठी तंत्रज्ञान विकास व हस्तांतर

घटक :-

- 1) नवीन तंत्रज्ञानाचा परिचय
- 2) प्रगतशील शेतकऱ्यांचा दौरा
- 3) संवर्धनात्मक व विस्तार उपक्रम
- 4) भारतातून व परदेशातून तांत्रिक माहिती
- 5) तंत्रज्ञान जागरुकता
- 6) परिचर्चा प्रदर्शनांचे आयोजन
- 7) उद्यान पंडीत
- 8) प्रचार व फील्म
- 9) तंत्रज्ञान अपग्रेडेशन व बाजारा विषयी जागरुकता
- 10) तंत्रज्ञानाचे प्रभावी हस्तांतरणासाठी वैज्ञानिकांना मानधन
- 11) बागवानी रोपवाटीकेचे नर्सरीचे अधिकृत मान्यता प्राप्तीकरण व मुल्यांकन
- 12) फलोत्पादनासाठी वंशानुगत रोपवाटीकासाठी मुळ रोप वाटीका
- 13) बागवानी / पार्क / कृषी निर्यात क्षेत्र इत्यादी ठिकाणी सर्वसामान्य सुविधासाठी मदत

घटकांचे विवरण व मदतीची पध्दत :-

1) नवीन तंत्रज्ञानाचा परिचय :-

- क) नवीन शेती निवेश, उच्च गुणवत्तायुक्त व्यापारी उत्पादन आणि उत्पादकता वाढविण्यासाठी वृद्धी विनियमन, प्लॅन्ट प्रोटेक्शनच्या संवर्धनासाठी नवीन अप्रोप्रिएट तंत्रज्ञानाची ओळख करण्यासाठी प्रायोजक प्रकल्पाची सुरुवात करणे.
- 1) अशा प्रायोगिक प्रकल्पांची निवड करण्यासाठी व्यावसाईक निर्वाह मुख्य मानदंड असेल.
 - 2) प्रकल्पामध्ये खालील आस्पेक्ट पैकी एक आस्पेक्ट असला पाहिजे.
 - 3) तंत्रज्ञान संकल्पनाचे कार्यान्वीकरण
 - 4) अंगीकरण आणि व्यावसाईकरणासाठी बीबीयाणे तथा रोप सामुग्री (आयात / देशी) ची तपासणी प्रामुख्याने शेतकऱ्यांच्या शेतीवरच करणे.
 - 5) प्रत्येक आयटम साठी अपेक्षित निधी औंचीत्यपूर्ण पध्दतीने दाखविली जावी.
- ख) नवीन काढणी नंतरचे व्यवस्थापन, शीतकरण शृंखला, प्राथमिक प्रसंस्करण, जैव तंत्रज्ञान तथा नवीन औजारे / उपकरण पोस्ट हार्वेस्ट मॅनेजमेंट साठी यंत्रे, शीत शृंखला प्रणाली तसेच देखभाली सहीत साठवणूकीसंबंधात नवीन प्रोटोकॉलची ओळख करवणे अशा प्रकल्पांच्या समावेशासाठी खालील व्यापक विचारांपैकी कमीत कमी एक किंवा सर्व गुणदोषांच्या आधारांचा विचार केला जातो.

- 1) शेती प्रणाली, पी एच एस, साठवणूक देखभाल प्रणालीच्या दक्षतेमध्ये वृद्धी.
 - 2) काढणी पश्चात होणार तोटा तथा ऑपरेशन कॉस्ट कमी करणे.
 - 3) बागवानी उत्पन्नाच्या भागीदारीचे शेल्फ लाईफ वाढविणे.
 - 4) उत्पन्न तसेच मुल्य संयोजनाची संपूर्ण गुणवत्ता नुसार उत्पादन सुधारणेमध्ये योगदान
 - 5) अस्तित्वात असलेल्या शिवाय अशा तंत्रज्ञानाची ओळख व त्याचे फायदे सांगणे.
 - 6) सापेक्ष रुपात अद्ययावत औजार / मशीन / उपकरण असले पाहिजेत.
- ग) उत्पादन पीएचएस पॅकींग, साठवण, देखभाल व परिवहनाशी संबंधीत विशीष्ट समस्यांचे निरसन करण्यासाठी अनुसंधान आणि विकास प्रकल्पांवर गुणदोषांच्या आधारावर विचार केला जाईल. घरगुती फळभाज्या, फुले, औषधी व सुगंधीत रोपांवर आधारीत प्रकल्पास घरगुती बाजारपेठ तसेच निर्यात संवर्धनासाठी प्रोत्साहित केले जाईल.
- घ) मधमाशा पालन व मध उत्पादन, प्रसंस्करण, साठवणीसाठी अनुसंधान व विकास सुविधा या योजना घटकांतर्गत अनुप्रयुक्त (ऑपलाईड) संशोधन व विकास प्रकल्पासाठी मदत उपलब्ध आहे. तथा संशोधन व प्रकल्प विकासासाठी मदत उपलब्ध नाही जी आय सी ए आर / एस एयु किंवा कोणत्या दुसऱ्या ऑप्लीकेंट ऑर्गनायझेशनच्या नियमित संशोधन व विकास क्रीयेमध्ये येतात. गैरसरकारी संघटना संशोधन व विकास प्रकल्पासाठीच्या मदतीस पात्र नाहीत.

मदतीची पध्दत :-

- क) राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या स्वतःच्या प्रयत्नाने नवीन तंत्रज्ञानाची ओळख कार्यान्वीत केली जाईल.
- ख) बोर्डमार्फत गठीत समिती या उेशाकरीता कोणत्याही संघटनेस भागीदारी संस्था म्हणून डेसीग्नेट करेल आणि प्रकल्प खर्चाच्या 100 % अनुदान प्रदान करेल. भागीदारासाठी अनुदानाचे प्रमाण खालील मर्यादेपर्यंत सीमित केली जाईल.
- ग) श्रेणी (क) च्या अंतर्गत येणारे प्रकल्पांसाठी जास्तीत जास्त मर्यादा 10 लाख रुपये.
- घ) श्रेणी (ख) (ग) व (घ) च्या अंतर्गत येणाऱ्या प्रकल्पाकरीता जास्तीत जास्त 25 लाख रुपये.
- ड) व्यावसाईक स्तरावर प्रामाणिक तंत्रज्ञान व विशिष्ट मुद्यांवर संशोधन व विकासाच्या प्रयत्नांचे हस्तांतरण तथा प्रदर्शनासाठी राज्य कृषी / बागवानी विश्वविद्यालय, राष्ट्रीय प्रबंध संस्थान राज्यांचे बागवानी तथा कृषी विभाग / सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम तथा राज्यातील अन्य स्टेट एजन्सीज सामान्यतः भागीदार संस्था असतील
- च) अशा प्रकारांच्या स्वीकृतीसाठी प्रकल्प मुल्यांकन अपेक्षित असेल तर राष्ट्रीय बागवानी मंडळाकडून विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध केली जाईल.

2. प्रगतशील शेतकऱ्यांचा दौरा :-

दौऱ्याचा उद्देश :-

- 1) विशीष्ट रचनात्मक पीक उत्पादन, पी एच एम, प्रसंस्करण तथा शेती प्रशिक्षण विपणन ज्यासाठी राष्ट्रीय बागवान बोर्ड आपल्या वार्षिक कार्य योजनेनुसार आयसीएआर संस्था, एसएयु, केवीके / एटी एम ए संस्था तथा अन्य व्यावसाईक संस्था एमएएनएजीई, एनआयआरडी, एचटीसी पुणे, टीईआरआय संचलीत आंतरराष्ट्रीय संघटना च्या सहयोगाने आयोजित करतात. यामध्ये सहभागी झालेल्यांची प्रशिक्षण गरज लक्षात घेऊन संयुक्त स्वरुपात राष्ट्रीय बागवान बोर्ड आणि प्रशिक्षण संस्था मार्फत अभ्यासक्रम तयार केला जाईल.

- 2) आयसीएआर संस्था, कृषी विद्यापीठ, राज्य बागवानी निदेशालय इत्यादी आपल्या शेतांमध्ये किंवा केवीके / एटीएमए संस्था प्रगतशील शेतकऱ्यांच्या शेतांमध्ये अपेक्षित तंत्रज्ञानाचे क्षेत्रीय प्रदर्शन द्वारे शेतकऱ्यांच्या समुहास पुढे आणणे, प्रदर्शित केल्या जाणाऱ्या तंत्रज्ञान सहभागी समुहासाठी नवीन असले पाहिजे तथा विशिष्ट प्रकारे वर्णन केलेले असले पाहिजे.
- 3) बागवानी उत्पादन, पीएचएम तंत्रज्ञानाशी संबंधित देशामध्ये आयोजित प्रदर्शनामध्ये भाग घेणे तथा राष्ट्रीय बागवान बोर्डमार्फत उपलब्ध करून दिलेल्या गाळ्यामध्ये आपल्या उत्पादन उपकरणांचे प्रदर्शन करणे.
- 4) विशिष्ट घाऊक टर्मिनल बाजार, आधुनिक लीलाव केंद्र, प्रसंस्करण युनिट / साठवणगृह पीएचएम मुलभूत सुविधा इत्यादी पाहण्यासाठी दौरा करणे.
- 5) राष्ट्रीय बागवानी मंडळ बागवानी पिकांसाठी राष्ट्रीय विशेष पिक संशोधन केंद्र, आयसीएआर संस्था, कृषी विश्वविद्यालय अथवा महाविद्यालय / केवीके / राज्य बागवानी निदेशालय / राज्याचे सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम व राष्ट्रीय फेडरेशन जसे इफको, नाफेड, विपणन बोर्ड, एनईसी, औद्योगिक संघटना इत्यादी मार्फत आयोजित बागवानी मेळावे तथा प्रदर्शनामध्ये भाग घेणे.

दौऱ्यामध्ये सहभागी होण्यासाठी अटी :-

- 1) राष्ट्रीय बागवानी मंडळ प्रशिक्षण तथा मुलभूत क्षेत्रांचा दौरा / प्रदर्शन यासाठी अशा दौऱ्यांचे वार्षिक कार्य आयोजन आराखडा तयार करेल.
- 2) निवडक शेतकऱ्यांचे वय 20 ते 55 वर्षापर्यंत असले पाहिजे त्याने आपल्या जमीनी वर बागवानी पीकांची शेती / बागा / शेती उद्योग सुरु करू इच्छितात तथा राष्ट्रीय बागवान मंडळाची योजना 1 व 2 अंतर्गत मदतीसाठी अर्ज केलेला असला पाहिजे.
- 3) अल्पभुधारक तथा महिला शेतकरी, एनएचबी, एनएचएम व टीएमएनई योजनेचे लाभार्थींना अग्रक्रमाने सहभाग दिला जाईल.
- 4) अशा शेतकऱ्यांची निवड केली जो आपले उद्योगातील अनुभवाला जिल्हा राज्य स्तरावर कार्यशाळा सेमीनार मधून विचारांची देवाण - घेवाण करण्यास इच्छुक आहे.
- 5) राज्य कृषी बागवानी विभाग, एसएयुचे एक किंवा दोन प्रतिनिधी दौरा करणाऱ्या शेतकऱ्यांना मदत करण्यासाठी कृषक वर्गाबरोबर राहतील.
- 6) प्रशिक्षण संस्थेच्या सल्ल्यानुसार राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत प्रशिक्षण गटाचा अधिकतम आकार किती असेल याचा निर्णय घेतला जाईल. मात्र सरकारी अधिकाऱ्यांना धरून 30 पेक्षा अधिक शेतकरी असू नयेत.
- 7) गट तयार करण्यासाठी शेतकऱ्यांची निवड राज्य सरकार किंवा संबंधित राज्य / संघ राज्य क्षेत्राचे व राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या अधिकाऱ्यामार्फत केली जाईल. ते अशा प्रशिक्षण दौऱ्याच्या आयोजनाचा प्रस्ताव ठेऊ शकतात.
- 8) दौऱ्याचे आयोजन सार्वजनिक परिवहनाच्या व्यवहार्य उपयुक्त मार्गानुसारच केले पाहिजे.

मदतीची पध्दत :-

जाण्या व येण्यासाठी भारतीय रेल्वेचे स्लीपर क्लासचे असणारे रेल्वे भाडे, अंदामान निकोबार व लक्षद्वीप मध्ये सरकारी जहाज सेवेचे द्वितीय श्रेणी केबीनचे भाडे याशिवाय प्रत्येक शेतकऱ्यास 150 रुपये प्रतिदिन दराने भोजन भत्ता दिला जाईल. तथापि जे शेतकरी टीएमएनई राज्य पूर्वोत्तर व डोंगरी क्षेत्राशी संबंधित आहेत त्यांच्या घरापासून जवळच्या विमानतळावरून हवाई यात्रेसाठी विचार केला जाईल, जो सिक्कीम तथा हिमालय राज्यासहीत पूर्वोत्तर राज्यामधील विमानतळापर्यंत सीमित असेल.

3) **संवर्धनात्मक आणि विस्तार उपक्रम घटक :-**

- 1) राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत उपयुक्त ठिकाणे / क्षेत्रांमध्ये आधुनिक वैज्ञानिक तंत्रज्ञान उत्पादन पॅकेज तथा पीएचएम कार्यांचे प्रदर्शनांचे आयोजन
- 2) राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत फळं, भाज्या, फुले शोभेची रोपे इत्यादीचे गुणवत्तायुक्त अधिक उत्पादन देणाऱ्या पध्दतीचे प्रात्याक्षिकाचे आयोजन कार्यान्वीकरण :-

- 1) अशा प्रस्तावाची राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाची समिती परीक्षण करेल.
- 2) राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड उत्पादन संवर्धन तथा बाजार विकासासाठी फील्ड प्रात्यक्षिके व डीस्प्लेचे आयोजन विशेषज्ञ पुरविणाऱ्या बाह्य एजन्सीच्या मदतीने किंवा त्याच्या शिवाय प्रदर्शनांचे आयोजन करेल.
- 3) बागवानी उत्पादने, शेतीस उपयुक्त यंत्रे औजारं यांच्या प्रदर्शनामध्ये उत्पादन संवर्धन व बाजार, विकासासाठी प्रदर्शने बागवानी मेळाव्याचे आयोजन राष्ट्रीय बागवानी मंडळ करेल, ज्यामुळे सहभागी होणाऱ्यांना आपल्या भागातील उत्पादनाचे प्रदर्शन व विक्री करण्याची संधी मिळेल. हा कार्यक्रम उत्पादक शेतकऱ्यांना एक दुसऱ्याच्या अनुभवाची देवाणघेवाण तसेच शिकण्याची संधी देईल. निवडक बागवानी उत्पादक शेतकरी संघटना व त्यांना स्वयःसहायता गट राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या पर्यवेक्षणांतर्गत तसेच हे काम करणाऱ्या सार्वजनिक क्षेत्रातील संस्था निर्धारित उत्पादन, पीएचएम, पॅकिंग, साठवण परिवहन तंत्रज्ञानाचा स्विकार करणारे आहेत. अशा बागवानी मेळाव्यांचे मुख्य भागिदार असतील. अशाप्रकारे आयसीएआर संस्था / एसएयु किंवा राज्य संशोधन व विकास संस्था बागवानी विकासाच्या संबंधीत शेती यंत्रे / औजारं / उपकरणांचे निर्माते यांचे योजनाबद्ध पध्दतीने संवर्धन करीत असताना उत्पादनाच्या संवर्धनाची आवश्यकतेनुसार आधारीत निवडक भागीदारांना पण सहभागी करता येईल. तंत्रज्ञान विकासाचे घटक तथा बागवानी संवर्धनाचे हस्तांतरण राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत आयोजित केलेल्या मेळाव्यांमध्ये असले पाहिजे. लक्षित पार्टीसिपन्टसना बागवानी मेळाव्यात सहभागी होण्यासाठी बागवानी उत्पादनाचे प्रदर्शन तथा साठवणाच्या स्टॉल (गाळा) करीता जागा तसेच कार्यक्रमात भाग घेण्यासाठी स्टॉलला जागा, साठवणीसाठी स्टॉल, जागेसाठी विना भाड्याने स्टॉल उपलब्ध करवून देऊन प्रोत्साहित केले जाईल. टार्गेट पार्टीसिपन्टसना त्यांचे गट, संघटना, सार्वजनिक आभिकरण आयोजन जसे आयसीएआर संस्था / एसएयु / विपणन बोर्ड / कृषी उद्योग विकास निगम / सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम / एमईआर ए एमएसी इत्यादी मार्फत उत्पादक केंद्रापासून बागवानी मेळाव्यापर्यंत तांत्रिक पध्दतीने परीक्षण करून शिस्तबद्ध पॅकिंग व बागवानी उत्पादनाच्या परिवहनासाठी (निधीसाठी) एक वेळ मदत केली जाऊ शकते या घटकांतर्गत टार्गेट पार्टीसिपन्टसना पहिल्या वेळी सहभागीसाठी आयसीएआर संस्था / एसएयु / कृषी उत्पन्न विपणन मंडळामार्फत चालविल्या जाणाऱ्या शेती कृषक वसतीगृहामध्ये गटाने राहण्याची तथा भोजनाची व्यवस्था, शेअरींग बेसीसवर शयन कक्षामध्ये राहण्याची व्यवस्था राष्ट्रीय बागवानी बोर्डामार्फत केली जाईल. स्थळ भाड्याने घेणे, स्टॉलची तयारी, प्रदर्शनाचे ठिकाणची सजावट सार्वजनिक ॲंटेस सिस्टीम, सुरक्षा, प्रकाश व्यवस्था, पाण्याची व्यवस्था, उत्सव समारंभासंबंधी कामे तसेच कार्यक्रमाची प्रचार, प्रसिध्दी राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत केली जाईल.

4) **भारत / विदेशामधून विशेषज्ञ सेवा -**

तंत्रज्ञान विकास तथा हस्तांतरण योजनेच्या घटकांची अंमलबजावणीसाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत भारत / विदेशातून विशेषज्ञ सेवा घेतली जाते.

क) **विदेशातून विशेषज्ञांची सेवा -**

- 1) विशेषज्ञांच्या निवडीचा मानदंड बागवानी क्षेत्रातील तंत्रज्ञानाच्या गरजेवर आधारीत असेल.

- 2) विशेषज्ञांच्या सेवेसाठी अनुमती अलग अलग प्रकल्पांना पहिल्या दोन वर्षाकरीता दरवर्षी 15 दिवसांपर्यंत ही सेवा मिळेल. 15 दिवसापेक्षा अधिक अवधी करीता ही सेवा मिळणार नाही.
- 3) विशेषज्ञांची निवड राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या समिती मार्फत केली जाईल.
- 4) मदतीची पध्दत यात्रा तथा पर डियम साठी विशेषज्ञांच्या सेवा मिळविण्यासाठी भारत सरकारच्या अनुमोदीत दराने खर्च केला जाईल.

ख) भारतातून विशेषज्ञ -

परामर्श देण्यासाठी भारतातील विशेषज्ञ भारत सरकार मार्फत यासंबंधी लागू करण्यात आलेल्या स्थायी आदेशातील उपलब्धांनुसार निवडले जातात. विशेषज्ञांची निवड बागवानी सेक्टरच्या तंत्रज्ञानाच्या गरजेनुसार उत्पादन रोप संरक्षण काढणीनंतरचे व्यवस्थापन साठवण, शित शृंखलेची मुलभूत सुविधा देखभाल विपणन निर्यात या आवश्यकतेनुसार केली जाईल.

5) तंत्रज्ञान जागरूकता -

या घटकांतर्गत तंत्रज्ञान क्षेत्राचे प्रदर्शन तथा मुल्यांकनाचा विस्तार प्रयत्न / सह आयोजित केला जाईल.

क) कार्यान्वीकरण / कार्यान्वीत करणे -

- 1) तालुका जिल्हा स्तरावर कार्यशाळा / सेमीनार / प्रदर्शनांचे आयोजन करून उत्पादकता वाढविणे निर्यातीस योग्य करण्यासाठी उत्पादित फळे, भाजीपाला व फुलांच्या गुणवत्तेमध्ये सुधारणा घडवून आणणे कनोपी व्यवस्थापन, पिकपालन, रोपसंरक्षण व रोग नियंत्रण एकात्मिक पोषण व्यवस्थापन, एकात्मिक कीटकनाशी व्यवस्थापन, इंडीया जीएपी जैविक प्रमाणन, बीयाणांचे विविध प्रकार तथा बीयाणे उत्पादन तंत्रज्ञान व सर्टीफिकेशन रोपवाटिका व्यवस्थापन, शेती यांत्रिकीकरण, पीएचएन प्रॅक्टीसेस, वस्तु साठवण हस्तपुस्तिका, विपणन इत्यादी बाबींचा विस्तार कार्यान्वीत करणे.
- 2) असे कार्यक्रम राष्ट्रीय बागवानी मंडळ, आयईसीएआर संस्था / एसएयु / राज्यांचे विभागीय / सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम / केबीके / एटीएमए संस्था / प्राथमिक उत्पादक संघटना ज्या उत्पादन निवेश, क्रेडिट, विपणन, प्रसंस्करण व साठवणीसाठी सेवा पुरविण्याचे कार्य करतात व सरकारी मदती विना आपली दैनंदिन कार्यातून आर्थिक उत्पन्न प्राप्त करतात त्यांच्या द्वारे आयोजित केले जाईल.
- 3) विशेष वर्षासाठी मंजूर केलेली आर्थिक रक्कम त्याच वर्षात खर्च केली पाहिजे. अन्यथा: पुन्हा यासाठी मागणी करावी लागेल.

ख) मदतीची पध्दत -

सहभागी शेतकऱ्यांच्या शेतीवर क्षेत्र परिक्षण तंत्रज्ञान आयोजित करण्यासाठी कार्यक्रम घडवून आणण्यासाठी, कार्यक्रमाचा मुल्यांकन अहवाल तयार करण्यासाठी प्रत्येक कार्यक्रमास रु. 50000 पर्यंत आर्थिक मदत केली जाईल. आयोजकाने राष्ट्रीय बागवानी मंडळास आपली योजना सादर केली पाहिजे. राष्ट्रीय बागवान मंडळ या घटका अंतर्गत प्रस्तावास मंजूरी देईल.

6) बागवानीच्या संवर्धनासाठी सेमीनार / कार्यशाळा / प्रदर्शनास सहभाग / इत्यादींचे आयोजन

कार्यान्वीत करणे / कार्यान्वीकरण -

1. बागवानीच्या संवर्धनासाठी राज्य, राष्ट्र तसेच अंतरराष्ट्रीय स्तरावर सेमीनार / कार्यशाळा प्रदर्शन इत्यादींचे आयोजन करणे.
2. राज्यस्तरावरील आयोजनासाठी एनएचबी / एनएचएम / टीएमएनई / ज्या राज्यातील कमीत कमी 50 लाभार्थींना राष्ट्रीय बागवानी मंडळ तसेच राज्य बागवानी मिशनच्या सल्लयाने आमंत्रित केले पाहिजे.

3. राष्ट्रीय स्तरावरील आयोजनासाठी एनएचबी / एनएचएम / टीएमएनई मार्फत उत्पादक लाभार्थींना राज्य बागवानी मंडळ आणि राज्य मिशन निदेशालय यांच्या सल्ल्याने आयोजकाने कार्यक्रमास आयोजित केले पाहिजे. पाच मुख्य उत्पादक राज्यातून कमीत कमी 50 लाभार्थी ह्या कार्यक्रमासाठी अपेक्षित आहेत.
4. अशा लाभार्थींना कोणतेही नोंदणी शुल्क भरावे लागणार नाही. आणि नोंदणी शुल्क भरण्याच्या सहभागी प्रमाणे सर्व सुविधा पुरविल्या जातील.
5. विशिष्ट वर्षासाठी मंजूर केलेली आर्थिक रक्कम त्याच वर्षात खर्च करणे अपेक्षित आहे. अन्यथा: पुन्हा मागणी करावी लागेल.

ख) मदतीची पध्दत -

- 1) आर्थिक मदत राज्यस्तरीय आयोजनासाठी प्रत्येक कार्यक्रम आयोजनासाठी रु. 3 लाख व राष्ट्रीय स्तरावरील प्रत्येक कार्यक्रम आयोजनासाठी 5 लाख रुपये तसेच आंतरराष्ट्रीय आयोजनासाठी 3 ते 5 दिवसांसाठी 10 लाख रुपये ही मर्यादा असेल.
- 2) अल्प मुदत (1 ते 2 दिवसांचे) सेमीनार साठी आर्थिक मदत खालील प्रमाणे आहे.
 - राज्यस्तरावरील कार्यक्रम आयोजनास 1 लाख रुपये प्रति कार्यक्रम आयोजन
 - राष्ट्रीय स्तरावरील कार्यक्रम आयोजनास 2 लाख रुपये प्रति कार्यक्रम आयोजन
 - आंतरराष्ट्रीय कार्यक्रम आयोजनास 3 लाख रुपये प्रति कार्यक्रम आयोजन
(भारतातील कार्यक्रमास इतर राष्ट्रातील पार्टिसीपंट्स येणार असतील तर)

ग) कार्यान्वीत करण्याची पध्दत -

1. सेमीनार / कार्यशाळा / प्रदर्शन मुख्यतः एनएचबी / एनएचएम / तसेच टीएमएनई योजनेचे लाभार्थींसाठी आयोजित केले जातील. परंतु जर लाभार्थी अपेक्षित संस्थेइतके उपलब्ध न झाल्यास बागवानी पिकांचे अन्य उत्पादकांना समाविष्ट करून घेता येईल प्रवेश देता येईल.
2. असे आयोजन मुख्यतः बागवानी पिकांसाठी विशिष्ट पिक राष्ट्रीय संशोधन केंद्र, आयसीए आर संस्था, कृषी विद्यालय / महाविद्यालय / केवीके / राज्य बागवानी निदेशालय प्राथमिक स्तरावरील नोंदणीकृत प्रकार्यात्मक उत्पादक संघटनांचे राज्य किंवा राष्ट्रीय फेडरेशन मार्फत आयोजित केले जातील जे आपल्या दैनंदिन कार्यासाठी अंतर्गत पर्याप्त रिसोअर्सचा प्रबंध करतात.
3. राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील प्रदर्शनाच्या आयोजनासाठी आयोजकांना आर्थिक मदत देण्यात आलेली नाही त्यात भाग घेण्यासाठी बागवानी शेतकऱ्यांची नोंदणीकृत संघटनेस स्टॉलसाठी आर्थिक मदत देण्यात येईल. स्टॉलच्या भाड्याच्या 50 % पर्यंत आर्थिक मदत प्रत्येक संघटनेस प्रती स्टॉल रु. 15000 पर्यंत दिली जाईल. ज्यामध्ये आपल्या ताज्या प्राथमिक प्रसंस्करण केलेली बागवानी उत्पादनांचे प्रदर्शन करतील. या योजनेच्या घटकांतर्गत कोणत्याही राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील मेळावे / प्रदर्शनास सहभागासाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळ / निवडक आंतरराष्ट्रीय मेळावे / प्रदर्शनास प्रदर्शनासाठी स्टॉल / प्रदर्शनाची जागा भाड्याने घेतली व त्याचा विकास करतील आणि राष्ट्रीय बागवानी मंडळाने निवडलेल्या लाभार्थींना तसेच नोंदणीकृत शेतकरी संघटनांना भाडे आकारता उपलब्ध करून दिले जातील जेणे करून ते आपल्या उत्पादनाचे संवर्धन करून निर्यात बाजारपेठेत आपली ताजी बागवानी उत्पादने आणण्यासाठी समर्थ होतील अशा प्रत्येक आयोजनाच्या सहभागासाठी आर्थिक मदतीची मर्यादा वर दिलेल्या मदतीच्या पध्दती प्रमाणे संचलीत केली जाईल.
- 4) कार्यशाळा / सेमीनार / प्रशिक्षण अभ्यासक्रमामध्ये भाग घेण्यासाठी आर्थिक मदत बागवानी क्षेत्राशी संबंधीत आयोजनासाठी सिमित असेल. सहभागीच्या गटासाठी प्रशिक्षण गरजेचे मुल्यांकन केले गेले पाहिजे. आणि आयोजनामध्ये सहभागी होण्यासाठी स्पॉन्सर करण्यापूर्वी त्यावर योग्यरितीने विचार केला जाईल.

- 5) या उपघटकाच्या अंतर्गत उत्पादक शेतकऱ्यांना विशीष्ट पीक प्रशिक्षण, पीएचएम मुलभूत सुविधा, प्रसंस्करण युनिटचे ऑपरेटर, शीतसाठवणगृहाचे चालक, प्रयोगशाळेतील तंत्रज्ञ इत्यादींना प्रशिक्षण देण्यासाठी आर्थिक मदत ही दिली जाईल.
- 6) आयोजन कार्यालयाकडून सादर केलेल्या खर्चाचे मुल्यांकन केल्यानंतर प्रती दिवस प्रशिक्षणासाठी प्रत्येक सहभागी प्रशिक्षणार्थीसाठी आर्थिक मदत राष्ट्रीय बागवान मंडळामार्फत निश्चित ठरविली जाईल.
- 7) या उपघटकाच्या अंतर्गत सहभागी शेतकऱ्यांच्या गटासाठी आर्थिक मदतीकरता अशा कार्यशाळा सेमीनार प्रशिक्षण अभ्यासक्रमाचा विस्तार केला जाईल ज्यासाठी आयोजनाकरीता उपघटांचा अंतर्गत सरळ मदत प्राप्त नाही.
- 8) प्रगतशील शेतकऱ्यांचा दौरा या उपघटक योजनेअंतर्गतचा लाभ वरील वर्णन केलेल्या कार्यशाळा सेमिनार / प्रदर्शन / प्रशिक्षण अभ्यासक यात सहभागींना उपलब्ध होईल.

7) उद्यान पंडीत स्पर्धा

1. अशा स्पर्धेचे आयोजनासाठी राज्याचा बागवानी / कृषी विभागाला विस्तृत प्रस्ताव सादर करावा लागेल.
2. राष्ट्रीय बागवान मंडळ ही राष्ट्रीय स्तरावर असे आयोजन करू शकतात.
3. राष्ट्रीय बागवान मंडळामार्फत प्रत्येक स्पर्धा आयोजनासाठी 1.50 लाख रुपये पर्यंत मदत दिली जाईल.

8) प्रचार व फिल्म

क) प्रकाशन -

1. शेतकरी तथा अन्य लाभार्थींसाठी ब्रॉऊचर्स विवरणिका तसेच प्रसार माध्यमासाठी प्रचार सामग्री बातमी पत्र / मासीक / ऑडीओ व्हीडीओ राष्ट्रीय बागवानी मंडळ इंग्रजी हिंदी मध्ये तयार केलेली प्रकाशित केली जातात.
2. राष्ट्रीय बागवानी मंडळाचे बातमी पत्र.
3. राष्ट्रीय बागवानी मंडळाचे अंतर्गत प्रकाशन.
4. राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत बागवानी संबंधीत पुस्तकांचे प्रकाशन

ख) मदतीची पध्दत -

1. आयटम 1) 2) व 3) च्या कामासाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत मुद्रण, फॉर्मेटिंग, डीझाईन, आणि कलाकार्यासाठीची कामे राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत बाहेरील एजन्सीकडून केले जाईल.
2. आयटम (4) साठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत जास्तीत जास्त मदत प्रती लाभार्थी / संगठनासाठी रुपये 1 लाखापर्यंत असेल. मात्र राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत मिळालेली मदत प्रकाशनाच्या मुखपृष्ठ व मलपृष्ठावर योग्य प्रकारे दिली पाहिजे.

ग) फिल्म -

नवीन व्हीडीओ दृकश्राव्य फिल्म तयार करण्यासाठीचे उेश व लागणारा खर्च जाहिराती दृश्य प्रचार निदेशालय / शेती व सहकार विभागाच्या सुचीमध्ये सामिल निर्मात्यांची नांवे काम पूर्ण होण्याच्या अंदाजे काळ इत्यादीचे विस्तृत प्रारूप राष्ट्रीय बागवानी मंडळास सादर करावे लागेल.

1. डीएव्हीपी / विस्तार विभागाच्या दरावर आधारीत प्रत्येक स्क्रीप्टच्या खर्चाची मर्यादेचे परिक्षण मंडळाच्या स्क्रीप्ट समितीमार्फत केले जाईल.

2. डीएव्हीपी / कृषी व सहकार विभागाच्या नुसार राष्ट्रीय बागवानी मंडळ / व निर्मात्यांमध्ये एमओयु वर सह्या केल्या जातील.
3. राष्ट्रीय बागवानी मंडळामार्फत तयार केलेल्या व्हीडीओ फील्म / टीव्ही फील्म बागवानी मेळाव्या दरम्यान निरनिराळी राज्ये / संघ राज्य क्षेत्रांमध्ये प्रदर्शित केली जातील. विस्तार प्रभाग तसेच आयसीएआर मार्फत संबंधीत विषयावर बनविलेल्या फील्मस पण राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत प्रदर्शित केल्या जातील.
4. दूरदर्शन कार्यक्रम तसेच त्यांच्या प्रसारणाच्या खर्चाची तयारी सामान्यपणे दूरदर्शनच्या मदतीने या योजने अंतर्गत प्रसारीत केली जाईल.

मदतीची पध्दत -

राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत 100/- खर्च दिला जाईल.

9) तंत्रज्ञान अपग्रेडेशन, उत्पादन विकास, उत्पादन संवर्धन आणि बाजारपेठेची सुचना -

कार्यान्वीत करण्याची पध्दत व मदतीची पध्दत -

1. तंत्रज्ञान अपग्रेडेशन संबंधी जागरूकता, उत्पादन विकास, उत्पादन संवर्धन, फळे, भाजीपाला तसेच फुलांच्या उच्च प्रकारच्या जाती आणि बाजारपेठ सुचनांचे अन्वेषण जागतीक व्यापार संघटनेच्या वचन बध्दतेनुसार होईल तसेच सरकारी अधिकाऱ्यांसाठी योजनेच्या उेशानुसार एकात्मिक घटकाच्या रूपात असतील.
2. प्रगत देशामधील बागवानी उद्योगासंबंधी अधिकाऱ्यांना माहिती देण्यासाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळ कृषी व सहकार विभाग तसेच राज्य बागवानी विभाग / एसएयु च्या बागवानी विभागाच्या अधिकाऱ्यांमार्फत दौरे केले जातील.
3. वरील टीम मध्ये राष्ट्रीय बागवानी मंडळाचे अधिकारी सामिल होतील व त्यातील एक टीम लीडरगट प्रतिनिधी असेल.
4. सामान्यतः हा दौरा करण्याकरीता लागणारे दिवस सोडून जास्तीत जास्त 7 दिवसांचा असेल 7 दिवसांपेक्षा अधिक असणार नाही.
5. दौऱ्यासाठी टीएडीए चा खर्च भार सरकारच्या दरानुसार राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत केला जाईल. राज्य बागवानी विभागाच्या अधिकाऱ्यांची नावे अंतिमतः राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत कृषी व सहकार विभागाच्या सल्यानुसार अशा अधिकाऱ्यांचे मेरीट व परफॉर्मन्स नुसार निश्चित करेल.

10) तंत्रज्ञानाच्या प्रभावी हस्तांतरणासाठी वैज्ञानिकांना मानधन कार्यान्वित करण्याची व मदत करण्याची पध्दत -

- क) उच्च गुणवत्ता युक्त व्यावसाईक बागवानीचा विकास आणि तंत्रज्ञान हस्तांतरणा अंतर्गत समाविष्ट योजनांच्या वितरणानुसार तंत्रज्ञानाच्या प्रभावी हस्तांतरणाचे सुविधा देणाऱ्या वैज्ञानिक / विशेषज्ञ, मानधन देण्यास पात्र असतील मात्र ते तंत्रज्ञान हस्तांतरणाच्या प्रभावी प्रयत्नासाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळाकडे सामिल झालेले असले पाहिजेत. वरील सेवासाठी त्यांना अन्य शुल्क किंवा इमोल्यूमेंट दिले जाणार नाही.
- ख) एका प्रकल्पासाठी जास्तीत जास्त 1 लाख रुपयांच्या मर्यादेपर्यंत अधिन राहून एका प्रारूपासाठी 5 विशेषज्ञांच्या समुहासाठी प्रत्येकी रुपये 20,000/- चे अनुदान दिले जाईल.

11) बागवानी रोपवाटीकेचे प्रत्यायन आणि निर्धारण -

कार्यान्वीत करण्याची व मदतीची पध्दत -

मान्यता प्राप्ततेची प्रत्यायन प्रणाली 1 तारा (स्टार) ते 5 तारे (स्टार्स) च्या दर्जाची उत्पादन प्रणाली रोपवाटीका व्यवस्थापन व्यवहार उत्पादीत रोप सामग्रीची गुणवत्तेला महत्व देण्यावर आधारीत असते. 1 तारा ते 5 तारे श्रेणी खालील मानदंडावर आधारीत असेल.

1. रोपवाटिका करु इच्छीणाऱ्याने अर्ज करावयास हवा ज्यामध्ये राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाची मान्यता रोप वाटीकेची रचना, मुलभूत सुविधा असणारे घटकांची स्थिती जमीनीच्या वापराबाबतची योजना रोपवाटिकेमध्ये तांत्रिक अर्हता असलेल्या स्टाफचे विवरण

शेतीसाठीची यंत्रे मुळ रोपांची निवड तसेच देखभाली संबंधी रोप वाटिके मार्फत कार्यप्रणालीची पुस्तिका तयार करणे रोपण सामुग्रीच्या उत्पादनासाठी स्वीकारलेली प्रक्रिया पध्दत तसेच रोपण सामुग्रीच्या साठवणीसाठी व्यवस्थापन पध्दत नमुद केली पाहिजे.

2. रोपवाटीकेचे मुल्यांकन योग्य प्रकारे गणनेत केलेल्या टीम मार्फत निर्धारित पॅरामिटर नुसार जसे रोपवाटीकेची अवस्था कलमांचा व मुळांचा साठा दोन्हीची मुळ रोपे प्रसारण तंत्रज्ञान, उत्पादनासाठी मुलभूत सुविधा, जैव-सुरक्षा, रोगमुक्त वातावरण कार्यप्रणाली पुस्तिका, मनुष्यबळाचे गुण व व्यापारी संबंध यावर आधारित मुल्यांकन केले जाईल.
3. बागवानी रोपण सामुग्री तसेच उत्पादन प्रक्रियाचे तंत्रज्ञानाच्या निदेशांना आयसीएआरच्या "बागवानी पीकांकरीता बीयाणे व रोपण सामुग्री परिक्षण मॅन्युअल ह्या शिर्षकाच्या पुस्तिका" तसेच व्यवस्थापनाची तांत्रिक क्षमता वाढविण्यास मदत करेल.
4. मॉडेल रोपवाटिकेसाठी एनएचएमच्या विशिष्ट रोपवाटिकेनुसार अपेक्षित मुलभूत सुविधा जसे ग्रीन हाऊस, मिस्ट चेंबर, कुशल कामगार, औजार, उपकरण तसेच यंत्रे उपलब्ध असणे अपेक्षित आहे.
5. सगळ्या दफतराच्या देखभालीसह चांगले रोपवाटीका व्यवस्थापन स्वीकारणे.
6. राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या अन्य अटी.
7. बागवानी संबंधी रोपवाटीकेसाठी मान्यता प्राप्तीकरण, श्रेणीकरण कार्यान्वित करण्याची प्रक्रिया कृषी व सहकार विभाग कृषी मंत्रालयाच्या अनुमोदित प्रोटोकॉल नुसार असेल.
8. मान्यता प्राप्त एजन्सी आणि वित्तीय मदतीकरीता नॉमिनेशनसाठी आलेल्या प्रस्तावांचा निर्णय बोर्डांमार्फत केला जाईल. बागवानी रोपवाटिकेचे मान्यताप्राप्तीकरण व श्रेणीकरण यासाठीचा सरासरी खर्च 1 लाख रुपये प्रती रोपवाटीका असेल.

रोप वाटीकेच्या स्थापनेकरीता एनएचएम व आयसीएआर चा तांत्रिक मॅन्युअलसह मार्गदर्शक तत्वे राष्ट्रीय बागवानी बोर्डांमार्फत अधीसूचीत व प्रकाशीत केली आहेत.

12) फळ पिकांसाठी उच्च वंशानुगत रोपण सामुग्रीसाठी मुळ रोपवाटीका कार्यान्वीत करण्याची व मदतीची पध्दत -

हा उपक्रम मुळ ब्लॉक व उच्च वंशानुगत मुळे व कलमे / बडस्टिकसाठी बँकेची स्थापना करण्यासाठी आहे. या बाबीची उपलब्धतेचा उपयोग व्यावसायिक रोपवाटीकेमध्ये कापणे आणि मुळ वृक्षाला त्यांच्या व्यावसायिक रोपवाटिकेमध्ये उगवणे तसेच वाढविण्यासाठी पण होईल आणि त्यांची शेतकऱ्यांना विक्री करणे हा उेश आहे. त्याच्या अंमलबजावणीसाठी खालील घटक महत्वाचे आहेत.

1. कलम व प्रकन्दनाचा मुळ ब्लॉक, उत्पादनासाठी रोगमुक्त रोपण सामुग्रीकरीता मुलभूत सुविधा जसे पॉली हाऊस / ग्रीन हाऊस / नेट हाऊस, मिस्ट चेंबर, हॉट बेड, मालांचे निर्जंतुकीकरण, टीसी लॅब, रेफरल लॅब, क्युसी लॅब हवामान केंद्र
2. आवश्यकतेनुसार जनरेटरसहीत पाणी पुरवठा, विद्युत पुरवठा, ईटीपी फार्म उपकरण / फार्म यंत्रे, औजारे, पौ रूट ट्रेनर, कंटेनर, गरजेनुसार डेटा मॅनेजमेंट व विश्लेषणासाठी संगणक प्रणाली.
3. या घटका अंतर्गत प्रकल्पाचे मुल्यांकन विशेषज्ञ समितीच्या मदतीने राष्ट्रीय बागवानी बोर्डांमार्फत केले जाईल. आणि यास सरकारी योजनेअंतर्गत भविष्य क्षेत्र विस्तार योजनेस जोडले जाईल.
4. पिके आणि आधुनिक मुल्यांच्या रोपवाटीकाच्या विशिष्ट प्रकारांचे आयसीएआर संस्था एनआरसी एसएयु किंवा सार्वजनिक क्षेत्रातील एजन्सी मार्फत व्यवस्थापन केले जाईल.
5. ज्या संस्था कोणत्याही प्रकारची पिक / पिकांची मुळ रोपवाटीका स्थापन करण्यास इच्छुक आहेत त्यांना विस्तृत प्रकल्पयोजनेसहीत अर्ज करता येईल.
6. अर्जदार संघटनेस भूमी, स्टाफ घटक, पाणी व विद्युत खर्च वार्षिक देखभाल या साठीचा खर्च करेल. नर्सरी मुलभूत सुविधा,

रोपांचे स्वास्थ्य व्यवस्थापन प्रणाली, ब्रीडर मुळ, बीयाणे ग्रेड रोपण सामुग्री, रोपण व प्राथमिक निवेशासाठी राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड 100 % खर्च देईल. हे सुरु करण्यासाठी प्रमुख पिके जसे आंबट रसदार फळे - आंबा, सफरचंद, बीया असणारी फळे - पेरू, लिची, सपोटा, आवळा, डाळिंब यासाठी रोपण सामुग्री प्रथम दिली जाईल. प्रभावी रोप वाटीकेच्या 1 हेक्टर क्षेत्रास 1 लाख रुपयापर्यंत मदत दिली जाईल.

13) बागवानी पार्क / कृषी निर्यात क्षेत्र इत्यादी ठिकाणी जनसुविधेसाठी मदत कार्यान्वीत करण्याची व मदतीची पध्दत :-

1. निवडीत औद्योगिक क्षेत्र किंवा विशिष्ट उत्पादन पट्ट्यामध्ये स्थापित बागवानी पार्क जे विपणन व निर्यात गरजांच्या समर्थनाकरीता उत्पादन केंद्राच्या रुपात विकसीत होणार आहेत ते मदतीसाठी पात्र समजले जातील. अधोसुचित कृषी निर्यात क्षेत्रांनादेखील योजनेच्या कार्यप्रणालीचा विस्तार करण्याच्या उेशाने ज्या मध्ये उत्पादन पी एच एम , प्रसंस्कारणासह एक समान मुलभूत सुविधांची स्थापना करण्यासाठी लाभ प्रदान करणाऱ्या धारकांना बागवानी पार्कच्या समतुल्य मानले जाईल.
2. राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड सर्वसामान्य मुलभूत सुविधा जसे साठवण, छाटणे, श्रेणीकरण, प्राथमिक प्रसंस्करण, पॅकिंग, साठवण गोदाम, शितकरण, शृंखला मुलभूत सुविधा परिवहन, मुल्यसंयोजन, विपणन, गुणवत्ता नियंत्रण, प्रयोगशाळा, दळणवळण व्यवस्था, पाणी पुरवठा, अवजड विकास संयंत्र, प्रशिक्षण / संमेलन सुविधा इत्यादीच्या स्थापनेसाठी संविदेच्या आधारावर कृषीमध्ये सामिल असणारे सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम , उत्पादक संघटना किंवा कंपनीना सुविधा दिली जाईल. जर सार्वजनिक क्षेत्रातील संघटना अशा बागवानी पार्कसाठी प्रवर्तक एजन्सी असेल तर सुरवातीस स्वतःच स्टेक होल्डरची संस्था पार्कच्या दैनंदिन उपक्रमाचे व्यवस्थापनावर लक्ष ठेवण्यासाठी स्थापन करतील.
3. राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड प्रवर्तक एजन्सीच्या प्रत्येक बागवानीमध्ये जनसुविधा केंद्र, जसे मोबाईल, शितकरणपूर्व पॅक हाऊस, शितकरण शृंखला मुलभूत सुविधा, साठवणीसाठी गोदाम, गुणवत्ता नियंत्रण, प्रयोग शाळा, दळणवळण व्यवस्था, प्राथमिक संस्करण सुविधा, पाणी पुरवठा, औजड विकास संयंत्र प्रशिक्षण / समिती कक्ष इत्यादीचा स्थापनेसाठी एक वेळ आर्थिक मदत मिळेल जी चार करोड रुपयांच्या मदतीच्या मर्यादेपर्यंत पात्र प्रकल्पाच्या खर्चाच्या 50 % पर्यंत असेल.
4. उत्पादक संघटना किंवा करार शेती करणाऱ्या कंपनी मार्फत प्रवर्तीत प्रकल्प क्रेडिट आधारीत असले पाहिजेत ज्यामध्ये क्रेडिट घटक बँक / गैरबँकिंग वित्तीय संस्था / विपणन बोर्ड या मार्फत मुदती कर्ज रुपाने असेल व सहाय्यकी बँक एन्डीड असणारी असेल / मुदत कर्ज , घटक पात्र प्रकल्प खर्चाच्या मिळणाऱ्या अनुदानाच्या 15 % पेक्षा (कमीत कमी) अधिक असले पाहिजे. या प्रयोजनासाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळ बागवानी पार्कच्या घटकांकरीता नियामक खर्च निर्धारित करेल.
5. अलग अलग उत्पादन युनिटच्या प्रकल्प स्थापनेचा खर्चा प्रवर्तकाकडून केला जाईल. याकरीता राष्ट्रीय बागवानी मंडळ व्यावसायीक बागवानी योजना अंतर्गत पूर्वी केलेले बँक एन्डीड भांडवली खर्च मदतीसाठी पात्र असेल.

(अर्ज आणि अभिवचन फॉर्मेट प्रारूप 3 मध्ये दिले आहे. या पुस्तकाच्या पान नं. 104 ते 108 मध्ये दिले आहे.)

योजना - 4

बागवानी पिकांसाठी बाजारपेठ सुचना सेवा

उद्देश :-

1. महत्वपूर्ण फळे, भाज्या व फुले इत्यादीसाठी देशाच्या निरनिराळ्या बाजारपेठेतील ठोक भाव, मालाचे आवक आणि त्याचा ट्रेड तसेच निवडक बाजारपेठेची वाढती संख्या व तेथील किरकोळ भावाचे संबंधी माहिती एकत्र करणे.
2. आवक संबंधी माहिती, मुल्य निवडक फळे व भाज्यांचे साठवणूकीतील साठा पिक स्टॅंड इत्यादीचे विश्लेषण करणे तसेच बाजारपेठेतील सुचनांचा अहवाल एकत्रित करणे.
3. बाजारपेठेतील सुचना कुशलतेने तसेच वेगाने एकत्रित करून त्याचा उपयोग योग्यवेळेत करण्यासाठी सुचना प्रणाली तंत्र स्थापीत करणे.
4. शेतकऱ्यांसाठी सल्ला कक्ष तयार करणे आणि उत्पादक शेतकऱ्यांना त्याचा लाभ मिळण्यासाठी सोय करणे विशेषतः सांख्यिकीय माहिती एकत्र करून त्याचा उपयोग करणे ज्यामुळे उत्पादकांना त्याचा लाभ होईल.
5. संभावित विदेशी बाजार पेठांमध्ये प्रचलीत अंतराष्ट्रीय मुल्यांची माहिती एकत्रित करणे व त्याचा प्रसार करणे.
6. बागवानी डेटा एकत्र करणे त्याचे संकलन करणे व शक्य होईल तेवढी पिक मुल्यांकन सर्वेक्षण फळे भाजीपाल्याची प्रचलीत प्रणालीस सुदृढ बनविणे कार्यान्वीत करणे / अंमल बजावणी करणे.

राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत बाजार कव्हर करणारी वर्तमान 36 फळे व भाज्यांचा बाजार वाढवून 100 केला जाईल. हे आऊटसोर्सिंग मार्फत वर्तमान विपणन / व्यावसायिक बेरोजगार शेती पदविधर मान्यता प्राप्त स्थापित ब्रोकर्स यांच्या मार्फत निर्धारित मासिक मानधन प्रत्येक महिन्यास राष्ट्रीय बागवानी मंडळाने निर्धारित केलेल्या दराने दिले जाईल. राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड या बाजार पेठांची ओळख संबंधीत राज्य सरकारच्या सल्याने करेल. ऑन लाईन रीसीट, डेटाएन्ट्री, विश्लेषण प्रसार व वेबसाईट प्रबंध राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड गुडगांव येथे केले आहे. निवडक व्यावसायिक एजन्सीजच्या आऊटसोर्सिंग सेवे मार्फत या बाजार सुचना सेवा संबंधी कार्य करेल.

योजना - 5

बागवानी संवर्धन सेवा

या घटकांतर्गत विशेष अभ्यास आणि सर्वेक्षण केले जाईल आणि अभ्यास व सर्वेक्षणाच्या अहवालानुसार टारगेट (लक्षित) लाभार्थी मार्फत प्रयोग करण्यासाठी प्रकाशीत करेल या व्यतिरिक्त तांत्रिक प्रयोगशाळा स्थापन केल्या जातील व निष्कर्ष व सल्ला देणाऱ्या सेवा सह. तांत्रिक सेवा ही पुरविल्या जातील. हे कार्य राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत बाहेरील विशेषज्ञासह किंवा त्यांच्या शिवाय केले जाईल.

घटक :-

1. विशेष क्षेत्र / राज्यामध्ये बागवानी विकासाच्या स्थितीच्या सद्य स्थितीची समीक्षण करते.
2. बागवानी विकासातील अडथळे ओळखणे व त्यांना दूर करण्याचे उपाय सुचविणे.
3. बागवानीच्या योजनाबद्ध विकासासाठी अल्पावधी व दीर्घावधीसाठी रणनीती विकसित करणे.
4. बागवानीच्या विभिन्न पैलुंवर प्राथमिक / संख्यात्मक विकास करणे.
5. याच्या अनुसरणाचे निष्कर्ष सेवा व विशेषज्ञ सेवा प्रदान करणे, प्रयोग शाळा इत्यादी स्थापन करणे.
6. शीत साठवण गृहाच्या तांत्रिक मानकांसाठी कार्यान्वयन प्रोटोकॉलनुसार शीतगृह व मुलभूत सुविधेचे तांत्रिक परिक्षणव प्रमाणन आयोजित करणे.
7. नवीन बागवानी उत्पादन क्षेत्रामध्ये निर्यात प्रतिस्पर्धात्मक अहवाल तयार करणे.
8. क्षेत्रासाठी आवश्यक असणाऱ्या गरजा लक्षात घेऊन राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत दुसऱ्या कोणत्याही घटकांसाठी विशेषज्ञ सेवा प्रदान करणे.

वरील घटकांसाठी मदतीची पध्दत -

अभ्यासासाठीचा 100 % खर्च बोर्डाकडून दिला जाईल.

नोडल संस्था / संघटना -

1. स्वतः राष्ट्रीय बागवानी मंडळ
2. राज्यसरकार / संघराज्यक्षेत्र व त्या अंतर्गत संघटना
3. केंद्र सरकारच्या संघटना
4. गुणवत्ता परिषद / एनएचआरडीएफ यासारख्या संघटना

अभ्यास व सर्वेक्षणाचे पैलू -

1. राज्ये / संघराज्ये क्षेत्रे / क्षेत्रे / झोन यामध्ये बागवानी विकासाचे तंत्रज्ञान आर्थिक व्यवहार्यता यांचा अभ्यास करणे.
2. बाजारपेठांचा अभ्यास / विशेष अडचणी / क्षेत्र / वस्तू आधारित अभ्यास / अन्य पैलू याबाबतचे " टर्मस अँड रेफरन्सेस केस टू केस वेगळे" असतील.
3. प्रकल्प आलेख, सुत्रीकरण, अंमलबजावणी, निगराणी तसेच मुल्यांकन इत्यादीकरीता विशेषज्ञ सेवा पुरविणे.
4. राष्ट्रीय बागवानी मंडळ मार्फत अनेक विषयांचा विशेष अभ्यास करणे जसे मुलभूत सुविधा धारकांचे परफार्मन्स मुल्यांकन, बागवानी क्षेत्रात प्रयोगासाठी औजारे, उपकरण, यंत्र पी एच एस साठवण संबंधी प्रोटोकॉल देखभाल व्यवस्था मजबूत करणे.
5. चांगली शेती पध्दत, सीओडीएक्स व त्याच्या मानका अंतर्गत नवीन बागवानी उत्पादनाचा गुणवत्ता मानकांकरीता प्रोटोकॉल

संबंधी बाबी.

6. नवीन बागवानी उत्पादन संबंधी निर्यात प्रतिस्पर्धात्मकता.
7. राष्ट्रीय बागवानी मंडळ कार्यालयाचे व्यवसाय प्रक्रिया ई सोल्युशन्स
8. उत्पादन, प्लॅट संरक्षण, पीएचएम, पॅकिंग, साठवण, विपणन तथा निर्यातीशी संबंधीत निष्कर्ष सेवा सुविधा पुरविणे.
9. वरील दर्शविलेले सर्व पैलू ते संपूर्ण नाहीत ते केवळ निर्देशात्मक आहेत.

सल्ला देणारे सल्लागार व सल्ला देणाऱ्या संघटना यांची यादी तयार करण्याचे मानदंड (क्रेटरिया)

1. सल्ला देणारी संघटना नोंदणीकृत असली पाहिजे. त्यांना अनेक विषयाचे ज्ञान असले पाहिजे. 3 ते 5 वर्षांचा अनुभव असला पाहिजे. वैयक्तिक सल्लागार किंवा बागवानी / कृषी विशेषज्ञ, अर्थशास्त्रज्ञ, व्यवस्थापन, कायदा, कार्मिक, वित्तीय, विपणन, सुचना विषयी विशेषज्ञ यांना विशिष्ट उपक्रमामध्ये सामिल केले जाऊ शकते. ज्यामुळे व्यक्ती विशेषज्ञा कडून मिळणे आवश्यक असणारा सल्ला उपलब्ध होईल.
2. सल्ला देणाऱ्या जवळ बागवानी अर्थव्यवस्थापन, प्रकल्पसुत्रिकरण, प्रकल्प मुल्यांकन, निगराणी यांचा अनुभव व विशेषज्ञता अवश्य असली पाहिजे.
3. सल्ला देणारा कृषी / बागवानी / काढणीनंतरचे व्यवस्थापन / प्रशीतन, ई- गवरनेस, विपणन व निर्याती संबंधी अनुभवी व त्या क्षेत्रात काम करण्यास सक्षम असला पाहिजे.
4. सल्ला देणाऱ्याने कामाच्या आवश्यकतेनुसार मुलभूत सल्ला, सेवा सुविधा पुरविल्या पाहिजेत.
5. अशा सल्ला देणाऱ्या संघटनांना प्राधान्य दिले जाईल ज्यांच्या जवळ एक सारख्या परिस्थितीत अनेक अभ्यासक्रमांचे आयोजन करण्याचा अनुभव असेल.
6. विशेष / अनेक विषयांचा अभ्यासाकरीता विशेषज्ञांची अंतिम निवड राष्ट्रीय बागवानी मंडळाची समिती या क्षेत्रातील त्यांची व्यावसायिकता लक्षात घेवून करेल.

सल्लागार / सल्ला देणाऱ्या संघटनांना सेवेत सामिल करून घेण्याची प्रक्रिया

1. यादी मधील सल्लागारांमार्फत अभ्यास केला जाईल व सल्ला सेवा घेतली जाईल. सल्ला देणाऱ्या संघटना / सल्ला देणाऱ्यांचे पॅनल प्रत्येक तीन वर्षांने अद्ययावत केले जाईल.
2. यादीमध्ये समाविष्ट करण्यासाठी सल्लागार / सल्लागार संघटनांकडून प्रस्ताव मागविण्यासाठी सार्वजनिक सुचना काढली जाईल. बोर्डाच्या अधिकार असलेल्या समिती मार्फत सल्लागार व सल्लागार संघटनांचे अंतिम पॅनेल तयार केले जाईल.

अभ्यास / सर्वेक्षण / सल्ला कार्य राष्ट्रीय बागवानी मंडळाने तयार केलेल्या पॅनेलकडे सोपविण्याची प्रक्रिया

1. कार्यक्षेत्र / अधिकार क्षेत्र लक्षात घेता सल्लागार / संघटना आपला विस्तृत प्रस्ताव ठरवू दिलेल्या वेळेमध्ये पाठवेल.
2. सल्लागाराने तांत्रिक व अर्थविषयक पैलू संबंधी प्रस्ताव देणे अपेक्षित आहे.
3. अधिकार प्राप्त समिती असलेल्या प्रस्तावांचे परिक्षण बोर्डामार्फत करेल.
4. बोर्डामार्फत ठरवून दिलेल्या तारीख व वेळेवर सल्लागार आपली केस अधिकार प्राप्त समिती समोर व्यक्तिशः सादर करतील.
5. अभ्यासाचा वेळ किती असावा याचा निर्णय अधिकार प्राप्त समिती करेल. तोवर प्रत्येक केसच्या आधारावर वेगळा असेल.
6. अधिकार प्राप्त समितीच्या शिफारशीनुसार अभ्यास कार्य राष्ट्रीय बागवानी मंडळा मार्फत सोपविले जाईल.

पेमेंट करण्याची पध्दत -

1. कार्य सोपविले जाईल तेव्हा 25 %
2. अहवालाचा मसुदा सादर करते वेळी 50 %
3. अंतिम अहवाल सादर करते वेळी व तो अहवाल बोर्ड / संबंधीत राज्य सरकार / संघटना मार्फत स्विकारल्यानंतर 25 %

टिपण :- अॅडव्हान्स पेमेंट देण्याआधी सल्लागार / सल्लागार संघटनांस नुकसान भरपाई बंध पत्र व वैयक्तिक गॅरंटी सादर करावी लागेल अहवालाचा मसुदा सादर करण्यात होणाऱ्या विलंबासाठी प्रत्येक महिना अथवा त्या प्रमाणात होणाऱ्या विलंबाकरीता एकूण शुल्काच्या 1 % दराने दंडाच्या रुपात वसूल केली जाईल.

अभ्यास / सर्वेक्षण अहवालाचा मसुदा सादर करणे -

1. सल्लागाराने अहवालाचा मसुदा ठरवून दिलेल्या वेळेत सादर केला पाहिजे.
2. सल्लागाराने स्लाईड द्वारे केलेल्या अभ्यासाचे राष्ट्रीय बागवानी मंडळ व त्या संबंधी प्रायोजन संघटना समक्ष सादरीकरण केले पाहिजे.
3. राष्ट्रीय बागवानी मंडळ / प्रायोजक संघटनांनी सुचविलेल्या कॉमेंट्स अभ्यास अहवालात समाविष्ट केल्या जातील.
4. अहवाल सादर करण्यासंबंधी आयोजनासाठी सल्लागाराने संपर्क केला पाहिजे.

अंतिम अहवाल सादर करणे -

सल्लागाराने अहवालाचा मसुदा तथा अंतिम अहवालाच्या अपेक्षित विशिष्ट प्रति सॉफ्ट प्रतीसह सादर करणे अपेक्षित आहे.

राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या यादीमध्ये समाविष्ट असलेले सल्लागार / संघटनांच्या मदतीने विशिष्ट प्रयोग शाळेची स्थापना करून सल्लासेवा घेऊ शकतात.

राष्ट्रीय शीतशृंखला विकास केंद्र -

1. खाजगी क्षेत्राशी भागीदारी करून राष्ट्रीय बागवानी मंडळ तंत्रज्ञान अपग्रेडेशन, बागवानी पिकांची काढणी पश्चात व्यवस्थापन करण्यासाठी मनुष्यबळ विकास तसेच शितगृह शृंखला मुलभूत सुविधांचे व्यवस्थापन , बागवानी उत्पादन साठवणूक व विकासाची अंमलबजावणी करण्यासाठी राष्ट्रीय शीत शृंखला विकास केंद्र स्थापन करण्यात येईल.
2. एनसीसीडी राष्ट्रीय शीत शृंखला विकास केंद्र स्टेक होल्डरच्या भागीदारीसहीत सार्वजनिक, खाजगी, पार्टनरशीप पध्दतीची पीपीपी मोड कार्यान्वीत अंमलबजावणी करण्याचा विचार करत आहे. राष्ट्रीय शीत शृंखला विकास केंद्राची संघटना, संरचना आणि त्यांनी बनविलेले उपनियम हे भारत क्षेत्राच्या शेती व सहकार विभागाने मंजूर केलेले असतील.
3. नांगलोईमध्ये मनुष्यबळ विकास केंद्र व राष्ट्रीय शीत शृंखला विकास केंद्रे निर्माण करण्यासाठी एकावेळी 25 करोड रुपयांचे अनुदान 11 व्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये मंजूर केले आहे. एनसीसीडीच्या कार्यप्रणाली व देखभालीसाठी राष्ट्रीय बागवानी मंडळ कोणताही खर्च देणार नाही. एनसीसीडीच्या स्वतः सेवा पुरवून स्वतः खर्च चालवेल.
4. शीतशृंखला तथा पीएचएम इन्फ्रास्ट्रक्चरची तांत्रिक मानके , शीत साठवण गृह तथा पीएचएम प्रकल्पाचे मुल्यांकन आणि तांत्रिक परिक्षण, तांत्रिकीसाठी मानके मंजूर केलेल्या प्रोटोकॉल नुसार शीत साठवणगृह, पीएचएम योजनांचे प्रमाणीकरण, एकात्मिक शीतकरण शृंखलेच्या इन्फ्रास्ट्रक्चरचे प्रभावी प्रबंधनासाठी कुशल मनुष्यबळाचा पुरवठा करण्यासाठी मनुष्यबळ विकास कार्यक्रम कार्यान्वित करेल. राष्ट्रीय ग्रीन ग्रीड विकासासह एकात्मिक शितकरण शृंखला इन्फ्रास्ट्रक्चरमध्ये खाजगी क्षेत्रास वाव तसेच ताज्या बागवानी उत्पादनासाठी, ऊर्जा कुशक्षम व प्रशितकरण उपकरण इत्यादीचे मुल्यांकनासाठी तसेच क्रीटीकल साठवण अवस्थेबाबत संशोधन व विकासाची जबाबदारी व बेंच मार्किंगसाठी एनसीसीडी जबाबदार असेल.

प्रारूप - 1

उत्पादन व काढणी पश्चात व्यवस्थापनाच्या माध्यमातून व्यावसायिक बागवानीचा विकास

भाग	विवरण	पानांचा क्रमांक
धडा 1	आशय पत्रासाठी अर्ज करण्याचा उेश व पध्दत	33 ते 37
धडा 2	प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतरचे निरीक्षण / संयुक्त निरीक्षण करण्यासंबंधी मार्गदर्शन	38
धडा 3	आर्थिक मदतीसाठी मार्गदर्शन	39 ते 40
धडा 4	प्रत्येक प्रकल्पावर आधारीत आर्थिक मदतीची जास्तीत जास्त मर्यादेबाबत मार्गदर्शन	41
प्रारूप 1	आशय पत्रासाठी अर्ज	42 ते 48
प्रारूप 2	शपथ पत्र	49 ते 50
प्रारूप 3	संयुक्त निरीक्षण अहवाल	51 ते 55
प्रारूप 3 क	निरीक्षण पूर्व अहवाल	56 ते 57
प्रारूप 4	शपथ पत्र	58
प्रारूप 5	बँकेमार्फत प्रमाणीत केलेल्या खर्चाचे स्टेटमेंट / सी.ए.ने प्रमाणित केलेले खर्चाचे स्टेटमेंट	59 ते 61
प्रारूप 6	आरटीजीएस प्रॉफॉमो	62
प्रारूप 7	कागद पत्रांच्या यादीसह बँकेने पाठविलेले अग्रेषण पत्र	63 ते 64
प्रारूप 8	उपयोगिता प्रमाणपत्र (दाखला)	65
परिशिष्ट 1	राष्ट्रीय बागवानी मंडळाच्या कार्यालयाची यादी.	66 ते 68
परिशिष्ट 2	खर्चाचे नॉर्मस्	69 ते 75

धडा -1.

व्यावसायिक शेती विकास योजने अंतर्गत उत्पादन आणि उत्पादित माल व्यवस्थापन मार्फत करावयाचा अर्जाचा नमुना .

1- अर्ज कोण करू शकतो ?

कोणतीही व्यक्ती , व्यक्तीचा समुह अथवा कायदेशिर व्यक्ती (भागिदारी संस्था , विश्वस्थ संस्था ,सहकारी संस्था , सहकारीकायदान्वये नोदणीकृत संस्था / कंपनी ,स्वयंसहाय्यता बचत गट) एल. ओ. आय साठी अर्ज करू शकतात.

2- एल. ओ. आय साठी साठी अर्ज कोठे करावा.

अ- विहित नमुन्यातील अर्ज

1. राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड च्या संबधित राज्यातील सर्व कार्यालये रु. 50 लाख योजनेअतर्गत.
2. रु. 50 लाखाचे वर असलेल्या योजनेसाठी राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड मुख्य कार्यालय गुडगाव येथे आणि अर्जाची एक प्रत संबधित राज्यातील राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड कार्यालयांस पाठवावी.

ब- ऑन लाईन अर्ज करण्याची पध्दत .

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डने आपल्या www.nhb.gov.in या वेबसाईटवर अर्ज घेण्याची सुविधा उपलब्ध केली आहे. अर्जासोबत मुल्य किती भरावा आदि माहिती मिळू शकते.

अर्जदाराला पाठवावयाच्या रक्कमेबाबत खालील तीन पर्याय दिले आहेत.

1. डिमांड ड्राफ्ट
2. राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड यांचे खाती-
3. क्रेडीट / डेबीट कार्ड

अर्जाचे मुल्य खालीलप्रमाणे .

अर्जाची किंमत	डिमांड ड्राफ्ट	क्रेडिट / डेबीट कार्ड
रु.10 लाख पर्यंत असणा-या योजना	1000/- रुपये	1000/- गेटवे व्यवहार अधिशुल्कासह
रु.10 लाख रु.20लाख पर्यंत असणा-या योजना	2000/- रुपये	2000/- गेटवे व्यवहार अधिशुल्कासह
रु.20 लाख ते रु.50 लाख पर्यंत असणा-या योजना	5000/- रुपये	5000/- गेटवे व्यवहार अधिशुल्कासह
रु.50 लाखाच्या वर असणा-या योजना	10,000/- रुपये	10,250/- गेटवे व्यवहार अधिशुल्कासह

अर्जदाराने सर्व प्रथम डिमांड ड्राफ्ट तयार करणे आवश्यक आहे. अर्जदारस तात्पुरत्या स्वरूपात आय डी कोड नंबर दिला जाईल. अर्जदार हा अर्जाचे शुल्क क्रेडिट किंवा डेबिट कार्डच्या माध्यमातून भरणाकरणावर असेल तर त्याला एल. ओ. आय कोड सोबत पावती ताबडतोब दिली जाईल. ऑनलाईन अर्ज केल्यानंतर अर्जदाराने त्याची प्रत काढावी व त्या प्रतीच्या 2 प्रती काढून 1 प्रत स्वतःकडे व 1 प्रत कार्यालयीन उपयोगासाठी पाठवावी. अर्जदाराला ऑनलाईन अर्ज करताना (फॉर्म 1) भरून देणे आवश्यक आहे.

अर्जदाराची ओळख -

1. अर्जदार विशेष व्यक्ती असल्यास त्याचे नांव ,लिंग , वय , व्यवसाय , वडील / पती चे नांव ,.

कायमस्वरूपी पत्ता / अर्जदाराचा स्वतःचा पासपोर्ट साईज फोटो.

2. अर्जदार संस्थेने खालील कागदपत्राची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

अ- अर्जदार कंपनीचे नोदणीचे सत्यप्रत

ब- अर्जदार कंपनी जाहिरात

क- बँक कर्ज , रा.बा. बोर्ड यांचेकडून मिळणा-या आर्थिक सहाय्य बाबतचा मंडळाचा प्रस्ताव , अर्जदाराची ओळख पटवून देणा-या व्यक्तीचे नांव , वय , लिंग , व्यवसाय , वडील , / पतीचे नांव , कायमस्वरूपी पत्ता आणि फोटो आदि बाबी मंडळाच्या प्रस्तावामध्ये असणे आवश्यक आहे.

ड- बँक कर्ज घेण्यासाठी निदेशक मंडळाचा ठराव जोडणे आवश्यक आहे.

ई - अर्जदाराने (संस्थेच्या बाबतीत) मागील आर्थिक वर्षाचा लेखापरिक्षण अहवाल व वार्षिक अहवालाची 1 प्रत जोडावी.

4- जमिनीचे खरेदी खत आणि अधिकाराची प्रत -

ज्या जमिनीवर ही योजना राबवावयाची आहे. त्या जमिनीचे खरेदी खत किंवा अधिकार पत्र किंवा कमितकमी 10 ते 15 वर्षांचा भाडेपट्टीधारक असणे आवश्यक आहे. व भाडेपट्टी कराराची नोंद उपनिबंधक कार्यालयात असणे आवश्यक आहे. सदर नोंदीची सध्याची प्रत जोडावी गहाण ठेवलेल्या जमिनीबाबत कर्ज देणा-या संस्थेचा ना हरकत दाखला जोडला पाहिजे. अर्जदाराने जमिनीबाबतचे मुखत्यारपत्र घेतले असेल तर ते ग्राह्य धरले जाणार नाही.

5- अर्जासोबत द्यावयाची कागदपत्रे -

क- योजना ज्या जमिनीवर राबवावयाची आहे त्या जमिनीचे साठे खत

ख -एल. ओ .आय. करीता प्रस्ताव सादर करताना भाडेपट्टीधारक असल्याचे पत्र जोडावे.

ग - प्रतिज्ञापत्र

च- अर्ज आणि माहिती पुस्तिकेची रक्कम

ड- आयकर भरला असल्यास त्याची प्रत

- घ - ज्या बँकेमार्फत या योजनेकरिता कर्ज घेणार आहेत त्या बँकेचे कर्ज देणार असल्याबाबतचे पत्र
- छ - जमिनीवर पाण्याची सोय व इतर घटक दर्शविणारा प्रकल्पाचा नकाशा
- ज - अर्जदार एखादया संस्थेचा सभासद अगर एखादया फर्मचा भागीदार असल्यास त्यांचे ना हरकत दाखला
- झ - फळे व भाजीपाला प्रक्रिया करणा-या योजनासाठी अन्न प्रक्रिया मंत्रालयाचे (MFPJ) चे नाहरकत दाखला .

6- अर्जाची छाननी :- खालील बाबीची छाननी केली जाईल.

- 1- अर्ज पूर्णपणे भरलेला असावा. तसेच सर्व पानावर अर्जदाराच्या सहया असाव्यात व अर्जासोबत सर्व कागदपत्रे जोडलेली असावी.
- 2- अर्जदाराची ओळख पटण्यासाठी संबंधित सर्व कागदपत्रे
- 3- सदर जमिनीबाबतची परिपूर्ण माहिती असावी. ती स्वतःची आहे, भाडेपट्टीने घेतलेली आहे तसेच तिच्यावर अन्य कोणतेही कर्ज असेल तर त्याची माहिती द्यावी.
- 4- सदर योजना राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या अंतर्गत आहे याचा प्रस्ताव
- 5- योजना राबविणा-या जमिनीची पूर्ण माहिती (सर्वे नंबर , प्लॉट संस्था , गांव , शहर, तहसिल , जिल्हा यांचा उल्लेख असावा.) अर्जासोबत नकाशा , झाडे लावण्या योग्य जागा, पाण्याची सोय, (आवश्यक असल्यास) एल. ओ. आय. या सर्व बाबीचा तपास करण्यासाठी आणि भागधारकाकडे या सर्व सोयी सुविधा उपलब्ध आहे हे समजण्यासाठी ही माहिती आवश्यक आहे.
- 6- रोपे लागवडीची क्षमता याची माहिती प्रस्तावनेमध्ये दर्शविली आहे. या साठी शेतकी तंत्राचा सल्ला घेणे आवश्यक आहे.
- 7- योजनेला अर्थ सहाय्य करणारी वित्तीयसंस्था ही रिझर्व्ह बँकेचा परवाना घेतलेली आहे हे पहावे. सहकारी पतसंस्थे अंतर्गत दिल्या जाणा-या अर्थसहाय्याने जी बँक म्हणजेच कर्ज देणारी वित्तीय संस्था असेल. रा.बा.बोर्ड लासादर करणारा अर्ज हा संबंधित बँकेमार्फतच दिला पाहिजे . बँक खरोखर अस्तित्वात आहे व त्याची काय पत आहे या बाबतीत अधिक माहिती हवी असल्यास ती नाबाई अथवा एस.एल.बी.सी. किंवा जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था यांचेकडे मिळू शकेल.
- 8- सदर योजने बाबत वित्तीय संस्थेकडून आलेल्या अहवालाची पूर्णपणे छाननी करणे आवश्यक आहे. जेणे करुन सदर योजनासाठी दोन किंवा दोन पेक्षा अधिक योजनांचा लाभ लाभार्थी घेणार नाही याची काळजी घ्यावी.
- 9- अर्जदाराने अर्जामध्ये नमुद केलेली योजना आणि प्रकल्प अहवालामध्ये दिलेला तपशिल हे आपापसात सुसंगत असले पाहिजे.
- 10- कंपनीच्या बाबतीत भागभांडवल व राखीव निधी पुरेसा असणे आवश्यक आहे. बुडीत कर्जाला स्वयंनिधी मध्ये धरता येणार नाही.

- 11- जुना लाभार्थी वाचविण्यासाठी योजनेतील अहवालाची परिपूर्ण छाननी करावी लागेल.
- 12- जर ही योजना फळ प्रक्रियेसाठी घेतलेली असेल तर त्यासाठी एम.एफ.पी. आयचे ना हरकत दाखला घेणे आवश्यक आहे. या ना हरकत दाखल्यामध्ये या योजनेसाठी एम.एफ.पी. आय ने अर्थसहाय्य दिलेले नाही अगर अर्थसहाय्य देण्याबाबत विचारही नाही असे नमूद असणे आवश्यक आहे.

7- दस्त ऐवज ठेवण्याबाबत -

संबंधित कार्यालयीने एल. ओ. आय. रजिस्टरमध्ये आलेले अर्ज नोंदताना ते तारीख निहाय नोंदवावे . रजिस्टर चांगल्या पध्दतीने बायडिंग केलेले असावे व प्रत्येक पृष्ठावर क्रमांक असावा. आणि ते मुख्य कार्यालयातील संबंधित अधिका-याने सांक्षकित केलेले असावे.

8- एल. ओ. आय. करीता दिलेल्या अर्जावर निर्णय -

क- एल. ओ. आय. अर्जावर निर्णय घेण्याचा अधिकार

विभागीय कार्यालयाच्या अधिकारात असलेल्या अर्जावर, राज्य स्तरीय समिती व बोर्डाचे मुख्यालयचे अधिकारांतर्गत असलेले अर्जावर उपयुक्त समिती अंतर्गत समिती किंवा प्रकल्प मान्यता समिती द्वारे निर्णय घेतला जाईल. तथापी रेफर व्हॅन व विशेष वाहनाबाबत मुख्य कार्यालयामार्फत कार्यवाही केली जाईल.

ज- एल. ओ. आय. पुर्व निरीक्षण -

खालील नमुन्यानुसार योजनेला प्राधान्य देण्यांत येईल.

50 लाख रुपया पर्यंत (विभागीय कार्यालयातुन)	शक्य झाल्यास 100 टक्के
50 लाख रुपयापेक्षा जास्त रक्कमेच्या योजनेसाठी (बोर्डाचे मुख्यालय)	100 टक्के
रेफर व्हॅन	100 टक्के
अल्पमुदतीचे फलोत्पादन उदा. केळी ,पपई ,स्ट्रॉबेरी ग्लेडी ओलस इ.	प्राथमिक स्तरावर 100 टक्के

पुर्व नियोजनात खालील बाबी तपासल्या जातील.

- 1- योग्य ठिकाण
- 2- पाण्याचा / जमिनीचा अहवाल
- 3- पाण्याची सोय
- 4- उच्च गुणवत्तायुक्त घटक
- 5- प्रकल्प मुल्य

6- की नकाशा

7- लाभार्थीच्या कौशल्य स्तर

निरीक्षणाची संदर्भातील प्रपत्र ॥॥ अ॥ मध्ये दिली आहे.

टिप :- एल. ओ. आय.पुर्व निरीक्षण करणारा अधिकारी जमिनीचा मुक्तहस्त नकाशा तयार करेल. पाण्याची सोय ,उपलब्ध इमारतीचा नकाशा असलेल्या जमिनीचा उपयोग या योजना राबविणा-या लाभार्थीला याचा उपयोग होईल का ते तपासून पाहिल व मग तो अर्जावर शिफारस करेल.

एल. ओ. आय चा कालावधी :-

- 1- एल. ओ. आय. दिल्यापासून 1 वर्षाचे आत कर्ज मंजूरी मिळणे व योजना सुरु करणे आवश्यक आहे
- 2- कर्ज दिल्यापासून 2 वर्षाच्या आत योजना कार्यान्वित केली पाहिजे.
- 3- 1 वर्षातील कामाची गती पाहून कालावधी वाढविण्याचा अधिकार विभागीय अधिका-याला आहे

9. लाभार्थी महत्वाच्या सुचना -

(ऑन लाईन अर्ज करण्यासाठी रा.बा.बोर्ड च्यावेबसाईटवर सुचना दिल्या आहेत.)

- 1- 50 लाख रूपयापर्यंत योजने बाबतचे अर्ज परिशिष्ट क्र.3 मध्ये दिलेल्या पत्त्यावर संबंधित राज्यातील केंद्र प्रमुखाकडे पाठवावेत. पत्त्यातील होणा-या बदला संबंधी वेळोवेळी रा.बा.बोर्ड आपल्या वेबसाईटवरून माहिती देते.
- 2- 50 लाखांचे वर असलेल्या योजनेचे अर्ज प्रबंध निदेशक , राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड , प्लॉट क्रमांक 85 सेक्टर 18 इन्सिडियुशन एरिया गुडगाव -12215 (हरियाना) येथे पाठवावेत. व त्याची 1 प्रत संबंधित राज्यातील रा.बा.बोर्डच्या राज्यस्तरीय कार्यालयास पाठवावी.
- 3- अर्जामधील सर्व रकाने परिपूर्ण भरणे आवश्यक आहे. व प्रत्येक पानावर अर्जदाराने स्वतःची सही करावी.
- 4- अर्जावर खाडाखेड करू नये. खाडाखेड झाल्यास त्या ठिकाणी सही करावी.
- 5- अर्जासोबत सर्व संबंधित कागदपत्रे जोडणे आवश्यक आहे. उदा. खरेदी खत , योजनेचा प्रकल्प अहवाल , बँक कर्ज प्रकरण, स्वतःचा फोटो इ. अपुर्ण माहिती असलेले अर्ज स्विकारले जाणार नाही.
- 6- प्रतिज्ञापत्र विहित नमुन्यातच असले पाहिजे.
- 7- एल. ओ. आय. च्या संबंधित अधिका-यामार्फत शिफारस केलेल्या योजनेची 1 वर्षामध्ये प्रगती पाहून फक्त 1 वेळच तिची मुदत वाढ मिळू शकेल.
- 8- भाडेपट्टी करार संबंधित कागदपत्रे उपनिबंधक कार्यालयातीलच असली पाहिजे.

- 9- योजनेमध्ये जमिन फलोत्पादन , बँक आदि मध्ये बदल करावयाचा असल्यास त्यासाठी बोर्डाची पुर्वपरवानगी घेणे आवश्यक आहे.
- 10- योजनेतील महत्वाचे सर्व घटकांची पुर्तता केल्याशिवाय लाभार्थिला योजना दिली जाणार नाही.उदा.सिंचन सुविधा,तोडणी उपरांत प्रकिया इ .
- 11- योजनेतील जमिन मशिन विद्युत कनेक्शन , केळीच्या घडावरील आच्छादन ,जाळी आदि सोयी सुविधा यांचा योजनेत जरी उल्लेख केला नसला तरी या बाबींची लाभार्थिकडून पुर्तता करुन घेणे क्षेत्रीय अधिकाऱ्याकडून अपेक्षित आहे.
- 12- आच्छादन ,मस्क, कवर,स्टेक प्लॅस्टिक ट्रे या वस्तुसाठी गरजेप्रमाणे व वेळेनुसार कर्ज दिले जाईल . योजनेच्या प्रारंभी उत्पादन सुरु होण्यापूर्वी या वस्तु विकत घेणे आवश्यक आहे.
- 13- अर्जदार सहकारी संस्थेचा प्रतिनिधी असेल , भागीदार फर्मचा भागीदार असेल तर त्याने संबंधित सहकारी संस्था अगर कंपनीचा ना हरकत दाखला घेवून तो अर्जासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
- 14- अर्जदाराच्या जमिनीवर अनेक हिस्सेदार असतील तर त्याने इतर हिस्सेदाराचा ना हरकत दाखला घेवून तो अर्जासोबत जोडला पाहिजे.
- 15- योजनेतील दिलेल्या आर्थिक सहाय्यतेपेक्षा बँकेच्या कर्जाची रक्कम ही किमान 15 टक्के जास्त असली पाहिजे.
- 16- जमिनीचा नकाशा हा तंतोतंत असणे आवश्यक आहे असे नाही. साधारण जमिनीचा आकार, त्याची ह, त्यावर असलेले बांधकाम, विहिर, पंप हाऊस इ.बाबत वस्तूस्थिती समजावा यासाठी साधे चित्र काढणे गरजेचे आहे.
- 17- या योजनेतील फळ आणि भाजीपालाच्या प्राथमिक प्रकियेसाठी एफ.पी. ओ. 1955 अंतर्गत परवान्याची आवश्यकता असते. यासाठी भारत सरकारच्या एम. एफ.पी.आय चे ना हरकत दाखला असणे आवश्यक आहे.एका प्रकल्पासाठी दोन केंद्रीय योजनेतून अनुदानाचा लाभ एका लाभार्थीला मिळणार नाही याची खबरदारी घेण्यासाठी ते आवश्यक आहे.
- 18- फलोत्पादन करताना काही बदल करावयाचा असेल तर त्याची पुर्व सुचना संबंधित बँकेला व बोर्डाला देणे आवश्यक आहे. जर बदल न कळविता योजना पुर्ण केली असेल तर खालील प्रमाणे पुरावे सादर केल्याशिवाय अनुदान दिले जाणार नाही.
- 19- 1-मान्यता प्राप्त नर्सरीतुन खरेदी केलेल्या रोपाची पावती जोडावी लागेल.
2-फलोत्पादनामध्ये केलेल्या बदलाची सुचना बँकेला दिली होती. बँकेने त्यामध्ये पुर्नरमुल्याकन केले होते आणि कर्ज देताना मान्यता दिली होती याबाबतची कागदपत्रे.
3-योजनेचा संयुक्त निरीक्षण अहवाल आवश्यक आहे.
4 - आर्थिक सहाय्यतेसाठी फलोत्पादनाच्या मुळ आणि संशोधित लागवडीसाठी कमीत कमी मूळ खर्च व रिव्हाईज्ड

खर्च यापैकी जी कमी रक्कम असेल ती रक्कम ग्राह्य धरली जाईल. परंतु योजनेतील वाढीव बाबीचा स्विकार केला जाणार नाही.

आणि

5) पुर्व सुचनेशिवाय जमीनीतील आंतर बदलास कार्योपरात मंजूरी दिली जाणार नाही.

धडा -2

तपासणी / निरीक्षण/ संयुक्त निरीक्षणाबाबत व प्रारूप पूर्वता मार्गदर्शन

उद्देश :-

योजनेचे निरीक्षण करण्याचा मुख्य उेश हा आहे की सदर योजना अहवालात नमूद केलेल्या जागेत व नमूद केलेल्या बाबींची सर्व पुर्तता केली आहे की नाही हे पाहण्याचा आहे. त्या अर्थाने केलेल्या सर्व व्यवहाराची नोंद, पावती व्यवस्थीतपणे ठेवली आहे की नाही हे पाहण्याचा आहे. केवळ लेखी तपासणी अगर निरीक्षण न करता ती योजना व्हिडीओ फिल्मद्वारे चित्रफित तयार करुन घेणे आवश्यक आहे.

योजनेची पुर्तता निरीक्षकांना समजणे.

बोर्डाद्वारे एल.ओ.आय.दिलेल्या कर्जाशी निगडीत योजना पुर्ण झाल्याबल संस्था / बँक यांनी बोर्डाचे कार्यालयात लेखी स्वरुपात कळविणे आवश्यक आहे. त्यानंतर प्रकल्पाची तपासणी बोर्डाचे अधिकारी, बँकेचे अधिकारी व लाभार्थी असे संयुक्त तपासणी पथकामार्फत ती करण्यात येईल. राज्य फलोत्पादन कार्यालयाच्या अधिका-यांनाही या तपासणीत सहभागी केले जाईल.

तपासणी अहवालातील मुळ बाबी.

बँकेची तपासणी अहवाल / संयुक्त तपासणी अहवाल रा.बा.बो.संबधीत एफ आय / बँकेद्वारा प्रकरण 3 मध्ये दिलेल्या अर्जात नमूद केले जाईल तपासणी अहवाल लेखी असला पाहीजे, त्यामध्ये जमीनीचे कागदपत्रे, आर्थिक सहकार्याचे मार्ग, योजनेतील सर्व बाबी नवीन आहेत आदींचा स्पष्ट उल्लेख असणे महत्वाचे आहे. या बरोबरच रा.बा.बो च्या आदेशानुसार फोटोग्राफी किंवा व्हिडीओ फिल्म असणे आवश्यक आहे.

तपासणी पथकाने खालील बाबींचा उल्लेख अहवालात करणे आवश्यक आहे.

1. फळ उद्यान / फलोत्पादन बाबत - फलोत्पादन केल्याची तारीख, रोपाचे घनत्व, फळाचे नाव, गुणवत्ता याची माहिती अहवालात नमूद करावी.
2. टिश्यु कल्चर/मशरुम उत्पादन/सुगंधी झाडे बाबतीत.- प्रत्येक वर्षीचा टिश्यु कल्चर / मशरुम उत्पादन / सुगंधी झाडे यांच्या संख्येचा उल्लेख अहवालात असावा.
3. योजनेतील वर्मी कंपोस्ट युनीट बाबत - कच्चा, पक्क्या झाडा बाबत.
4. मिक्सफ्रूट बाबत - प्रत्येक रोपाचे वर्गीकरण करणे आवश्यक
5. कामगार वसाहत, भांडार, पाण्याची टाकी आदी बाबत.- सदर इमारतीचे क्षेत्रफळ, उंची भिंत, (सिमेंट,माती,आरसीसी) यांचा स्पष्ट उल्लेख आवश्यक
6. ट्रॅक्टर बाबत - लाभार्थी सोबत बँक अधिका-याने ट्रॅक्टरसह फोटो आणि ट्रॅक्टरचे आरसी बुक यांची सत्यप्रत पाठवावी ट्रॅक्टरचा नंबर हा आरसी बुकामध्ये असलेला नंबरशी जुळला पाहीजे.

योजनेच्या परीपुर्णते बाबत सर्व घटकांचे निरीक्षण करून अहवाल देणे बाबत.

तपासणी दलाने योजनेतील सर्व बाबी तपासून पाहिल्या पाहीजत, व्हाँचर तपासले पाहिजे. व्हाँचर तपासताना स्थानिक दरांची माहिती घ्यावी. योजनेतील अंतिम देय रकमेबाबत सनदी लेखापाल यांचा अहवालही पाहीला जाईल.

टिप :- लाभार्थीच्या योजनेसाठी लागणा-या कर्ज सहाय्य मागणी करीता सर्व अटी त्यांना मान्य असल्याचे प्रतिज्ञा पत्र देणे आवश्यक आहे.

धडा 3

सबसिडी देण्यासंबंधी माहिती

बोर्डाकडे अंतिम आर्थिक सहाय्य निधी मागणी करताना जोडावयाची कागदपत्रे योजनेला आर्थिक सहाय्य करणा-या (कर्ज देणा-या) बँकांनी रा.बा.बोर्डास अ नुदाव संबंधी दावा सादर केला पाहिजे. सर्व दावे स्पीडपोस्ट / रजिस्टर ए.डी. किंवा बँकेची अधिकृत व्यक्ती तिच्याकडे (ती व्यक्ती अधिकृत असल्याचा पुरावा असेल) अशांच्या मार्फत तो सादर केला पाहिजे. काही काही राज्यामध्ये खोट्या दाव्याबाबत तक्रारी आल्यामुळे पुन्हा तशा प्रकारचे खोटे दावे आर्थिक सहाय्यतेसाठी येवू नये म्हणून सावधानता बाळगली आहे. रा.बा.बोर्डांने कर्ज देणे, वसूली करणे बाबतीत ऑनलाईन व्यवस्था सुरु केली आहे जेणे करुन व्यवहार सुरळीतपणे होतील.

आर्थिक सहाय्य करीता पात्र प्रकल्प किंमत (ईपीसी) - कधी कधी शेतकरी / लाभार्थी यांना असे वाटते की, आर्थिक सहाय्य प्रकल्पाची दर्शविलेल्या किमतीची 20 ते 40 टक्के दराने आपल्याला मिळू शकेल. पण तसे होत नाही त्यामुळे स्पष्ट करण्यात येते की, प्रती युनिट क्षेत्र व प्रत्येक घटकाची मानक ठरविण्यात आली आहे. त्या ठरविण्यात आलेली मानकापेक्षा खर्च अनुदानासाठी ग्राह्य धरला जाणार नाही. योजनेचे प्रकल्पात सामाविष्ट न केलेल्या घटकांचा विचार केला जाणार नाही. रा.बा.बोर्ड द्वारा सुचित करण्यात येते की, अनुत्पादक बाबी ग्राह्य धरल्या जाणार नाही. किमान बँकेचे कर्ज असल्याशिवाय अहवाल दिला जाणार नाही.

फलोत्पादनाची मानक किंमत परिशिष्ट ट - 2 मध्ये दर्शविण्यात आलेली आहे.

आर्थिक सहाय्य निधी अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे

उपरोक्त विषय लक्षात घेता आर्थिक सहाय्यता अर्ज प्रारूप 7 मधील विहित नमुन्यात दिला पाहिजे. सोबत बँकेचा तपासणी अहवाल व खालील प्रमाणे कागदपत्रे जोडणे आवश्यक आहे.

- क) योजना पूर्ण झाल्याचे बँकेने दिलेले प्रमाणपत्र
- ख) कर्ज देण्यापूर्वी बँकेने केलेले प्रकल्प मुल्यांकन व मौका तपासणी अहवालाची प्रत
- ग) लाभार्थीला बँकेमार्फत कर्ज मंजूरी आदेशाची प्रत.
- घ) योजनेची तारीख, कर्जाचा प्रकार, मुदत इ. माहिती
- ड) प्रकल्पसाठी दिलेल्या मुदती कर्ज खात्याच्या उताराची सत्य प्रत
- च) रा.बा.बो च्या विहित नमुन्यानुसार 20/- रुपयेच्या स्टॅम्पपेपर वर नोटरी केलेले प्रतिज्ञा पत्र (प्रारूप)
- छ) लाभार्थी ने कर्ज प्रकरणासोबत जमीनीच्या अधिकारा बाबतचे दस्तऐवज संबंधीत एफआय / बँकेचे तपासणी अहवाल (असल्यास) जोडावेत. (सर्च रिपोर्टची प्रत)
- ज) तपासणीच्या वेळी काढलेल्या फोटावर बँक अधिकार्याची सही असणे आवश्यक आहे. सदर फोटोमध्ये प्रवर्तक, रा.बा.बो. अधिकारी यांचे समवेत बँक अधिकारी असले पाहिजेत.

- झ) योजनेतील सर्व घटक उदा. ठिबक सिंचन, पीएचएम, इमारत, भांडार, चौकीदार / नोकर प्रतिक्सागृह, तलाव, टयुबवेल फोटोमध्ये दिसले पाहीजेत.
- ड) व्हॉऊचर बील यांच्या आधारे तपासलेले खर्चाचे प्रमाणपत्र बँकेने किंवा सनदी लेखापालने रा. बा. बोर्डाच्या फॉर्मेट- 5 नुसार दिले पाहिजे. सयुक्त निरिक्षणाचे वेळी त्याचे विश्लेषण करुन निरिक्षण पथकाने प्रकल्पाचे किमतीचे आकलन करुन ती अहवालात नमूद करणे आवश्यक आहे.
- ट) जर बँकेद्वारा आर टी जी एस द्वारे आर्थिक सहायता दिली जात असेल तर राखीव निधी बाबतीत बँकेचे पत्र.

कर्ज घेणा-या लाभार्थीच्या खात्याबाबत.

रा. बा. बोर्डाद्वारे दिले जाणारे अनुदान बँकेने किंवा वित्तीय संस्थेने अनुदान राखीव निधीमध्ये ठेवणे आवश्यक आहे. कर्ज रकमेच्या परतफेडीचा अंतिम टप्प्या म्हणून अनुदान राशीचा वापर करणे अपेक्षित आहे. तसेच कर्जाची संपूर्ण रक्कम दिल्यानंतर किमान 36 महिनेपर्यंत अनुदान रक्कम अनुदान राखीव निधीमध्ये असणे आवश्यक आहे.

बँक / एफआय द्वारे प्रमाणपत्र देणे बाबत.

योजना पुर्ण झाल्यानंतर कर्ज घेण्याचे मुदती कर्ज खाते बंद करण्यात येईल. परंतू सदर कालावधी 36 महिन्या पूर्वी नसेल. बँक / एफआय विहित नमुन्यामध्ये आर्थिक सहायता निधी प्रमाणपत्र रा. बा. बोर्डास प्रदान करेल (प्रारूप).

धडा 4

प्रतिलाभार्थी देय अनुदानाची कमाल मर्यादेचे ऐवजी प्रती प्रकल्प देय अनुदान मर्यादा लागू करणेसंबंधी मार्गदर्शक तत्वे

दि.3/12/2009 रोजी आयोजित केलेल्या सभेमध्ये व्यवस्थापन समितीने पीएचएम, शीतगृह, फलोत्पादनाची गोदामे यासाठी ज्या प्रमाणे प्रती प्रकल्प या आधारावर अनुदान देण्यात येते त्या प्रमाणे फलोत्पादन क्षेत्र विकास संबंधीच्या योजना करीता ही प्रती प्रकल्प अनुदानाची कमाल मर्यादा लागू करण्यास मंजूरी देण्यात आली तथापी, प्रबंध समितीने आर्थिक सहकार्य देण्याबाबतीत मार्गदर्शक तत्वे तयार करावीत. त्यानुसार खालील मुदयानुसार आर्थिक मदतीसाठी मार्गदर्शन करण्यात येत आहे.

- 1) देय अनुदान पात्र प्रकल्प खर्चाच्या 20 टक्के, 25 टक्के किंवा 40 टक्के अशा लागू असलेल्या दरापर्यंत परंतु रु. 50 लाख मर्यादा राहिल. डोंगरी भाग व अनुसुचित क्षेत्राकरीता ही मर्यादा रु. 60 लाख पर्यंत राहिल.
- 2) लाभार्थी नवीन योजना घेवू शकतात परंतु खालील अटींना अधिन राहून आर्थिक लाभ मिळवू शकतील.
 - अ) योजना अशा जमिनीवर घेण्यात येवू नये कि, जिच्यावर यापूर्वी ही योजना राबविण्यात आली होती. परंतु त्या जमिनीच्या पूर्वीचे नविन या योजनेत वापरली नसेल अशा न वापरलेल्या जमिनीच्या क्षेत्रावर ही योजना राबविली जाईल. दुस-या शब्दात सांगावयाचे झाल्यास एकदा ज्या जमिनीवर फलोत्पादन केले असेल अशा जमिनीवर पुन्हा लागवडीसाठी अनुदान दिले जाणार नाही.
 - ब) नविन योजनेसाठी स्वतंत्र कर्ज आणि बँकेद्वारा त्यांच्या व्यवहारांचा जमाखर्च पाहूनच ती परिपूर्ण असावी या मोठ्या प्रकल्पासही आर्थिक सहाय्य प्राप्त करण्यासाठी अन्य योजनेचा कोणताही खंड असता कामा नये. फक्त जास्ती अनुदान प्राप्त करण्याच्या हेतूने योजनेचे तुकडे पाडणे व प्रत्येक तुकड्याला स्वतंत्र प्रकल्प समजून अनुदान देणे अपेक्षित नाही.

उदाहरण :-

1. वेगवेगळी पॉली हाऊस / ग्रीन हाऊसच्या अंतर्गत सुरक्षित कृषीला स्वतंत्र योजनेच्या रुपाने विचार करता येईल.
2. नवीन मोकळ्या जागेवरील शेतीचा स्वतंत्र म्हणूब म्हणून धरता येईल.
3. फ्रोजन मटर / फळांचे उत्पादन करणाऱ्या योजनेला आई क्यु एफसह इकाई व त्याच्याशी निगडीत शीतगृहाला दोन योजनांसाठी दोन स्वतंत्र प्रकल्प म्हणून धरता येणार नाही कारण आय.क्यु.एफची सुविधा शितगृहाशिवाय शक्य होणार नाही.
- क) ज्यावेळी एखादया लाभार्थीने दुस-या योजनेसाठी प्रस्ताव दिला असेल त्यावेळी त्याने पहिली योजना परिपूर्ण केली असली पाहिजे.

- ख) खाजगी क्षेत्राच्या सहकार्याने सार्वजनिक क्षेत्रात घेण्यात आलेले प्रकल्प आर्थिक व तांत्रिक दृष्टीने उपयुक्त करणे, उत्पादन क्षमतापर्यंत करण्याकरीता तुकडे पाडण्याची मुभा राहिल.
- ग) ही मार्गदर्शक तत्वे 3 डिसेंबर 2008 पासून लागू होतील. या आधारावर मोठ्या मर्यादेपर्यंतच्या योजना ज्याचा एल. ओ. आय. चा प्रस्ताव नाकारण्यात आला होता त्या पुनश्च: विचारासाठी उघडल्या जातील आणि दिलेल्या मार्गदर्शिका नुसार त्यांचेवर निर्णय घेतले जातील. तथापी आर्थिक सहायतेसाठी निर्णय घेण्यात आलेले प्रकल्प पुन्हा उघडण्यात येणार नाही.

प्रारूप -1

- 1) अर्जाची तारीख -
- 2) नियामक क्रमांक -
(रा.बा.बोर्डमार्फत दिला जाईल)

प्रति,

केंद्र प्रमुख

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

प्लॉट नं.85,सेक्टर 18

इन्स्टीटयुशनल एरिया

गुडगांव 122015 (हरियाणा)

(केवळ 50 लाख रुपयांपर्यंत असणा-या योजनांसाठी वरील पत्यावर अर्ज करावेत.)

किंवा

प्रबंध निदेशक

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

प्लॉट नं.85,सेक्टर 18

इन्स्टीटयुशनल एरिया

गुडगांव 122015 (हरियाणा)

(केवळ 50 लाख रुपयांपेक्षा जास्त असणा-या योजनांसाठी वरील पत्यावर अर्ज करावेत व त्याची एक प्रत संबंधीत राज्यातील कार्यालयास पाठवावी.)

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डच्या उत्पादन तथा कापणीनंतर प्रबंधनाच्या माध्यमातून व्यापारी बागवान विकास च्या योजनेअंतर्गत आशयपत्र (एल ओ आई)

अ) उत्पादक

- 1) नाव -----
कायमस्वरुपी पत्ता -----
पत्रव्यवहाराचा पत्ता -----
- 2) श्रेणी----- अनु.जा./अनु.ज.जा./ इ.मा./माजी सैनिक
- 3) लिंग----- पुरुष / स्त्री ----- वय -----
- 4) व्यवसाय -----
- 5) प्रवर्तक / लाभार्थी ची माहिती
 - 1) मुख्य प्रवर्तक / लाभार्थी
 - 2) इतर (टिप : बोर्डकडे इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत अर्ज सादर करावेत.)
 - 3) कंपनीच्या बाबतीत
 - 1) नोंदणी क्रमांक व नोंदणी तारीख
 - 2) नोंदणी अधिकारी
 - 3) कोणत्या कायद्यान्वये नोंदणी झाली ?
 - 4) अधिकृत भाग भांडवल
 - 5) वसूल भाग भांडवल ----- राखीव निधी व नफा -----

(मागील आर्थिक वर्षापर्यंत)

ब) नियोजित उपक्रम

(शेती करणे / पीएचएम / प्राथमिक प्रक्रिया / बागवानी बाबत)

1. योजनेचे नाव

2. ठिकाण

सर्वे नंबर ----- गाव ----- तालुका -----

जिल्हा ----- राज्य -----

3. योजनेच्या अंतर्गत विस्तृत नियोजित उपक्रम

अ) रोपाचे नाव / प्रकार

	क्षेत्र (एकर)	रोपांची संख्या	रोपासाठी लागणारी साधने
1)
2)
3)
4)
5)

ब) पीएचएम उपक्रम

ग्रेडींग, पॅकींग / प्री-कुलिंग / रेफर व्हॅन

क) प्राथमिक प्रक्रिया

उत्पादनाची विगतवारी

ड) फलोत्पादनाच्या अनुषंगाने उद्योग (औजारे, उपकरण, प्लॅस्टीक, पॅकेजिंग इ.)

विस्ताराने कार्य

इ) विविध उपक्रम (अ पासून ड पर्यंत न आलेले)

विस्ताराने कार्य

फ) रेफर व्हॅन / विशेष परिवहन वाहन

ब-2- अ) अर्जातील नियोजित उपक्रम पूर्णपणे नवीन उपक्रम आहे. होय / नाही

(जर नाही, तर अर्जात नमूद केलेल्या मागील चालू कार्यक्रम किंवा

त्याच्या कुठल्याही घटकाबाबत स्पष्टपणे दाखविले पाहिजे.)

ज) केंद्र शासन किंवा त्याची कोणतीही एजन्सी ने सदर अर्जास आर्थिक सहाय्य दिले आहे काय ?

होय / नाही

(जर होय असेल तर कृपया स्पष्टपणे ती नमूद करावी)

क) प्रस्तावित योजनेची किंमत

घटक

प्रस्तावित किंमत

अ) शेती

1) शेतीची किंमत	-----
2) खाद्याची किंमत	-----
3) लागवडीसाठी लागणारी साधने	-----
4) किटकनाशकांसाठी लागणारी किंमत	-----
5) मजुरी	-----
6) इतर खर्च (असल्यास)	-----
2) पाणीपुरवठा	
1) बोअरवेल / टयुबवेल (नवीन / जुनी)	-----
2) पाईपलाईन (लांबी वापरलेले इतर साहित्य)	-----
3) तलाव (नवीन आणि आकार)	-----
4) इतर खर्च (असल्यास)	-----
3) ठिंबक सिंचन, प्लास्टिक मॅन्युलिंग चा उपयोग इ.	
1. ड्रिप सिंचन ची किंमत	-----
2. ठिंबक सिंचनाची किंमत	-----
3. प्लास्टिक मॅन्युलिंग ची किंमत	-----
4. इतर खर्च (असल्यास)	-----
4) इन्फास्ट्रक्चर	
1. पंप हाऊस	-----
2. भांडार	-----
3. कामगार वसाहत	-----
4. जनरेटर विभाग	-----
5. इतर खर्च (असल्यास)	-----
5) ट्रॅक्टर किंवा इतर मशीन	
(जर शेती (योजनेतील) चे क्षेत्र 5 एकरहून जास्त असेल तर)	
6) जमीन विकास (खड्ड्याची खोदाई रोपे लावण्यासह	
7) जमीनीची किंमत जर विकत घेतली असेल तर	-----
8) नियंत्रित वातावरण निर्मिती	-----

क्षेत्रफळ

किंमत

अ) ग्रीन हाऊस / पॉली हाऊस (आकार)	-----	-----
ब) जाळी (आकार)	-----	-----

एकुण

ब) कापणीनंतरची यंत्रणा

1. ग्रेडिंग / पॅकिंग हाऊसची किंमत -----
 2. ग्रेडिंग / पॅकिंग लाईनची किंमत -----
 3. प्री कुलिंग युनिटची किंमत (क्षमता) -----
 4. रेफ्रिजिरेटेड व्हॅनची किंमत (क्षमता) -----
 5. झिरो एनर्जी कूल चेंबर -----
 6. इतर घटक (असल्यास) -----
- एकुण** -----

क) प्राथमिक प्रक्रिया

1. सिव्हिल निर्माणची किंमत -----
 2. यंत्र / मशीनची किंमत -----
 3. इतर घटक (असल्यास) -----
 4. प्राथमिक उत्पादन प्रक्रियेचे नाव -----
- एकुण** -----

ड) आर्थिक निधी प्रकार

1. प्रवर्तकाचा हिस्सा -----
 2. बँक / वित्तीय संस्थेचे कर्ज -----
 3. इतर मार्ग (असल्यास) -----
- अ) राज्य सरकार कडून -----
- ब) रा.बा.बोर्डच्या अतिरिक्त केंद्र शासनाकडून -----
- एकुण** -----

(टिप - मित्र / हितचिंतक यांचे कडून घेतलेली अनसिक्युरिटी लोनची रक्कम ही मुदती कर्जे गृहीत धरली जाणार नाही.)

एनएचबी मार्फत अपेक्षित आर्थिक सहाय्य ----- रुपये

(रा.बा.बोर्डचे आर्थिक सहाय्य बोर्डच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार गृहीत धरले जाईल.)

इ) योजनेची सद्यस्थिती

आशयपत्र (एलओआई) च्या अर्जाचे दाखल करतेवेळी योजनेच्या पहिल्या पासून संपूर्ण बाबींची माहिती घावी.)

फ) लाभार्थीने या पूर्वी राष्ट्रीय बागवानी बोर्डकडून कर्ज अथवा आर्थिक सहाय्य घेतले आहे काय ? असल्यास माहिती घावी.

- ग) बोर्डाने केंद्र शासनाच्या कोणत्याही कार्यालयामार्फत किंवा राज्य शासनाच्या कार्यालयामार्फत जमिनीच्या त्याच तुकड्याच्या सर्व नंबरवर आर्थिक सहाय्य मिळवले आहे काय ?

आर्थिक सहाय्य खालील तपशिलातून घेतले असल्यास

1. खाद्य प्रक्रिया मंत्रालय (एमएफपीआय)
2. स्वास्थ्य परिवार कल्याण मंत्रालय (आयुख)
3. अपेडा
4. एनएचएम
5. प्रौद्योगिकी मिशन
6. राष्ट्रीय मधमाशी बोर्ड (एनबीबी)
7. इतर केंद्रीय योजना

- ह) ज्या बँकेतून / वित्तीय संस्थेतून लाभार्थीने कर्ज घेतले आहे / कर्ज घेणार आहे त्याचे नाव (कृपया कर्जासाठी अर्ज केल्याची 1 प्रत जोडावी.)

- क) बँकेचे नाव -----
- ख) बँक शाखा -----
- ग) बँक कोड क्र. -----
- इ) मुदती कर्ज मंजुरीची तारीख व रक्कम -----
(जर असल्यास)
- ज) मुदती कर्ज घेतल्याची तारीख व रक्कम -----
(असल्यास)

क) जमीनीची माहिती :-

1. जमीन स्वतःची आहे काय ? (वारसा)
2. जमीन स्वतः विकत घेतली आहे काय ?
3. जमीन भाड्याने आहे काय ?(असेल तर किती वर्षासाठी)
4. जर जमीन भाड्याने असेल तर तीच्या कराराची अधीकृत नोंदणी केलेली आहे काय ?
(त्याची एक प्रत जोडावी)

ल) प्रस्तावीत उपक्रमाचा कार्यान्वयक कार्यक्रम

1. जागेच्या विकासासाठीचा प्रस्तावीत महिना
2. रोपणसाठीचा प्रस्तावीत महिना
3. पहिल्या व्यापारी पिकाची अपेक्षित तारीख / महिना
4. पहिल्या व्यापारी पिकाच्या प्रक्रिये संदर्भातील अपेक्षित तारीख

म) उत्पादनाचे विपणन -

विपणन समेट

न) अर्जाची किंमत व योजनेचे माहितीपत्रक खालीलप्रमाणे असेल.

1 लाख रुपयापर्यंतच्या प्रकल्पासाठी	1000 रुपये
10 लाखाच्या पुढील व 20 लाखाच्या आतील प्रकल्पासाठी	2000 रुपये
20 लाखाच्या पुढील व 50 लाखाच्या आतील प्रकल्पासाठी	5000 रुपये
50 लाखाच्या पुढील प्रकल्पासाठी	10000 रुपये

वरील अर्ज व माहिती पत्रकाची किंमत विना परतीची असेल

ओ) कृपया 50 लाखाच्या पुढील प्रकल्पासाठीच्या अर्ज व माहिती पत्रकाची किंमत रा.बा.बोर्ड गुडगांव (हरियाणा) च्या नावाने डिमांड ड्राफ्टने द्यावी व 50 लाखाच्या खालील प्रकल्पासाठीच्या अर्ज व माहिती पत्रकाची किंमत संबंधीत राज्याच्या कार्यालयात द्यावी.

बँकेचे नांव व शाखा	डीडी नं. व तारीख	रक्कम
-----	-----	-----

प) प्रकल्पाचा अहवाल तयार करणाऱ्या सल्लागाराचे नांव व पत्ता :-

प्रमाणीत करण्यात येते की, माझ्या / आमच्या द्वारा प्रस्तुत केलेले वरील अर्जातील माहिती / सूचना माझ्या माहितीनुसार खरी आहे. व कुठलीही आवश्यक माहिती लपविण्यात आलेली नाही. वरील माहिती चुकीची असल्याचे आढळून आल्यास माझा / आमचा अर्ज बोर्डाकडून फेटाळण्यात येऊ शकतो.

ठिकाण -

लाभार्थ्याची स्वाक्षरी

तारीख -

नांव व पत्ता :

फोन / फॅक्स नंबर :

अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे

1. प्रकल्पाच्या जमीनीच्या हक्काच्या कागदपत्रांची प्रत.
2. दर्शविल्याप्रमाणे तयार केलेले शपथ पत्र.
3. अर्ज व माहिती पत्राची रक्कम.
4. विस्तृत प्रकल्प अहवाल.
5. बँक मुदत कर्ज मागणी अर्ज / बँकेचे संमतीपत्र
6. माती प्रत तपासणीचा अहवाल.
7. प्रकल्पाखालील जमीनीच्या हीचा व प्रकल्पा बाबतची माहितीचा आराखडा. (मुक्तहस्तचित्र)
8. सहकारी संस्था / भागीदारी संस्थांकडून ना हरकत दाखला.
जर अर्जदार पॅरा क्र. ३ (एच) खाली येत असेल तर दिशा निर्देश क्रमांक 1 / 2008
9. अर्जदाराच्या ओळखीचा दाखला. (पॅरा क्र. 3 पहावा दिशा निर्देश - 1/2008)
10. जर प्रकल्पा अंतर्गत "फळ उत्पादनासाठी" प्राथमिक प्रक्रियेची" गरज असेल तर खाद्य प्रसंस्करण उद्योग मंत्रालय भारत सरकारकडून ना हरकत दाखला.

(टिप : अर्जासोबत शपथपत्र इंग्रजी किंवा हिंदीत असावे.)

प्रारूप - 2

शपथ - पत्र (20 रुपयाच्या स्टॅप पेपरवर)

मी / आम्ही ----- (प्रमोटर / निर्देशक) -----
(वडीलांचे नांव) ----- यांची (अपत्य) राहणार -----
----- (पत्ता) असे जाहिर करतो की,

- 1) मी / आम्ही व्यक्तिगत (उत्पादक / प्रमोटर / निर्देशक / भागीदार / उत्पादकांचा समुह ----- (लाभार्थीचे नांव) नोंदणी क्रमांक ----- नोंदवलेले कार्यालय ----- (पत्ता)
- 2) मी यानुसार अर्ज करतो व मी स्वतःचा अधिकार / दिनांक ----- च्या प्रस्ताव क्र. ----- ने अर्ज व नमुद सर्व कागदपत्रे या शपथ पत्रासह -----नामक कंपनी/भागीदारी संस्था / सहकारी संस्थाच्या वतीने सादर करतो व मी सर्वेक्षण क्रमांक -----, गांव -----, तहसील ----- जिल्हा ----- राज्य ----- (प्रकल्पाची जागा) ----- यासाठी (प्रकल्पासाठीचे उष्टि) एनएचबी यांस त्यांच्या "उत्पादन व काढणीनंतरच्या व्यवस्थापनामार्फत व्यावसायिक बागवानीचा विकास" या योजनेअंतर्गत आशय पत्र प्राप्तीसाठी अर्ज करतो.
- 3) हे की, राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड च्या योजनेच्या अटी व शर्ती मी बघून व समजून घेतल्या आहेत. व मी असे आश्वासन देतो की, प्रस्ताव / प्रकल्प / योजना ही राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या अटी व शर्तीमध्ये बसते. व योग्य योजनेखाली अर्ज करण्यात आला आहे.
- 4) हे की प्रस्तावीत प्रकल्पाची जागा व मूलभूत सुविधा जे राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या योजनेअंतर्गत येतात त्या वर्तमानात व नजीकच्या भविष्यात फक्त बागवानी उपक्रमासाठीच वापरले जाणार आहेत. व त्या व्यतिरिक्त कुठल्याही कामासाठी वापरली जाणार नाहीत.
- 5) हे की आशय पत्रात पुरविलेली माहिती ही माझ्या ज्ञानानुसार सत्य आहे. प्रकल्पासाठी येणारा खर्च व प्रकल्पाच्या वित्तीय यशस्वीता व कार्यवाहीचे परिणाम हे नियमानुसार व सर्वमान्य पध्दतीने काढले गेलेले आहेत.
- 6) अर्जात नमुद केलेल्या मदती व्यतिरिक्त कुठलीही आर्थिक सहाय्यता / सहाय्यता अनुदान या प्रकल्पाचा वा त्याच्या कुठल्याही घटकासाठी प्रमोटर / निर्देशक / भागीदारांनी केंद्र सरकारकडून घेतलेली नाही.
- 7) मी किंवा सहकारी संस्था, भागीदारी संस्था, स्वसहाय्यता समुहच्या कुठल्याही दुसऱ्या प्रमोशनने राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाकडून कुठलीही मदत घेतलेली नाही. जी की या प्रस्तावात नमुद केलेली नाही.

- 8) व मी हे आश्वासन देतो की हा प्रकल्प किंवा त्याचा कुठलाही घटक हा संपूर्णपणे नवीन प्रकल्प असून तो पूर्वीपासून अस्तित्वात नाही.
- 9) मी / आम्ही राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड किंवा त्यांच्या व्यवस्थापन निर्देशकांनी नेमलेल्या प्रतिनिधी यांस आर्थिक सहाय्यता आरक्षित निधी खाते त्याच बरोबर मुदत कर्ज व देव घेवी खाते ऋण खाते दोघांमध्ये संपूर्ण ऋण व आर्थिक सहाय्यता निधी लेखा, यांच्या समाप्ती पर्यंत प्रकल्पाचे लेखा परिक्षण / अनुविक्षण व मुल्यांकनासाठी प्राधीकृत करतो.

वरील कुठलीही माहिती खोटी आढळून आल्यास राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड माझा अर्ज फेटाळू शकते.

शपथकर्ता

शपथकर्त्याचा पडताळा

पडताळ्यासह आश्वासीत करण्यात येते की ----- (स्थळ) ----- (तारीख) -----
(महिना) ----- (वर्ष) या शपथ पत्रात नमुद केलेल्या बाबी माझ्या माहितीनुसार खऱ्या आहेत व कुठल्याही बाबी लपवण्यात आलेल्या नाही.

शपथकर्ता / अधिकृत प्राधिकारी

प्रारूप - 3

संयुक्त निरीक्षण अहवाल

प्रत्येक पानावर संयुक्त निरीक्षण समितीच्या सर्व सदस्यांच्या स्वाक्षऱ्या केल्या जातील.

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाची "उत्पादन व काढणी पश्चात व्यवस्थापनाद्वारे व्यावसायिक बागवानीचा विकास" योजना.

- 1) प्रकल्पाच्या निरीक्षणाची तारीख: :-----
- 2) निरीक्षण अधिकारी यांचे नांव व हा : :
क)
1. -----
2. -----
3. -----
ख) प्रमोटर / प्रमोटरच्या प्रतिनिधीचे नांव व प्रमोटरशी संबंध. -----
- 3) बँकेचे नांव :
- 4) आशयपत्र बोर्डाकडून दिल्याची तारीख :----- कंट्रोल नं.-----
- 5) प्रकल्पाच्या सुरुवातीची तारीख: -----
- 6) लागवडीची तारीख (लागू असल्यास) :-----
- 7) प्रकल्पाच्या समाप्तीची तारीख : -----
- 8) मंजूर कर्जाची रक्कम व तारीख : -----
- 9) तारखे प्रमाणे मुदत कर्ज मिळाल्याची माहिती : -----

तारीख

रक्कम (लाख रुपये)

1) -----	-----
2) -----	-----
3) -----	-----

एकूण

- 10) लाभार्थी / लाभार्थीचे नांव व पत्ता : -----
(टेलिफोन नंबर असल्यास) -----

- 10 क) संघटन : व्यक्ती / व्यक्तींचा समुह / : -----
सोसायटी / भागीदारी संस्था / प्रायव्हेट -----
लि कंपनी / पब्लिक लिमिटेड कंपनी -----
- (टिप : अनुदान दाव्याकरीता संयुक्त निरीक्षण अहवाल इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत तयार करावेत)
- 10ख) भागीदारी संस्था / प्रायव्हेट लि. कंपनी / : -----
पब्लिक लिमिटेड कंपनी / सोसायटी
असल्यास नोंदणी क्रमांक
- 11) प्रकल्पाचा पूर्ण पत्ता : -----
(सव्हे नं. / गट नंबरसह) -----

- 12) जमीनीची माहिती:
1. जमीन प्रमोटरच्या नावावर आहे काय ? होय / नाही
 2. जमीन अर्जदाराच्या नावे कमीत कमी 10 वर्षांसाठी आहे काय ? होय / नाही
(जमीन भाड्याने असल्यास)
 3. प्रकल्पाच्या जमीनीवर या आधी राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाकडून कुठलीही सहाय्यता घेतली आहे काय ? असल्यास त्याचे विवरण द्यावे (वर्ष व रक्कम) होय / नाही
 4. अर्जदाराने एन एच एम अथवा कुठल्याही केंद्रीय योजनेअंतर्गत या प्रकल्पासाठी (किंवा त्याच्या कुठल्याही घटकासाठी) आर्थिक सहाय्यासाठी अर्ज केला आहे काय ?
- 13) उपक्रमाचे स्वरूप हायटेक शेती / पीएचएम / विपणन / प्राथमिक प्रक्रिया / टिश्यू कल्चर / नर्सरी इ. रोप लागवड / पिकाची तपशिलवार माहिती

क्र.	पिकाचे नांव	प्रकार	प्रकल्पांतर्गत क्षेत्र (एकर)	पेरणीच्या/ लागवडीच्या सामग्रीचा स्रोत	पिकांची संख्या	प्रकल्पाचा खर्च	पिकांसाठी आलेला एकूण खर्च
1	2	3	4	5	6	7	8
1.							
2.							
3.							
4.							
	एकूण						

- 14) वित्त पोषणाचे स्रोत -

	विवरण	बँकेच्या मुल्यांकनानुसार	प्रकल्पानुसार
1.	प्रमोटरचा भाग		
2.	बँकेचे कर्ज		
3.	राज्य सरकारची आर्थिक सहाय्यता		
4.	इतर स्रोतांकडून घेतलेली आर्थिक सहाय्यता		
5.	प्रकल्पाचा एकूण खर्च		

टिपणी :

1. कर्जाची रक्कम निर्धारित आर्थिक सहाय्यतेच्या 15 % पेक्षा जास्त असली पहिजे.
2. प्रकल्पासाठी किंवा त्याच्या कुठल्याही घटकासाठी भारत सरकारच्या कोणत्याही संस्थेकडून अर्थिक मदत घेतली असल्यास / घेतली जाणार असल्यास प्रकल्प विचारास पात्र राहणार नाही.
3. प्रकल्पाचे आवश्यक घटक जसे की, पी एच एम, सुक्ष्म सिंचन, फर्टीगेशन, गुणवत्तेची पेरणी सामुग्री यासाठी येणारा खर्च ते पूर्ण झाल्यानंतर मंजूर मदतीपेक्षा जास्त असल्यास त्याबाबतचा निर्णय एनएचबी घेईल.

- 15) प्रकल्प / लाभार्थीचा मुदती कर्ज खाते क्रमांक :-----
- 16) मुदती कर्जाच्या परतफेडीचा अवधी :-----
- 17) प्रकल्पाचे घटक वार खर्चाची माहिती :
- जर कृषी प्रकल्प असेल तर :

क्र.	घटक	प्रस्तावीत खर्च आशय पत्रानुसार	बँकेच्या मंजूरीपूर्वीचा काढलेला खर्च	निरीक्षण दल / JAT ने काढलेला खर्च	शेरा
1.	शेतीस येणारा खर्च 1. लागवडीसाठीचा खर्च (प्रती रोपासाठीचा खर्च) 2. खते 3. किटकनाशके 4. इतर (असल्यास) श्रमीक मुल्य				
2.	सिंचन 1. ट्युबवेल / सबमर्सीबल पंप (संख्या) 2. पाईप लाईनचा खर्च (लांबी) / आकार / सामुग्री 3. इतर काही (असल्यास)				
3.	ड्रीप / स्प्रिंकलरचा खर्च				
4.	मुलभूत सोयी 1. स्टोअर व पंप हाऊस (क्षेत्रफळ चौ. फूटात) 2. श्रमिक कक्ष व गोदाम (क्षेत्रफळ चौ. फूटात) 3. ट्रॅक्टर / कृषी उपकरण 4. इतर (असल्यास)				
5.	जमीन विकास 1. माती सपाटीकरण 2. खोदकाम 3. कुंपण 4. इतर असल्यास				
6.	जागा (नवीन खरेदी केली असल्यास) (वर्ष)				
	एकूण				

तारीख

सही

ब) इतर प्रकारच्या प्रकल्पासाठी -

क्र.	घटक	प्रस्तावीत खर्च आशय पत्रानुसार	बँकेच्या कर्ज मंजूरीपूर्वी काढलेला खर्च	निरीक्षण दल / JIT ने काढलेला खर्च	शेरा

टिपणी :-

- भुविकास खर्च : संपूर्ण पात्र प्रकल्प खर्चाच्या 15 % (जागेच्या व तिच्या विकासाच्या खर्चाशिवाय) जी कुठली कमी असेल ती जास्तीत जास्त 50,000 दर एकराला.
- जागेचा खर्च : संपूर्ण अथवा पात्र प्रकल्पाच्या खर्चाच्या 10 % जी कुठली कमी असेल ती.
- क) ट्रॅक्टर / पॉवर डी लरसाठी जास्तीत जास्त सीमा (25 एचपी पर्यंत) ट्रॉली व एक्सेसरीज बरोबर जास्तीत जास्त 4 लाख प्रति प्रकल्प वास्तविक खर्च दर मान्य.
ख) 3 एकर पेक्षा जास्त असलेल्या जागांसाठीच फक्त पॉवर टिलर एक्सेसरीज सहीत उपलब्ध होतील व त्याचा जास्तीत जास्त खर्च रु. 1.50 पर्यंत असू शकेल किंवा वास्तविक आधारावर असेल.
ग) 5 एकर पेक्षा जास्त असलेल्या जागेसाठी 25 एचपी ट्रॅक्टर एक्सेसरीज सहीत प्रकल्पासाठी असेल त्यासाठी जास्तीत जास्त खर्च 4 लाख असेल किंवा वास्तविक आधारावर असेल तरी मोठ्या जागेसाठी जास्त एचपीचे ट्रॅक्टरचा विचार करण्यात येऊ शकतो. परंतु प्रती एकराच्या साधारण खर्चाच्या सीमेत.
- निरीक्षण दल / जे आय टी या द्वारा प्रकल्पासाठी काढलेला खर्च हा कर्ज मान्यतेच्या वेळी बँकेने काढलेल्या खर्चापेक्षा जास्त नसावा. कांही विशेष बाबींमध्ये तो जास्त असल्यास त्याचे विवरण टिपणीत द्यावे.
- 19) प्रकल्पामध्ये हाय- टेक घटक (घटकाचे विवरण द्यावे) जसे की, टिशु कल्चर रोपण, उच्च घनत्व, सुक्ष्म सिंचन, औद्योगिक शेती फॉर्म मशीनीकरण प्रकल्प विस्ताराच्या योजनेसाठी अस्तित्व असलेल्या प्रकल्पाचे संक्षिप्त विवरण जर पहिल्या मुल्यांकन अहवालात केले नसल्यास.

20) प्रकल्पाची सध्याची आर्थिक स्थिती, विपणन कराचे स्पष्ट विवरण द्यावे. (असल्यास)

21) अन्य सुचना

बोर्डाकडून आधी मिळालेल्या आर्थिक मदतीचे विवरण असल्यास.

22) निरीक्षण अधिकाऱ्याची शिफारस.

(अकल्पित खर्च व पात्र आर्थिक मदत स्पष्ट करावी. शब्दात)

अर्जदाराचे नांव व
हस्ताक्षर

निरीक्षण अधिकारी
(राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड) नाव
सही व शिक्का

निरीक्षण अधिकारी बँकेचे
नांव हस्ताक्षर व शिक्का

निरीक्षण अधिकारी
(राज्य कृषी / बागवानी विभाग
) नाव , सही , शिक्का

प्रारूप - 33अ

पुर्व निरीक्षण रिपोर्ट

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डची योजना "उत्पादन व काढणी पश्चात व्यवस्थापनाने व्यावसायिक बागवानीचा विकास "

1. प्रकल्प कोड : -----
2. अर्जाची तारीख : -----
3. प्रकल्पाच्या पूर्व निरीक्षणाची तारीख : -----
4. निरीक्षण अधिकाऱ्याचे नांव व हुा : -----
5. लाभार्थी / लाभार्थ्यांचे नांव व पत्ता : -----
(दुरभाषा क्रमांकासह)
6. संघटन : व्यक्तिगत / समुह / समिती / भागीदारी / प्रायव्हेट / पब्लिक कंपनी
7. नोंदणी क्रमांक : जर भागीदारी / प्रायव्हेट / पब्लिक कंपनी असल्यास -----
8. प्रकल्पाच्या ठिकाणाचा संपूर्ण पत्ता : -----
9. खालील मुद्यांवर निरीक्षकाची टिपणी :
 1. प्रकल्पाची उपयुक्तता.
 2. माती व पाण्याच्या अहवालानुसार सल्ला.
 3. पाण्याचा स्रोत.
 4. हायटेक घटक.
 5. राष्ट्रीय बागवानी बोर्डच्या खर्चाचे नियम. (प्रकल्पाचा खर्च)
 6. मुळ नकाशा (कृपया प्रमाणित करून जोडावा)
 7. लाभार्थ्यांचे कौशल्य व प्रशिक्षणाची गरज.
10. प्रकल्पाच्या भौतिक स्थितीचे विवरण (प्रत्येक प्रकल्पाखालील उपक्रमाची अंमलबजावणीचा महिना दर्शवावा) जर काही घटक आधीपासून पूर्णत्वास आले असतील तर त्याचे विवरण प्रारंभ व समाप्तीच्या महिन्या सकट घावे. काही जुने घटक जसे की, बोअर वेल / विहीर / भुमीगत सुविधा या बाबतीतही विवरण घावे.
 1. भुविकास

2. सिंचन सुविधांची निर्मिती
 3. ड्रीप / स्प्रिंकलर सीस्टीम बसविणे. (ड्रीप साठीच्या इतर स्रोतांची माहिती घावी)
 4. प्रकल्पासाठी उपयोगी इतर मुलभूत सुविधांची निर्मिती / बसविणे.
 5. पिकांची लागवड
- 11) एनएचबी कडून पूर्वी मिळालेल्या आर्थिक सहाय्याची माहिती (प्रकल्पाच्या स्थिती बरोबर, कारण, वर्ष व तिथी पुरवावी)
 - 12) प्रमोटरने कुठल्याही बँक / वित्तीय संस्था यांच्याकडून कर्जासाठी अर्ज केले आहे काय ? असल्यास कृपया बँक, तारीख पुरवावी.
 - 13) बँक / घटक / अंमल बजावणीच्या वेळा / पिक / पिक क्षेत्र यातील बदल प्रमोटरने दर्शविलेले.
 - 14) काही विशेष तांत्रिक सुचना / सल्ला
 - 15) कुठलेही लांबलेली तपसणी.
 - 16) निरीक्षण अधिकाऱ्याकडून काही सुचना.

लाभार्थी / प्रतिनिधी

निरीक्षण अधिकारी

साक्षीदारांचे नांव व सही

सही

सही

असल्यास

तारीख -----

(टिप : पूर्व निरीक्षण रिपोर्ट इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत असावेत)

प्रारूप - 4

(20 रुपयाच्या स्टॅप पेपरवर)

1. मी / आम्ही ----- (प्रमोटरचे नांव) ----- हा प्रकल्प सर्व क्रमांक -----, गांव -----, तहसील ----- जिल्हा ----- राज्य ----- येथे एनएचबी कडून असे पत्र मिळण्याकरीता संपूर्ण केलेला प्रकल्प अहवालाप्रमाणे राबवणार आहोत.
2. एनएचबीच्या योजनेच्या अटी व शर्ती खालील आशय पत्र मिळण्याकरीता जो अर्ज केला आहे त्याची जोडणी संपूर्ण पणे माझ्याकडून / आमच्या कडून करण्यात आली आहे व मी / आम्ही या योजने अंतर्गत आर्थिक सहाय्य मिळण्यास पात्र आहोत.
3. की हा प्रकल्प / प्रस्ताव / योजना ह्या योजना क्र. एक (उत्पादन व काढणी नंतरच्या व्यवस्थापनाद्वारे व्यावसायिक बागवानीचा विकास) खाली येते.
4. हे की आर्थिक मदती करीता माझ्याकडून पुरविण्यात आलेली व त्यापुढे प्रत्येक टप्प्यात पुरविलेली माहिती ही माझ्या ज्ञानानुसार संपूर्ण सत्य आहे. त्यासाठी मी / आम्ही सर्व कागदपत्रे जी प्रकल्पाच्या एकूण खर्चात येतात ती पुरविलेली आहेत.
5. एनएचबी शिवाय अन्य कुठलीही केंद्र सरकारकडून प्रमोटर / निर्देशक / भागीदार मालक यांनी आर्थिक मदत घेतलेली नाही.
6. आर्थिक मदत ही केवळ योजनेखालील येणाऱ्या घटकांसाठी आहे. व प्रकल्पातील कुठलीही घटक बागवानी कामाशिवाय इतर कुठल्याही गतीविधीसाठी वापरली जाणार नाही.
7. ह्या जर पाळण्यात आल्या नाहीत व चुकिते किंवा वाढवून सांगितलेले हक्क किंवा जर प्रकल्प हा कर्ज परतफेडीच्या काळात बंद पडल्यास लाभार्थी कुठल्याही आर्थिक मदतीस पात्र राहणार नाही व ती मदत ही बँकेने ती रा.बा.बोर्दाला परत करणे बंधनकारक आहे.
8. जर कुठलीही बाब ह्या बाबतीत लपविण्यात आली असल्यास बोर्दाला दिलेल्या आर्थिक मदतीची रक्कम वसूलीचा अधिकार राहिल व कुठलाही सिव्हील किंवा क्रिमिनल गुन्हा माझ्या विरुद्ध दखलपात्र राहिल.

शपथकर्ता

शपथकर्त्याचा पडताळा

पडताळून मी अशी घोषणा करतो ----- (जागा) ----- (तारीख) ----- (महिना) ----- (वर्ष) की वरील शपथ पत्रात दिलेल्या सर्व बाबी माझ्या ज्ञानानुसार सत्य असून कुठलीही माहिती लपविण्यात आलेली नाही.

शपथकर्ता / अधिकृत प्राधिकारी

(टिप : शपथपत्र इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत असावे)

प्रारूप - 5

उत्पादन व कापणीनंतर बागायती पिकांचा विकास योजनेद्वारा निधीचे वाटप करण्याकरीता प्रमाणपत्राचा मसुदा

प्रबंध निदेशक,

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

प्लॉट नं. 85, सेक्टर 18,

गुडगांव 122015 (हरीयाना)

आम्ही ----- (प्रकल्प कार्यक्रम) उेश ----- (प्रकल्पाचा पत्ता) वर असणा-या कार्यालयात श्री / श्रीमती ----- (लाभधारकाचे नांव) यांची व अन्य लाभधारकांची हिशोब पुस्तके व इतर रेकॉर्डची योग्य ती तपासणी केली आहे. या तपासणीत कंपनीचे व्यवस्थापक / फर्मचे भागीदार / प्रतिष्ठान / उत्पादक / बिगर सरकारी सघटनाचे मालक जबाबदार आहेत. आणि आमची जबाबदारी या प्रकरणांची सत्यता व योग्य असल्याची तपासणी आणि अचल संपत्ती / संस्थेचे उत्तरदायित्व ताब्यात घेणार किंवा निर्माणाच्या हेतुने केलेल्या खर्चाचे समान नियोजन करणे हा आहे.

आम्ही आमचे कार्य भारतात सर्व सामान्यपणे तपासणी हिशोब तपासणी संकेतानुसार केले आहे. या संकेतामध्ये हे अपेक्षित आहे की आम्ही हे तर्कसंगत (योग्य ते) आश्वासन मिळण्यासाठी केले आहे की हे मानवी चुकांपासून अलिप्त राहू दे. यासाठी प्रमाणिकरणाची योजनेचे पालन झाले पाहिजे. एका प्रमाणिकरणात आर्थिक तक्त्यांमध्ये दिलेली रक्कम व सादरीकरण करण्याचे समर्थनार्थ एका परिक्षणाच्या आधारावर तपास करता येईल. एका लेखा परिक्षणामध्ये केलेले तपासणीचे सिध्दांत (तत्वे) आणि उत्पादकांद्वारे केलेले महत्वपूर्ण निकष आणि संपूर्ण आर्थिक विवरणाचे सादरीकरणाचे मुल्यांकनाचा सुध्दा समावेश असतो. हा तपास सुसंगत ठोस आधार आहे असे आम्ही मानतो.

सुचना करण्यांत येते की,

(क)- आम्ही सगळ्या सुचना प्राप्त केल्या आहेत. ज्या आमच्या माहितीनुसार योग्य माहितीसाठी आवश्यक आहेत.

(ख) - आमच्या मतानुसार कंपनी / फर्म / एक मालकी असलेली संस्था / उत्पादक / बिगर सरकारी स्वयंसेवी संस्थेद्वारे ----- आर्थिक वर्षाच्या उेशाने कायदानुसार उचित जमा खर्चानुसार मान्य आहे. हा जमाखर्च कंपनी / फर्म / एक मालकी असलेली संस्था / उत्पादक / बिगर सरकारी संस्थांच्या केलेल्या कारभाराचे एक योग्य चित्र सादर करीत आहे.

(ग) आमच्या मतानुसार कंपनी / फर्म / एक मालकी असलेली संस्था / प्रतिष्ठान / उत्पादक / बिगर सरकारी संस्थेद्वारा अचल मालमत्ता प्राप्त होण्यासाठी / निर्माण उेश रुपये ----- (अक्षरी रुपये ----- मात्र) ही रक्कम खर्च करण्यांत आली आहे. आणि या बाबतीत योग्य तो जमाखर्च दाखविण्यात आला आहे. योजनेच्या प्रमुख घटकांमध्ये आणि संपूर्ण योजनेचे केलेले मुल्यांकन खालील तक्त्यांमध्ये करण्यांत आले आहे.

रक्कम रुपयामध्ये

अ.क्र.	घटक	एल ओ आय च्या नुसार प्रस्तावीत खर्च	मुदती कर्ज स्वीकारण्या पुर्वी बँकेमार्फत लागणारा बँक चार्जस	सनदी लेखापाल द्वारा संभाव्य खर्च	शेरा
1.	शेती खर्च 1. रोपवाटिका खर्च (प्रत्येक रोपासाठी लागणा रा खर्च) 2. खते 3. किटकनाशके 4. इतर				
	मजुरीचा खर्च				
2.	सिंचन व्यवस्था 1. बोअरवेल / कुपनलिका (संख्या) 2. पाईपलाईन खर्च (पाईपाची लांबी व रुंदी) 3. इतर				
3.	ड्रिप / स्प्रींकलर (तुषार) सिंचन खर्च				
4.	मुलभुत सोयी 1. स्टोअर किंवा पंप हाऊस (आकार वर्ग फुटामध्ये क्षेत्रफळ) 2. मजुरांची रुम व गोडाऊन (आकार वर्ग फुटामध्ये क्षेत्रफळ) 3. ट्रॅक्टर-शेती औजारे 4. इतर				
5.	जमिन विकास 1. जमिनीचे लेवलिग (सपाटीकरण) 2. खोदणे 3. बांधणे 4. इतर कांही				
6.	जमिन, नव्याने खरेदी केली असेल तर (वर्ष लिहिणे)				
	एकुण				

दिनांक :-

सही -

ख - योजनेच्या अन्य प्रकारच्या बाबतीत.

रक्कम रुपयामध्ये

अ.क्र.	तपशील	एल ओ आय च्या नुसार प्रस्तावीत खर्च	कर्ज स्वीकारण्या पुर्वी बँकेमार्फत लागणारा बँक चार्जेस	सनदी लेखापालद्वारा संभाव्य खर्च	शेरा
	एकुण				

आम्ही संपूर्ण योजनेच्या खर्चासाठी इतक्या ----- रकमेची शिफारस करीत आहोत.

एकुण - -----

कृते (सनदी लेखापाल फर्मचे नांव)

सनदी लेखापाल -

प्रारूप - 6

प्रबंध निदेशक ,

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड,

प्लॉट नं.85,सेक्टर 18,

गुडगांव-122015 (हरीयाणा)

प्रिय महोदय,

मी याद्वारे निवेदन देतो की आपण खालील दिलेल्या आर्थिकसहाय्य राष्ट्रीय फलोत्पादन योजनांतर्गत दिलेल्या आर्थिक सहाय्यता बाबतच्या शर्ती व अटी अनुसरून तिचा विनियोग करण्याबाबत शपथपत्र देत आहे.

	आर्थिक सहाय्यता राखीव निधी ला आर्थिक सहाय्यता रक्कमेचा प्रोत्साहित करण्याचा तपशिल
क	बँक / आर्थिक संस्थाचे तपशिल
क-1	बँक / आर्थिक संस्थाचे नाव -----शाखा -----
क-2	पत्ता
क-3	संपर्क नं. -----फोन ----- मोबाईल ----- ईमेल -----
क-4	बँक शाखेचे आई एफ एस सी कोड -----
क-5	आर.टी.जी.एस. मान्यताप्राप्त आहे किंवा नाही -----
ख	योजनेच्या लाभधारकाचे तपशिल
ख-1	नाव -----
ख-2	पत्ता -----
ख-3	लाभधारकाचा संपर्क नं. -----
ख-4	योजनेची सद्य स्थिती
ख-5	माहितीपत्रक (एलओआय) नंबर
ग	संबंधीत कर्ज खाते व आर्थिक सहाय्यता व आर्थिक निधी तपशिल
ग-1	योजनेचा हेतू ,कर्ज खातेची संख्या
ग-2	तरतूदीस अनुसरून आर्थिक निधी खातेची संख्या
ग-3	आर्थिक सहाय्यता आर्थिक निधी लाभधारकाचे कर्ज खाते हे विशिष्ट खाते आहे की सामान्य खाते आहे.
ग-4	शेरा

शाखा व्यवस्थापक नांव :-

दिनांक

शिक्का

शाखा व्यवस्थापक किंवा त्यांनी अधिकृत नियुक्त प्रतिनिधीची स्वाक्षरी

(टिप : सदरचा अभिलेख इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत असावा.)

प्रारूप -7

आर्थिक संस्था / बँकेचे नांव व पूर्ण पत्ता (लेटरहेडवर)

प्रति

प्रति

राज्य प्रभारी

क्षेत्रीय अधिकारी व उपनिदेशक ,

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड, प्लॉट नं.85, सेक्टर-18

राज्य -----

गुडगांव - 122015

विषय :- -----च्या प्रकल्पाच्या संदर्भात आर्थिक मदतीचा अर्ज

एल ओ आय नंबर -----

महाशय,

----- गांव ----- जिल्हा ----- राज्य आणि एल ओ आय नंबर ----- या -----
प्रकल्पासंबंधी खालील दस्तावेज / कागदपत्र संबंधीत आहे. याद्वारे शिफारस करण्यांत येत आहे की, रा. बा. बोर्ड वरील योजनेच्या संबंधी बँकेमार्फत आर्थिक मदत देण्यांत यावी. खालील कागदपत्रांच्या मुळ प्रती अथवा साक्षात्कीत प्रती सोबत जोडल्या आहेत.

अ.क्र	तपशिल	होय / नाही
1.	प्रकल्पाच्या आर्थिक बाबी दर्शवून सदर कर्जाचे उेश बँक / आर्थिक संस्थेने केलेले सविस्तर मुल्यांकनाच्या प्रती	
2.	मुदती कर्जाच्या स्विकारलेल्या पत्राच्या प्रती	
3.	मुदती कर्जाची तारीखवार, -निर्मुक्तिचा तपशिल	
4.	मुदती कर्ज खात्याचा तपशिल	
5.	प्रकल्पाच्या जमिनिच्या मालकीच्या प्रती / सर्च रिपोर्ट	
6.	स्टॅम्प पेपरवर प्रवर्तकाचे शपथपत्र / (रा. बा. बोर्डच्या नमुन्यानुसार)	
7.	तपासलेल्या पावत्याचे विवरण / सनदी सनदी लेखापरिक्षकाच्या प्रमाणपत्राच्या प्रती, ज्याचा उपयोग प्रकल्प राबविण्यासाठी करण्यात आला आहे.	
8.	ट्रॅक्टर इ. बाबतीत आरसीच्या प्रती	
9.	तपासणीच्या वेळी सदर योजनेचे स्वरूप (चित्र)	
10.	बँकेकडून आर.टी.जी.एस. मार्फत आर्थिक मदतीच्या निर्मुक्तिसाठी अधिकार देणे.	

असे प्रमाणित करण्यात येते की, प्रकल्पासंबंधीत वरील दस्तावेजाच्या मुळ प्रती बँक / आर्थिक संस्थेमध्ये आहे. जे बोर्ड अथवा बोर्डमार्फत संस्थेला मार्गदर्शनासाठी सादर करण्यांत आले आहे.

प्रकल्पाकरीता संबंधी मुल्यांकनाअन्वये सदरचे एक अगर काही घटकांचे हेतु स्विकृत केलेले नाहीत. मात्र मुल्यांकनानुसार संपूर्ण रक्कमेचे स्विकृत केलेले आहेत, असेही प्रमाणित करण्यात येते की निरीक्षण अहवालामध्ये दिलेल्या बाबींची पूर्तता केली गेली आहे. जुन्या वृक्षांचे रोपांची शिफारस केलेली नाही. मूळ योजनेच्या अहवालास अनुसरून आहे. अर्थ सहाय्यास प्रतिकूल अशी कारवाई नाही. निरीक्षण अहवालामधील प्रस्तूत सूचना माझ्या ज्ञानाप्रमाणे व माहिती अनुसरून खरी आहे व त्यात कोणतीही बाब लपविण्यात आलेली नाही.

तपासणी अधिका-याची स्वाक्षरी -

नांव :-

बँकेचे नांव व पत्ता :-

कोड नं.

फॅक्स नं.

मो. नंबर :-

स्थळ :-

दिनांक :-

(टिप : सदरचा अभिलेख इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत असावा.)

प्रारूप 8

विनियोग प्रमाणपत्र

प्रमाणित करण्यात येते की पूर्वी खर्च केलेल्या आर्थिक सहाय्यता रु. ----- (रुपये -----
मात्र) राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाचे चेक / व्यवहाराच्या नं. -----द्वारे श्री / श्रीमती / सौ. -----
-- यांचे संबंधीत कर्ज खातेवर (प्रकल्पाच्या जागेचा पूर्ण पत्यासह) -----
-- यांच्या प्रकल्पासाठी (प्रकल्पाचा पत्ता) ला अनुदानित राखीव निधी मध्ये ठेवण्यात आले आहे.अथवा कर्जखाते मध्ये समायोजित
केलेले आहे. त्याचा दिनांक ----- बँक कर्जासाठी उपयोग करण्यात आलेला आहे व उत्पादन व छाननीच्या माध्यमातून
फळबागाची विक्री व विकास यासाठी स्वीकृत करण्यासाठी देण्यात आलेला होता.

बँक अधिकारी / प्राधिकारी अधिकारी

स्वाक्षरी व शिक्का

दिनांक :-

(टिप : सदरचे प्रमाणपत्र इंग्रजी किंवा हिंदी भाषेत असणे अपेक्षित आहे)

परिशिष्ट - 1

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड च्या कार्यालयाची यादी

गुजरात, दमण एवं दीव, दादर नगर हवेली

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

प्लॉट नं. 60, तीसरी मंजिल, कृष्णा अपार्टमेंट,

आजाद सोसायटी, अम्बावाडी, अहमदाबाद - 380015

दूरभाष / फॅक्स :- 079-26766416, 26766413

ई-मेल :- nhbahd@yahoo.co.in

कर्नाटक

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

नं. 14/43, द्वितीय तल, 1 एवं 2 स्टेज, इंडस्ट्रीयल सबरब, तुमकुर

रोड, यशवन्तपुर, बेंगलुरु - 560022

दूरभाष / फॅक्स : 080-23371935, 23374149

ई-मेल :- nhbbir@yahoo.com

मध्यप्रदेश

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

32, पुरजोर हाऊस, प्रथम तल, इंदिरा प्रेस कॉम्प्लेक्स, एम. पी. नगर, जोन-1ए, भोपाल 462011

दूरभाष / फॅक्स : 0755-2761741

ई-मेल :- bplnhb@rediffmail.com

दिल्ली

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

19-22, (प्रेराज) कृषि भवन, नई दिल्ली - 110001

दूरभाष / फॅक्स : 011-23097015, 23073019

हरियाणा तथा पंजाब

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

एस. सी. ओ. 85, द्वितीय तल, सेक्टर - 40 सी

चंदीगढ - 160047

दूरभाष / फॅक्स : 0172-2625249, 2625269

ई-मेल :- nhb_chd@yahoo.co.in

सिक्किम

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

चेंग चूप बिल्डिंग, नजदीक नयूमा टेलीवीजन, तिब्बत रोड, गंगटोक - 737101

दूरभाष / फॅक्स : 03592-208453, 220975

ई-मेल :- nhbgangtok@yahoo.com

आंध्र प्रदेश

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

202, द्वितीय तल, शांति निकेतन अपार्टमेंट

चिराग अली लेन, एबीआईडीएस,

हैदराबाद - 500001

दूरभाष / फॅक्स :- 040-23201140, 2320806

ई-मेल :- nhb.govhyd@gmail.com

राजस्थान

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

मार्फत एपीएमसी, सब्जी मण्डी, लाल कोठी, टोंक रोड,

दूरभाष / फॅक्स : 0141-2742733, 2740767

ई-मेल :- nhbjpr@yahoo.com

तामिलनाडु, पांडिचेरी, लक्षद्विप

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

माड्यूल नं. 37, द्वितीय तल, सिडको रेडिमेड गारमेंट

कॉम्प्लेक्स, इंडस्ट्रीयल इस्टेट, गुदी,

चेन्नई - 600032

दूरभाष / फॅक्स : 044- 2501151/22500965

ई-मेल :- nhbtn@dataone.in

बिहार

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

वर्मा सेंटर, पंचम तल, कमरा नं. 501, 502,

बोरिंग केनाल रोड, पटना - 800001

दूरभाष / फॅक्स : 0612-2541218, 2541128

ई-मेल :- nhb_patna@dataone

उत्तराखंड

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

179, फेस-2, बंसत विहार, देहरादून, 248001

दूरभाष / फॅक्स : 0135-2761922, 2762767

ई-मेल :- nhb_dahradun@yahoo.com

हिमाचल प्रदेश

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

एचपीएमसी, द्वितीय तल, निगम विहार,

शिमला - 171002

दूरभाष / फॅक्स : 0177-2622908/2623801

ई-मेल - nhbhpgangtok2004@yahoo.com

उडीसा

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
एन-1/303,लोटरी प्लॉट,नयापल्ली,
भुवनेश्वर - 751015
दूरभाष / फॅक्स :0674-2558134
ई-मेल :- nhbbbsr@gmail.com

केरल

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
टीसी 41/1989,मीना भवन मनकुड
त्रिवेन्द्रम - 695009
दूरभाष / फॅक्स :0471-2337578-79

जम्मू एवं कश्मीर

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
हॉल नं.307,ए-2,तृतीय तल,साउथ ब्लॉक,बहु प्लाजा,रेल हेड
कॉम्प्लेक्स,जम्मू - 180004
दूरभाष / फॅक्स :0191-2474349
ई-मेल :-nhbjammu@rediffmail.com

महाराष्ट्र -पुणे क्षेत्र

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
एमसीएईआर बिल्डींग 132/बी,भांबुर्डा,भोसलेनगर,
पुणे 411007
दूरभाष / फॅक्स :020-25530582-83
ई-मेल :-nhbpune@yahoo.com

उत्तर -पूर्व राज्य (सिक्किम को छोडकर)

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
छिब्र हाऊस,चतुर्थ तल दिसपुर पो.ओ.
गुवाहाटी-781005
दूरभाष / फॅक्स :0361-2343719,2340695
ई-मेल :-nhbghy@gmail.com

झारखण्ड

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
लक्ष्मी निवास,कृषि भवन,कांके रोड,
रांची - 834008
दूरभाष / फॅक्स : 0651-2230132,2233832

उत्तर प्रदेश

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
मार्फत निदेशक बागवानी
2,सुपू मार्ग,उद्यान भवन,लखनऊ-226001
दूरभाष / फॅक्स :0522-2623374/2202420
ई-मेल :- harisingh222@yahoo.co.in

पश्चिम बंगाल

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
मयूख भवन,द्वितीय तल,साल्ट लेक,सेक्टर-2,
कोलकाता-91
दूरभाष / फॅक्स :033-23211259,23377182
ई-मेल :- akdas@nhb.gov.in

महाराष्ट्र -नागपुर क्षेत्र

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
तृतीय तल,एमईसीएल कॉम्प्लेक्स (समीप टीवी टॉवर)सेमिनरी
हिल,नागपुर - 440006
दूरभाष / फॅक्स :0712-2513030,2513110
ई-मेल :-nhbnagpur@rediffmail.com

नासिक-महाराष्ट्र नासिक क्षेत्र

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
एस. सी.पवार मार्केट यार्ड,कमर्शियल कॉम्प्लेक्स
सं. 1,पेथ रोड,पंचवटी,नासिक - 422003
दूरभाष / फॅक्स :0253-2534558,2533715
ई-मेल :-nmedsingh@nhb.gov.in

छत्तीसगड

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
कतीला भवन,सिविल लाइन,रायपुर-492001
(छत्तीसगड)
दूरभाष / फॅक्स :0771-2423992
ई-मेल :- nhbraipur@yahoo.co.in

उत्तर प्रदेश- बडौत क्षेत्र

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
मार्फत क्षेत्रीय इन्स्टीटयुट आफ रुरल डेवलपमेंट
दिल्ली-सहारनपुर रोड,बडौत (बागपत)
दूरभाष / फॅक्स :01234-251723
ई-मेल :-nhbbaraut2007@yahoo.com

खर्चाबाबतचे निकष

अ.क्र.	घटक	निर्णय
	कार्यवाहीसाठी शेवटची तारीख	1.4.2008 नंतर स्वीकृत केलेल्या यांना लागू करण्यात आलेला आहे. इतर सर्व बाबतीत पूर्वीचे निकषप्रमाणे होते.
1.	जमिन	शेती विकासास सोडून जमीन लागण यात जी कमी असेल ती जर नवीन जमीन खरेदी केली असेल तर एक वर्षापेक्षा अधिक खरेदी केलेली नसावी.
2.	जमिन विकास	मात्र लागणच्या 15 टक्के (जमिनीची लागण जमिन विकास सोडून जी कमी असेल ती आणि प्रति एकरी रु.50000/- पेक्षा जास्त नाही.
3	शेती खर्च	रोपाची लागवड प्रत्येक एकरी गुणाव गुण नर्सरी रोपवाटिका यांच्या उत्पादनासाठी विचार केला जाईल. एकुण लागण प्रत्येक एकरी निर्धारित कक्ष प्रमाणेच असेल.
4	मिश्र लागवड / आंतरपीक	राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड या प्रकल्पा अंतर्गत पहिल्या वर्षासाठी रोप लागवड किंवा मुख्य पिक याचा वास्तविक व जास्तीत जास्त या प्रमाणात असेल. मुख्य पिक वा रोपण सामुग्री याच्या सिमेप्रमाणे असेल.
5	उपसा योजना	कुपनलिका, पाईपलाईन, जलसंचयन रचना, पाण्याचे हौद आधिक बँक अहवालाप्रमाणे रु.50000/- प्रत्येक एकरी असेल. नवीन जलसिंचनच्या सिमेकक्षेस स्वीकारले जाईल. कर्जाचाही स्विकार केला जाईल.

अ.क्र.	घटक	प्रमाण / निर्णय
		<ul style="list-style-type: none"> 500 फुट किंवा 40 हॉर्स पॉवर मोटर पर्यंत वास्तविक कमीत कमी किंवा 2 लाख रुपये प्रत्येक युनिटसाठी 500 फुट किंवा 40 हॉर्स पॉवर पेक्षा जास्त वास्तविक कमीत कमी रु. 5000/- रु. प्रत्येक हॉर्स पॉवर मोटर त्या दराप्रमाणे जे जास्तीत जास्त 4 लाख प्रत्येक युनिटला अधिन आहे. सुरक्षित शेतीच्या बाबतीत सिंचन व्यवस्था जसे कुपनलिका पाईपलाईन आणि पाणी साठवणूक टाकी आणि कमीत कमी वास्तविक आवश्यक तेवढे व 3 लाख रुपये प्रत्येक योजने पर्यंत लागू राहिल.
6	ठिबक सिंचन	<ul style="list-style-type: none"> पिकाप्रमाणे प्रमाण परिशिष्ट 1 मध्ये दिलेले आहे.
7	शेती औजार / साधन	<ul style="list-style-type: none"> पावर ट्रॉली/ट्रॅक्टर (जास्तीत जास्त 25 एच पी पर्यंत) ट्रॉली व इंजिन जास्तीत जास्त 4 लाखापर्यंत प्रत्येक योजनेपेक्षा जास्त नाही. वास्तविक आवश्यकतेनुसार जास्तीत जास्त 4 लाखांपर्यंत राहिल. सामुग्री सहित पावर ट्रॅक्टर साठी 1.50 लाख रुपये वास्तविक आवश्यकतेनुसार जास्तीत जास्त आवश्यकतेच्या मर्यादेच्या आत सदरील योजनेत 3 एकर पेक्षा अधिक क्षेत्रासाठी परवानगी असेल. सामुग्री सहित ट्रॅक्टर 25 एचपी पर्यंत रु. 4 लाख व वास्तविक आवश्यकतेनुसार जास्तीत जास्त आवश्यकतेला मर्यादा धरून या योजनेत 5 एकरपेक्षा जास्त क्षेत्रसाठी परवानगी राहिल. इतर शेती औजार किंवा आवश्यकतेनुसार प्रमाण (पिकावार) परिशिष्ट 1 मध्ये दिलेले आहे.
8	सिद्धील	<ul style="list-style-type: none"> समप्रमाणात गरजेनुसार प्रत्येक एकरी 20 हजार रुपयेच्या दराप्रमाणे प्रत्यक्ष गरजेप्रमाणे जी कमी असेल ती जास्तीत जास्त मंजूरी रु. 3 लाखापर्यंत (कामगार निवास / भंडारगृहासाठी एक लाख रुपये पर्यंत आणि जी/पी हाऊस साठी 2 लाखापर्यंत आहे. संरक्षित शेती : जी /पी चे प्रमाण 1.50 लाख प्रत्येक एकरी आधारीत दराप्रमाणे किंवा 250 रुपये प्रति स्क्वे. फुटाच्या दराप्रमाणे वास्तविक क्षेत्राच्या आधारावर मंजूरी होईल.

अ.क्र.	घटक	प्रमाण / निर्णय
9	पॉली हाऊस / छायादार जाळी	<ul style="list-style-type: none"> कमी किंमत / लाकडी - ठिबक सिंचन / फर्टिगेशन / फागिंग मिस्टीन प्रणाली 100/- रुपये प्रति स्वचे.मीटर दराप्रमाणे मंजूरी सहित 500/- रुपये स्वचे.मीटर (पॉली हाऊससाठी 400/- रु.प्रति स्वचे.मीटर किंवा लघुतमसाठी रु. 100/- प्रती मीटर जादा किंमत : ठिबक सिंचन / फर्टिगेशन इकाई/ फागिंग, मिस्टीन प्रणाली रु. 100/- प्रत्येक स्वचे.मीटर दराप्रमाणे किंमती सहीत रु. 750/- प्रति स्वचे.मी. छायादार जाळी : ठिबक / सिप्रंकलर / सिंचन प्रणालीच्या किमतीसहीत रु.250/- प्रति स्वचे.मी. (छायादार हाऊस साठी रु.200/- प्रति स्वचे.मी. किंवा लहान सिंचन यंत्रासाठी 50/- रु.प्रति स्वचे.मी.) रोप लावण्याचे माध्यम, लालमाती, चांगली भुसभुसीत, कोको पीठ, क्युमीगेशन किंमती सहीत फुल संस्कृत पध्दतीने वाफा तयार करण्यासाठी 100/- प्रति स्वचे.मीटर पर्यंत जिथे वरील माती काढावयाची आहे तिथे प्रति स्थापन एकरूप आहे.किंवा माध्यम/ गमले/ कॉक्रीट वाफा इ.मध्ये केले जाते हे मंजूर होईल. तथापी बेड तयार केल्यानंतर पुर्णता मंजूरी औचित्यतता नंतर निरीक्षण दलाची पाहणी झाल्यानंतर मान्य होईल 20 लाखापर्यंत मर्यादिला सत्यापन सहाय्यक निदेशक मार्फत केली जाईल.
10	कापणी केंद्र / शीतगृहासहीत	<ul style="list-style-type: none"> प्रचलीत प्रति प्रमाणानुसार विस्तारीत रूपात
11	मधमाशा पालन	<ul style="list-style-type: none"> समग्र मंजूरीची जास्तीत जास्त मर्यादेसहीत एकीकृत रोप लागण या योजनेच्या भागाच्या रूपात मानले जाईल. सध्याचा बागेचा मालक / पट्टेदार (कमीत कमी 5 वर्षासाठी नोंदणीकृत पट्टेवर) एका वेगळ्या घटकाच्या रूपात मधमाशा पालनासाठी आर्थिक मदतीचा लाभ घेऊ शकतात.
12	इतर	<ul style="list-style-type: none"> 25 लाखाच्या आर्थिक मदतीच्या मर्यादेची योजनेच्या अंतर्गत मंजूरी नुसार एकीकृत परियोजनाच्या वेगळ्या घटक रूपात द्राक्षे, केळी, पुष्प, आणि प्लास्टिक रा.बा.बो.च्या सध्याच्या लाभार्थी एकमुश्त लाखाच्या आधारीत आर्थिक मदतीचा लाभ घेऊ शकतील.
13	पिकानुसार / घटकाप्रमाणे मंजूरीची जास्तीत जास्त मर्यादा	<ul style="list-style-type: none"> परिशिष्ट 1 आणि परिशिष्ट 2 मध्ये दिली आहे.

तकटे परिशिष्ट 1 भाग

विविध पिकांची घटकवार मंजूरी व मर्यादा		मंजूर रक्कम प्रति एकर																		
अ.	क्र.	पिक	योजना	लागण सामग्री			किंमत	मजूर	एकूण किंमत	ठिक सिंचन	सिंचन व्यवस्था	शेती औजार	सहाय्य भूत व्यवस्था	मजूर निवास व भांडार गृह	पॅकींग केंद्र	एकूण (7 ते 13)	क्षेत्र	क्षेत्र विकास	एकूण विक्री किंमत	
				अंतर (मीटर)	संख्या	एर	4(ब+स)													
	1		3	4अ	4ब	4स	4(ब+स)	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
			सामान्य	10x10	40	40	1600	5000	4800	11400	25000	50000	10000	0	10000	10000	116400	10%	15%	150000
	1	आंबा	मध्यम	8x8	63	40	2520	7000	9600	19120	25000	50000	10000	0	10000	10000	124120	10%	15%	150000
			उच्च	2.5x2.5	640	40	25600	12000	14400	52000	25000	50000	5000	0	10000	10000	152000	10%	15%	150000
	2	पपई	सामान्य	1.8x1.8	1300	12	15600	7100	4900	27600	25000	50000	5000	0	10000	10000	127600	10%	15%	125000
			उच्च	1.2x1.2	2778	12	33336	10400	8400	52136	25000	50000	5000	0	10000	10000	152136	10%	15%	125000
	3	आलका	सामान्य	6x6	110	30	3300	6000	5600	14900	20000	50000	5000	0	10000	10000	109900	10%	15%	125000
			उच्च	3x3	444	30	13320	9000	6000	28320	20000	50000	5000	0	10000	10000	123320	10%	15%	125000
	4	सामोटा	सामान्य	5x5	160	40	6400	15000	4550	25950	25000	50000	5000	0	10000	10000	125950	10%	15%	175000
	5	लिंबू	सामान्य	6x6	120	25	3000	10900	12500	26400	26500	50000	5000	0	10000	10000	127900	10%	15%	175000
			उच्च	4.5x4.5	200	25	5000	13900	12850	31850	26500	50000	5000	0	10000	10000	133850	10%	15%	175000
	6	अमनस	सामान्य	25x60x75	13000	2	26000	12000	4730	42730	20000	50000	5000	0	10000	10000	137730	10%	15%	150000
			उच्च		23000	2	46000	19000	5600	70600	20000	50000	5000	0	10000	10000	165600	10%	15%	150000
	7	केळी	सामान्य	1.8x1.8	1235	12	14820	7000	2100	23920	25000	50000	5000	10000	10000	10000	133920	10%	15%	125000
			उच्च	1.12x1.2x2	2080	12	24960	11000	3500	39460	25000	50000	5000	20000	10000	10000	159460	10%	15%	125000
	8	बोर	सामान्य	6x6	120	25	3000	5000	4200	12200	15000	50000	5000	0	10000	10000	102200	10%	15%	100000
	9	डाळींब	सामान्य	5x5	160	30	4800	15000	8820	28620	20000	50000	10000	0	10000	10000	128620	10%	15%	175000
			उच्च	5x3	266	30	7980	18000	9800	35780	20000	50000	10000	0	10000	10000	135780	10%	15%	175000
	10	पेरु	सामान्य	6x6	111	25	2775	7000	7700	17475	20000	50000	5000	0	10000	10000	112475	10%	15%	125000
	11	सकरचंद	सामान्य	3.5x3.5	326	15	4890	10700	8400	23990	20000	50000	10000	0	10000	10000	123990	10%	15%	150000
	12	लिची	उच्च	1.5x1.5	1778	15	26670	17500	12600	56770	20000	50000	10000	0	10000	10000	156770	10%	15%	150000

तकटे परिशिष्ट 1 भाग 2

13	द्राक्षे	उच्च	7.5X7.5	80	35	2800	8000	5600	16400	20000	50000	10000	0	10000	10000	116400	10%	15%	150000
		सामान्य	10X10	40	35	1400	5000	3850	10250	20000	50000	10000	0	10000	10000	110250	10%	15%	150000
		उच्च	2.7X1.8	825	10	8250	13000	15000	36250	35000	50000	10000	130000	10000	10000	281250	10%	15%	320000
		सामान्य	3X3	444	10	4440	14000	18000	36440	35000	50000	10000	130000	10000	10000	281440	10%	15%	320000
		सामान्य	10X10	40	5	200	7100	4900	12200	25000	50000	5000	0	10000	10000	112200	10%	15%	100000
		सामान्य	3X3	444	2	888	7100	8400	16388	25000	50000	5000	0	10000	10000	116388	10%	15%	150000
		सामान्य	4X4	167	22	3674	8000	5810	17484	20000	50000	5000	0	10000	10000	112484	10%	15%	250000
		सामान्य		82	60	4920	7380	10500	22800	30000	50000	10000	0	10000	10000	132800	10%	15%	200000
		सामान्य		95	60	5700	7980	5100	18780	30000	50000	10000	0	10000	10000	128780	10%	15%	150000
		सामान्य		110	30	3300	8310	6900	18510	30000	50000	10000	0	10000	10000	128510	10%	15%	150000
		सामान्य	6X6	110	30	3300	8026	7800	19126	30000	50000	10000	0	10000	10000	129126	10%	15%	160000
		सामान्य		105	25	2625	11620	7800	22045	10000	50000	10000	0	10000	10000	112045	10%	15%	200000
		सामान्य		71	30	2130	6680	6450	15270	30000	50000	10000	0	10000	10000	125270	10%	15%	150000
		सामान्य		550	4	2200	14815	7800	24815	30000	50000	10000	0	10000	10000	134815	10%	15%	170000
		सामान्य		1386	25	34650	38850	20100	93600	30000	50000	10000	0	10000	10000	203600	10%	15%	250000
		सामान्य		880	2	1760	23750	10500	36010	30000	50000	10000	0	10000	10000	146010	10%	15%	150000
		सामान्य		2030	5	10150	17245	17100	44495	30000	50000	10000	0	10000	10000	154495	10%	15%	230000
		सामान्य		11000	0.25	2750	11950	13200	27900	10000	50000	10000	0	10000	10000	117900	10%	15%	115000
		सामान्य		11000	0.25	2750	11950	13200	27900	10000	50000	10000	0	10000	10000	117900	10%	15%	115000
		सामान्य		28350	5	141750	22250	15000	179000	30000	50000	10000	0	10000	10000	289000	10%	15%	300000
		सामान्य		11000	0.25	2750	11950	13200	27900	10000	50000	10000	0	10000	10000	117900	10%	15%	115000
		सामान्य		100	10	1000	6500	9650	17150	30000	50000	10000	0	10000	10000	127150	10%	15%	160000
		सामान्य		0	0	2000	4000	6510	12510	30000	50000	10000	0	10000	10000	122510	10%	15%	125000
		सामान्य		22000	3	66000	11000	14400	91400	40000	50000	5000	12400	10000	10000	218800	10%	15%	266000
		सामान्य	10X10	40	40	1600	5000	4800	11400	20000	50000	5000	0	10000	10000	106400	10%	15%	100000
		सामान्य	5.4X7.5	100	40	4000	6000	56000	66000	20000	50000	5000	0	10000	10000	161000	10%	15%	150000

तक्ते परिशिष्ट 1 भाग 2

प्रति एककर मंजूरी														
अ. क्र.	पिक	रोपण सामुग्री	गुंतवणूक खर्च	मजूर	एकूण किंमत	ठिबक सिंचन	सिंचन व्यवस्था	शेती औजार	तेलाची किंमत	मजूर निवास	भांडार गृह	एकूण (8 ते 13)	क्षेत्र विकास	एकूण विक्री किंमत
1	2	3अ 3ब 3(अ+ब)	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	16
		युनिट किंमत	एकूण किंमत											
		संख्या												
36	रिंबू रावत	10 100	6500	2100	9600	10000	50000	5000	4500	5000	15000	99100	10%	150000
37	पचोली	12000 1	3600	4200	19800	10000	50000	5000	9240	5000	15000	114040	10%	220000

अ. क्र.	पिक	रोपण सामुग्री	गुंतवणूक खर्च	मजूर	एकूण किंमत	ठिबक सिंचन	सिंचन व्यवस्था	शेती औजार	शेड हाऊस	गोदाम	क्युरींग केंद्र	एकूण (8 ते 13)	क्षेत्र विकास	एकूण विक्री किंमत
1	2	3अ 3ब 3(अ+ब)	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	16
38	वनीला	1980 20	21170	18600	79370	30000	50000	10000	623000	22500	32000	846870	10%	850000

तटटे परिशिष्ट 2

परिशिष्ट - II

अ. क्र	पिक	प्रति मीटर घनत्व	निकळ क्षेत्र मीटर मध्ये	प्रति रोप मंजुरी	रोप संख्या	रोपांकरील गुंतवणूक	परतला	रोप सामुग्रीची एकूण मंजुरी	किटक नाशक	मजुरी	प्रकाश व्यवस्था स्टॅंड	एकूण शेती खर्च	वाफा तयारी	सिंचन व्यवस्था	शेती औजार	भांडार व मंजूर गृह	जी.पी.रुम	विद्युत सह शितागृह	शेती	शेती विकास	एकूण विक्री किंमत	
																						8
1	एनथुरियम शॅड हाऊस	12	3400	100	40800	4E+06	2E+05	4284000	171945	27000	0	4482945	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	5972945	10%	15%	6100000
2	एनथुरियम शॅड हाऊस	12	3400	100	40800	4E+06	2E+05	4284000	171945	27000	0	4482945	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	5972945	10%	15%	7500000
3	टिल्लू एसटिक	60	3400	13	204000	3E+06	66300	2718300	204830	54000	0	2917130	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	4467130	10%	15%	6000000
4	टिल्लू हायब्रीड	50	3400	20	170000	3E+06	85000	3485000	187830	54000	0	3726830	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	5216830	10%	15%	6000000
5	बिई ऑफ	1 X1	4000	30	4000	120000	2400	122400	35100	15450	0	172950	0	50000	20000	20000	20000	0	282950	10%	15%	350000
	पॅराबॉईज	1.21X 1.12	4000	30	2732	81860	1639	83589	35100	15450	0	134149	0	50000	20000	20000	20000	0	244149	10%	15%	350000
6	कार्पेशन	36	3400	8.5	119000	1E+06	50575	1062075	72150	22500	300000	1456725	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	2946725	10%	15%	5000000
7	कॅपिकम पोती हाऊस	0	3400	10	13600	136000	6600	142800	38800	15450	200000	397050	0	300000	20000	20000	150000	1000000	1887050	10%	15%	3500000
8	कॅपिकम शॅड हाऊस	0	3400	10	13600	136000	6600	142800	38800	15450	200000	397050	0	300000	20000	20000	150000	1000000	887050	10%	15%	2400000
9	विरसीनॉसिमु	48	3400	3	163200	488600	24480	514080	129200	24900	300000	968180	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	2458180	10%	15%	4000000
10	गलडिलस	0	4000	25	61200	153000	7650	160650	20190	15450	0	196290	0	50000	20000	20000	20000	0	306290	10%	15%	350000
11	जुररैरा	8	3400	26	27200	707200	35360	742560	62300	18900	0	823760	0	300000	20000	20000	150000	1000000	2313760	10%	15%	4700000
12	ओविड	12	3400	60	40800	2E+06	1E+05	2570400	86380	15300	400000	3072080	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	4562080	10%	15%	7000000
13	गुलाब	8	3400	31	27200	843200	42160	885360	30855	14040	0	930255	400000	300000	20000	20000	150000	1000000	2420255	10%	15%	4000000
14	ट्युकरोज	0	4000	1	54400	54400	5440	59840	8170	11075	13500	92585	0	50000	30000	20000	20000	0	482585	10%	15%	2000000

प्रारूप - 2

“शीतगृह व गोदामाच्या बांधकाम / नविनीकरण /आधुनिकीकरणासाठी भांडवल गुंतवणूकीवरील
आर्थिक मदत “

क्र.	विवरण	पान क्र.
धडा- 1	आशय पत्रासाठी अर्ज करणे.	78 ते 80
धडा- 2	निरीक्षण / संयुक्त निरीक्षण प्रकल्प पूर्णत्वाच्या वेळीचे दिशानिर्देश.	81 ते 82
धडा- 3	आर्थिक मदतीसाठी हक्कासाठीचे दिशानिर्देश	83 ते 84
प्रारूप - 1	अर्जाबरोबर जोडावयाची पर्यायी कागद पत्रांची यादी	85
प्रारूप - 2	अर्ज	86 ते 89
प्रारूप - 3	शपथ पत्र	90 ते 92
प्रारूप - 4	प्राथमिक माहिती	93 ते 101
प्रारूप - 5	निरीक्षणापूर्वी प्रकल्प	102 ते 103

धडा - 1

शीतगृह केंद्र आणि गोडावून निर्माण / विस्तार / आधुनिकीकरण करण्यासाठी भांडवल गुंतवणूक अनुदान योजना च्या अंतर्गत माहिती पत्रासाठी अर्ज करणे.

1) माहितीपत्र मिळविण्यासाठी अर्ज कोण करू शकतो.

कोणतीही सामान्य व्यक्ती किंवा व्यक्तींचा समूह किंवा पात्र व्यक्ती, भागीदारी फर्म, ट्रस्ट, सहकारी संस्था, संस्था नोंदणी अधिनियमानुसार नोंदणी झालेली संस्था, कंपनी, स्वयंसहायता बचत गट इत्यादी संस्था हा अर्ज करू शकतात.

क. यासाठी तो कोठे अर्ज करू शकतो.

प्रबंध निदेशक,

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

प्लॉट नं. 85, सेक्टर 18

गुडगांव. 122015 (हरीयाना)

ख. अर्ज करण्यासाठी ऑनलाईन सेवा खालील प्रमाणे आहे.

एन.एच.बी.ने आपली वेब साईट WWWnhb gov.in यावर माहितीपत्रासाठी अर्ज भरण्याची सुविधा सुरु केली आहे. वेबसाईटचे पहीले पान शीतगृह योजनेनुसार ऑनलाईन अर्ज भरण्यासाठी पुढे मार्गदर्शन करत आहे. यामधील अनुसूचनेमध्ये पुढील सूचनांचा समावेश अर्ज कसा करावा. अर्जासोबत भरावयाची रक्कम व इतर पर्यायांची माहितीची यादी इत्यादी माहिती अर्जदाराला ऑनलाईन पध्दतीने अर्ज करण्यासाठी मार्गदर्शन करते. अर्जासोबत पाठविण्यासाठी लागणा-या रक्कमे संदर्भात खालील प्रमाणे तीन पर्याय आहेत.

* डिमांड ड्राफ्ट

* एन.एच.बी.च्या खात्यावर पैशाचे इलेक्ट्रॉनिक हस्तांतरण

* क्रेडीट / डेबीट कार्ड/ वीजा / मास्टर

अर्जाच्या दरासाठी खालील प्रमाणे रचना आहे.

अर्जाची किंमत	डिमांड ड्राफ्ट किंवा इलेक्ट्रॉनिक अंतरण श्रेणी	क्रेडीट किंवा डेबीट कार्ड वीजा / मास्टर
10 लाखापर्यंतच्या गुंतवणूक असलेल्या प्रकल्पासाठी	रुपये 1000/-	रुपये 1000/- गेटवे येणे-देणे रक्कमेसाठी लागणारे शुल्कासहीत
10 लाखाच्या वर 20 लाखापर्यंत गुंतवणूक असलेल्या प्रकल्पासाठी	रुपये 2000/-	रुपये 2000/- गेटवे येणे-देणे रक्कमेसाठी लागणारे शुल्कासहीत
20 लाखाच्या पुढे व 50 लाखापर्यंत गुंतवणूक असलेल्या प्रकल्पासाठी	रुपये 5000/-	रुपये 5000/- गेटवे येणे-देणे रक्कमेसाठी लागणारे शुल्कासहीत
50 लाखाच्या वर प्रकल्पाचे गेटवे येणेदेणे शुल्क किंमत	रुपये 10000/-	रुपये 10000/- गेटवे येणे-देणे रक्कमेसाठी लागणारे शुल्कासहीत

डिमांड ड्राफ्ट हा एनएचबी च्या खात्यावर इलेक्ट्रॉनिक हस्तांतरण होत असेल तर पहिल्यांदा डिमांड ड्राफ्ट तयार करण्यासाठी एनएचबीच्या खात्यावर पैसे भरावे लागतील कारण ऑन लाईन माहितीपत्र देते वेळी डीडी/ईलेक्ट्रॉनिक हस्तांतरण संख्यांची आवश्यकता असते या संदर्भात अर्जदाराला एक तात्पुरते ओळखपत्र दिले जाईल. ईलेक्ट्रॉनिक पैशासंदर्भात एनएचबी खात्यामध्ये पैसे आणि डीडीच्या संदर्भात डिमांड ड्राफ्ट मिळाल्यानंतरच कायमस्वरूपी एलओआय कोड नंबर दिला जाईल. जर अर्जदार क्रेडिट/डेबीट कार्डाने अर्जाची किंमत भरण्याचा पर्याय निवडत असेल तर त्याला कायमस्वरूपी एलओआय कोड नंबर बरोबर पावती दिली जाईल.

ऑनलाईन वरती अर्ज भरल्यानंतर अर्जदाराला ऑनलाईन अर्जाची एक प्रिंट घेतली पाहिजे. अर्जदाराने डुप्लीकेट एक प्रिंट घेवुन आपल्या रेकॉर्डसाठी ठेवणे आवश्यक आहे व दुसरी प्रिंट कागदपत्रासोबत जोडणे आवश्यक आहे. ऑनलाईन पत्राव्यतिरिक्त अर्जदारासाठी आवश्यक आहे कि, अर्जातील सविस्तर माहिती भरुन जमा करावे.

2. अर्जदाराची ओळख कशी निश्चित होईल/कराल

- 1) जर अर्जदार हा एक सामान्य व्यक्ति आहे तर त्याचे नांव, वय, लिंग, व्यवसाय, पतीचे/वडिलांचे नांव, कायमचा पत्ता तसेच पत्रव्यवहाराचा पत्ता व साक्षांकित केलेला पासपोर्ट आकाराचा फोटो अर्जावर चिटकविला पाहिजे तसेच सामान्य व्यक्ति किंवा व्यक्ति समुहाने आपली ओळख पटविण्यासाठी फोटो लावले पाहिजे.
 - 2) जर अर्जदार सांविधिक व्यक्ति असेल तर अर्जदाराची ओळख पटविण्यासाठी खालील माहिती विचारात घेणे आवश्यक आहे.
- क. अर्जदार संस्था/कंपनीची नोंदणीकृत कागदपत्राची सत्यप्रत
- ख. कंपनी /अर्ज करणारी निकायची संस्थांची घटना व ज्ञापन
- ग. विधीवत पारीत केलेल्या संचालक मंडळाचे ठराव आणि बँक कर्जाच्या अर्जावर सहया करण्याचे अधिकार एन.एच. बी.सबसिडी व या संदर्भात इतर आवश्यक कार्यवाही संचालक मंडळ ठरावाद्वारे अधिकार दिलेल्या अर्जदाराचे नांव, वय, लिंग, पदनाम, व्यवसाय, पतीचे /वडीलांचे नांव, कायमचा पत्ता, पत्रव्यवहाराचा पत्ता तसेच त्याची सही केलेला फोटो अर्जासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
- घ. गुंतवणूक प्रस्तावाची मंजूरी किंवा अनुमोदन देते वेळी अर्जदार संस्थेची संचालक मंडळ / विद्यमान व्यवस्थापक समितीचे ठराव, बँक कर्ज घेणे इत्यादीचा बाबींचा समावेश असावा.
- ड. अर्जदार संस्थेचा चालू लेखापरिक्षण अहवाल व वार्षिक अहवालाची 1 प्रत

3. सातबाराचा उतारा-

ज्या जमिनीच्या भागावर प्रकल्प स्थापन करण्याचा प्रस्ताव आहे किंवा कमीतकमी 15 वर्ष भाडेकराराने अर्जदाराने घेतली पाहिजे. भाडेकरार हा निबंधक कार्यालयामध्ये नोंदलेला पाहिजे. जमिनीची नोंद असल्याबाबतची चालू 1 प्रत अर्जाबरोबर जोडणे आवश्यक आहे. गहाण ठेवलेली जमीन भाडेकराराने घेतलेल्या जमिनीप्रमाणे मानता येणार नाही. अशा प्रकारे जमीन मालकाच्या द्वारे अर्जदाराच्या बाजूने मुक्त्यारनामा योग्य होणार नाही.

4. माहिती पत्राचा कायदेशीर कालावधी -

- 1) कर्ज मंजूर केलेल्या तारखेपासून 1 वर्ष
- 2) कर्ज मंजूरी केलेल्या तारखेपासून 2 वर्षांच्या आंत ही योजना पूर्ण केली पाहिजे.
- 3) एक वर्षाचे मुल्यांकन करण्यासाठी संबंधीत क्षेत्र अधिकारी मार्फत परत मुल्यांकन केले जाईल.

धडा - 2

तांत्रिक निकषाच्या कार्यवाहीसाठी अग्रक्रम

रुपांतर खंडाच्या नियमास अधिन राहून फक्त असे शितगृह प्रकल्प कि जे निर्धारित तांत्रिक निकषानुसार आहे. केंद्र सरकारच्या अनुदास पात्र राहतील.

क. माहितीपत्र (L.O.I.) योजना / व्यवस्था

प्रवर्तकाने शितगृह भांडार निर्माण करावयाच्या अगोदर सदर माहितीचे पत्र प्राप्त करणे आवश्यक आहे. कुठल्याही इतर कागदपत्राच्या व्यतिरिक्त सदर हेतूचे कागदपत्रासोबत खालील गोष्टी आवश्यक आहेत.

1. प्रोजेक्ट रिपोर्टची 1 प्रत
2. सदर प्रोजेक्टची मुळ माहिती कागदपत्रासहीत

सदरचा प्रोजेक्ट हा तांत्रिक उत्पादन निर्धार भांडाराची स्थिती पर्यावरण सुरक्षा इत्यादी गोष्टी विचारात घेतल्या जाईल. तसेच ध्यानात घेताना कोणताही प्रकारचा बदल करताना संबंधीत कागदपत्राची पूर्तता केली पाहिजे.

ख. बांधकाम संबंधी खालील प्रमाणे दस्तऐवजांची पूर्तता केली पाहिजे.

1. स्थानिक स्वराज्य संस्थेद्वारा मंजूर प्रमाणपत्र
2. बी.आय.एस.चे मान्यता प्राप्त असलेल्या बांधकाम आर्किटेक्टचे प्रमाणपत्र
3. प्रस्तावित योजनेनुसार सर्व सिव्हील घटक, साईट इंजिनियर, वास्तुकार यांचे प्रमाणपत्र

ग. थर्मल इन्सुलेशन (उष्णतारोधक) आणि पूर्णरशित पध्दती, नियंत्रण व सुरक्षा उपकरण

1. इन्सुलेशन व पूर्णरशित पध्दत घटकांच्या निर्मातीनुसार त्यांचा प्रदर्शन व तांत्रिक डाटा तसेच दर्जाचे प्रमाणपत्र देणे आवश्यक आहे.
2. याशिवाय सदर प्रोजेक्ट संदर्भात निर्धारित केलेल्या अधिकारी समितीद्वारा साईट निरीक्षण केले जावू शकते.
3. शेवटी निर्धारित नियमास अनुसरून शितगृह प्रणाली संतोषजनक कमिशन, शितगृह, ठेकेदार, एजन्सी यांच्याद्वारा प्रमाणपत्र दिले जाईल.
4. शितगृह भांडार लेआऊट, पी.ओ.आई आणि इलेक्ट्रीकल ड्रॉईंग व आवश्यक स्पेअरपार्ट्स सोबत एक पुस्तीका निर्माता/ शितगृहा एजन्सीद्वारा सादर केले जाईल.
5. कंपनी/एजन्सी तसेच अधिकृत इंजिनियर यांच्या हस्ताक्षर केलेल्या सहीनिशी शितगृह कंपनी ठेकेदार कंपनी यांचेसोबत प्रमाणपत्र कागदपत्रासोबत एक सेट अभिलेख सक्षम अधिकारी यांना दिले पाहिजे व एकप्रत प्रवक्ता / मालीक यांना दिली गेली पाहिजे.

ड. सदर योजनेसंदर्भात प्रवक्ताचे कर्जखाते बाबत -

योजनेच्या पूर्णत्वा संदर्भात मार्गदर्शन / एकत्रित तपासणी

सदरचा प्रोजेक्ट हा सर्व नियम व अटी तसेच निर्सगाचा समतोल राखून तसेच सर्व तांत्रिक इतर सर्व बाबी विचारात घेवून पूर्ण करण्यात आलेला आहे आणि ते एन.एच.बी.ने पास केलेले आहे.

प्रोजेक्ट पूर्ण करण्याच्या दृष्टीने पूर्ण कल्पना / एकत्रित सूचना / मार्गदर्शन

सदर प्रोजेक्ट पूर्ण झाल्यानंतर तसेच प्राप्त झालेल्या माहिती व कागदपत्राच्या अनुषंगाने एफ.आय./बँक एक तारीख निश्चित करून एकत्रित तपासणी केल्यानंतर त्या संदर्भात एन.एच.बी.शी चर्चा केली जाईल. एन.एच.बी.बरोबर फलोत्पदकाचे अधिकारी प्रतिनिधीत्व करतील.

तपासणी संदर्भात महत्वाचे मुद्दे

सदर रिपोर्ट हा एफ.आय./बँक ते एन.एच.बी. यांनी ठरवून दिलेल्या फॉर्ममध्ये आवश्यक ती सर्व माहिती भरून तसेच फोटो व इतर कागदपत्र जी एन.एच.बी.ने ठरवून दिलेली आहे.

प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर प्रकल्पातील घटकांचा खर्च व पूर्ण प्रकल्पाचे अॅसेसमेंट करणे.

निरीक्षण अधिकारी / संयुक्त निरीक्षण दल देखील या प्रकल्पामधील निरनिराळ्या घटकांचे व परिपूर्ण प्रकल्पाच्या खर्चाचे मुल्यांकन करण्यासाठी जबाबदार आहे. हे मुल्यांकन सर्वसाधारणपणे कागदोपत्री पुरावा जसे पावत्या / खरेदी संबंधीत प्राप्त झालेला पैसा, प्राप्त झालेली सेवा इ. च्या पुष्टीद्वारे केला जातो. काहीवेळा व्हाऊचर प्राप्त पैसा याचा खरेपणा पुराव्याच्या आधारे निश्चित करता येत नाही त्यावेळी खर्चाचे निपक्ष मुल्यांकन करण्यासाठी स्थानीय दराच्या आधारे केले जाते, सनदी लेखापालने (सीए) केलेले मुल्यांकन देखील लक्षात घेतले जाते. साधारणपणे वित्तीय संस्था, बँका, सीए प्रमाणपत्र इत्यादीच्या माध्यमातून निष्पादीत कार्याच्या मुल्याचे परिक्षण केल्यानंतर कर्जाचा थकीत आगामी हप्ता ठरविला जातो. अशी कागदपत्रेच प्रकल्पाच्या घटकांचे व पूर्ण प्रकल्प खर्चाचे अॅसेसमेंट करण्याचा आधार असतात.

टिप :- अनुदानाचा क्लेम करण्यासाठी लाभार्थींनी त्यांनी केलेल्या अनुपालनाचे निर्धारित प्रोफॉर्म मध्ये फ्रेश अॅफेडेव्हिट करून दिले पाहिजे अशी सूचना द्यावी.

धडा - 3

अनुदानाचा क्लेम करण्यासाठी मार्गदर्शन

बोर्डाकडे अंतिम अनुदान मागणी करण्यासाठी कायदा / दस्तऐवज दाखल करण्याची प्रक्रिया या संबंधीत बँक वित्तीय संस्थांने प्रकल्पासाठी कर्ज दिले आहे. त्यांनी प्रकल्पासाठी अनुदान मंजूरीकरीता असलेल्या प्रतिनिधी मंडळामार्फत सरळ रा. बा. बोर्डाच्या संबंधीत कार्यालयात अनुदानाचा क्लेम केला पाहिजे. अशा सगळ्या बाबतीत अनुदानाचे क्लेम नोंदणीकृत / स्पीड पोस्ट मार्फत / बँकेच्या संदेश वाहकामार्फत ज्याच्याजवळ बँकेचे ओळखपत्र आहे किंवा संबंधीत बँकेच्या शाखेमधून प्रमाणपत्रासह खाली दिलेल्या पध्दतीने दाखल केले पाहिजे. ह्या बाबी खोटे अनुदान दावे दाखल करण्याच्या पुनरावृत्ती ज्याप्रमाणे काही राज्यातून हे झालेले होते ते समाप्त करण्यास मदत करेल. रा. बा. बोर्ड वित्तीय संस्थांना कर्ज स्वीकृती बाबत ऑनलाईन सादर करण्यासाठी, कर्जाचे हप्ते देण्यासाठी प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीची प्रगती व अनुदानाचा क्लेम करण्यासाठी प्रकल्पाच्या प्रगतीचा अहवाल करण्यासाठी सोईचे होऊ शकेल. आणि त्यानंतर रा. बा. बोर्ड चे सक्षम अधिका-या मार्फत क्लेमचे प्रसंस्करण कागदपत्राच्या सत्यप्रती व हस्तांतरीत प्रती प्रस्तावित करतील.

प्रकल्पाचा योग्य खर्च

असे लक्षात आले आहे की काही वेळा शेतकरी / लाभार्थी आणि बँकर असे समजतात की पूर्ण प्रकल्पाचे निरीक्षण / संयुक्त निरीक्षणाचे वेळी मुल्यांकीत प्रकल्प खर्चाच्या 40 % वर अनुदान मंजूर केले जाईल परंतु हे खरे नाही. यासाठी हे स्पष्ट केले जाते की, 40 टक्के अनुदान योग्य प्रकल्प खर्चासाठीच मंजूर केले जाईल. प्रकल्पाच्या योग्य खर्चाचे मुल्यांकन फ्री एकर क्षेत्राचा खर्च व घटकवार खर्चाचे मुल्यांकनाचा नॉर्मस प्रमाणे केले जाते. या शिवाय हे उल्लेखनीय आहे की घटकवार योग्य खर्च प्रकल्प अहवालात दाखविलेला खर्च बँक / वित्तीय संस्थेद्वारा मुल्यांकीत खर्च व प्रकल्प निरीक्षण व संयुक्त निरीक्षणाचे वेळी मुल्यांकीत केलेला खर्च यामध्ये सर्वात कमी असलेले यासाठी प्रकल्प अहवाल व मुल्यांकन अहवालामध्ये सामील न होणारे घटक प्रकल्प योग्य खर्चाच्या घटकात समाविष्ट करण्यास पात्र असणार नाहीत. या प्रकारे रा. बा. बोर्डाच्या पूर्व मंजूरीशिवाय प्रारूप जागेत बदल ही रा. बा. बोर्डाच्या पूर्व मंजूरीने केला पाहिजे. हे पण निश्चित आहे की मुदत कर्जाची कमीत कमी रक्कम शंभर टक्के पूर्ण केली पाहिजे अन्यथा अनुदानाचा क्लेम नाकारला जाईल.

अनुदानाच्या क्लेमसोबत दाखल करावयाची कागदपत्रे

वरील बाबी लक्षात घेता अनुदानाचे क्लेम बँक निरीक्षण अहवालासहीत खालील कागदपत्रांसह निर्धारित नमुन्यांमध्ये सादर केला पाहिजे.

1. बँकेमार्फत दिलेले प्रकल्प पुर्णत्वाचा दाखला
2. निवेश घटक व त्यांचा खर्च दाखविणारे अन्य विवरणासहीत आर्थिक उभारणीचे साधन दाखविणारे मुदत कर्ज मंजूरीच्या आधी बँकेने केलेले वित्तीय मुल्यांकन / वित्तीय संस्था / बँकेमार्फत प्रकल्प ठिकाणाचे मंजूरी पुर्व निरीक्षणा बाबतचा अहवाल इत्यादी अनुदानाच्या क्लेम बरोबर सर्व दस्तऐवजाच्या प्रमाणित प्रती सादर केल्या पाहिजेत.
3. ज्यासाठी मुदती कर्जास बँकेने मंजूरी दिली आहे त्याचे पुर्नफेडीचा कालावधी व विस्तृत अटी व शर्तीसह बँकेने लाभार्थीस पाठविलेले कर्ज मंजूरीपत्र
4. प्रकल्पासाठी तारीखवार मुदतकर्ज वितरणाचे विवरण
5. प्रकल्पा संबंधीत प्रवर्तकाचे मुदतकर्ज खात्याचे एक्सट्रॅक्ट
6. कर्जासाठीच्या कागदपत्रामध्ये लाभार्थीने वित्तीय संस्था / बँकेमार्फत केलेला सर्व रिपोर्टशी संबंधीत प्रकल्प भुमीच्या अधिकाराचे अस्तित्वाची एक प्रत हे सर्व रा. बा. बोर्डास लाभार्थीने आशयपत्राच्या अर्जासह रा. बा. बोर्डास दिलेला अधिकार अभिलेखा बरोबर

पडताळणी करण्यास सक्षम असेल.

7. बँक अधिकारी व प्रवर्तकामार्फत विधीवत हस्ताक्षरीत प्रकल्पाच्या निरीक्षणाच्या वेळी घेतलेल्या छायाचित्रामध्ये प्रवर्तकाबरोबर निरीक्षण अधिकारी, बँक अधिकारी व रा.बा. बोर्डाचे अधिकारी छायाचित्रात दिसले पाहिजे.
8. प्रकल्पाचा संपूर्ण घटकही छायाचित्रात दिसले पाहिजेत.
9. बँकेमार्फत विधीवत प्रमाणित खर्च बिल व्हाऊचर आधारे तयार केलेले किंवा रा.बा. बोर्डांनुसार सीए प्रमाणपत्र (संयुक्त निरीक्षणाच्या वेळी प्रकल्पाच्या निर्धाराने खर्चाच्या पुराव्याच्या माध्यमातून)
10. जर बँकेने आरटीजीएसच्या माध्यमातून अनुदान रिलीजसाठी पसंती दिली असेल तर त्यासाठी स्वतंत्र अर्ज अनुदान राखीव निधी खात्याच्या विवरणासहीत केला पाहिजे.

उधारकर्त्या खात्याचे समायोजन करण्याची प्रक्रिया

रा.बा. बोर्डामार्फत / बँका वित्तीय संस्थांनी प्रकल्पासाठी दिल्या गेलेल्या अनुदानाचे स्वतंत्र अनुदान राखीव निधीचे खाते ठेवले पाहिजे. मुदत कर्जाकरीता अनुदानाचे समायोजन केवळ बँक एनडीड अनुदानामध्येच केले जाईल. त्याप्रमाणे अनुदानाच्या रकमेसहीत परंतु लाभार्थीच्या मार्जिन मनीच्या रकमेस सोडून पूर्ण प्रकल्प खर्च बँकेमार्फत कर्ज रूपात वितरीत केला जाईल. परतफेडीची अनुसुची कर्ज रकमेवर अशाप्रकारे तयार केली जाईल की अनुदानाच्या रकमेचे समायोजन बँकेच्या कर्जाचा भाग (अनुदान सोडून) फेडल्यानंतर होईल. उधारकर्त्याचा मुदतकर्ज खात्यामध्ये अनुदान रकमेचे समायोजन मागील हप्त्याची वसुली जी मुदतकर्ज दिलेल्या तारखेपासून 36 महिन्यांच्या आधी असणार नाही. अशा पध्दतीने केले पाहिजे म्हणून उधारकर्त्याच्या मुदतकर्ज खात्यामध्ये बँकेमार्फत अनुदानाची रक्कम प्राप्त झाल्याच्या तारखेनंतर व्याज घेतले जाणार नाही.

बँक / वित्तीय संस्थेमार्फत उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर

प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर उधारकर्त्याचे मुदतकर्ज खाते बंद झाल्यानंतर अंतिम हप्त्याच्या रूपात अनुदान रकमेचे समायोजन करून जे मुदतकर्ज दिल्यापासून 36 महिन्यांच्या आधी करता कामा नये. बँक वित्तीय संस्थांनी निर्धारित नमुन्यात अनुदान रकमेचे उपयोगिता प्रमाणपत्र रा.बा. बोर्डास सादर केले पाहिजे. (प्रारूप - 8)

प्रारूप - 1

राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड योजनेसाठी शितगृह व शितसाठवणूक निर्माण/विस्तार/आधुनिकीकरण
यासंदर्भात माहिती पत्रासाठी आवश्यक कागदपत्रांची यादी

खंड क)

माहिती पत्रासोबत जोडावयाचे दस्तऐवज

- ❖ अर्ज फॉर्म
- ❖ शपथ पत्र
- ❖ अर्ज फॉर्म व योजनेचे विवरणासंबंधी निर्धारित मुल्य
- ❖ बेसिक डाटापत्र
- ❖ अर्जदार फर्म/कंपनीच्या बोर्डाचा ठराव ईत्यादी

खंड ख)

विस्तृत प्रकल्प अहवालामध्ये खालील बाबी समाविष्ट केल्या पाहिजेत.

- ❖ प्रवर्तकाची माहिती
- ❖ अर्जदाराचे ओळखपत्र
- ❖ बाजार पध्दती
- ❖ अंमलबजावणीचा भाग
- ❖ प्रकल्पाची माहिती आणि जमिनीची दिशा दाखविणारा नकाशा
- ❖ प्रकल्प ठिकाणाचा आराखडा
- ❖ आर्थिक विश्लेषण
- ❖ इतर

खंड ग)

जमिनीचे कागदपत्रे

- ❖ अर्जदाराचा जमिनीवर अधिकार असल्यासंबंधी सक्षम अधिका-याचे सहीचे दस्तऐवज
- ❖ जमिनीवर शितगृह उभारण्यासाठी लागणारे ना हरकत प्रमाणपत्रे
- ❖ राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे प्रमाणपत्र

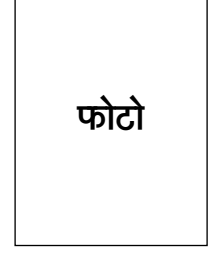
खंड घ)

बँकेचे कागदपत्र

- ❖ बँकेचे संमतीपत्र

प्रारूप 2

1. अर्जाची तारिख :
2. नियंत्रण नंबर
(एन.एच.बी.द्वारा)
प्रबंध निदेशक
राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
प्लॉट नंबर- 85, सेक्टर 18
गुडगांव - 122 015
(हरियाना)

राष्ट्रीय बागवानी बोर्डची योजना 'शितगृह किंवा शितगृह निर्माण करणारा/ विस्तार / अधुनिककरणासाठी साठवणूक करण्यासाठी कसा अर्ज करावा.

क) लाभार्थी

- 1) नांव :
- कायमचा पत्ता :
- पोष्टाचा पत्ता :
- 2) संघटन/व्यक्तिगत कंपनी/भागीदारी संस्था/सरकारी

व्यक्तिगतांसाठी

- 3) श्रेणी/अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती/इतर जमाती वर्ग/ माजी सैनिक
- 4) लिंग/पुरुष/महिला----- वय -----
- 5) व्यवसाय:
- 6) प्रमोटर्स/लाभार्थी:

कंपनीसाठी

- 1) नोंदणी क्रमांक व तारीख
- 2) नोंदणी अधिकारी
- 3) अधिनियम क्रमांक
- 4) अधिकृत भागभांडवल
- 5) वसुल भागभांडवल..... राखीव निधी..... मागील अर्थिक वर्ष

ख) नियोजित प्रस्ताव

1) नियोजित प्रकल्प

2) जागा

सर्व्हे नंबर.....गांव.....तालुका.....जिल्हा.....राज्य.....

3) विभाग - शितभांडार / सी.ए.भांडार/अधुनिक भांडार/कांदयाचे भांडार/भांडाराचे नुतनीकरण

4) क सद्यस्थितील भांडार/ असल्यास चेंबर्सची क्षमता / मॅट्रीकटन

1) चेंबर्स नंबर - 1 -----

2) चेंबर्स नंबर - 2 -----

3) चेंबर्स नंबर - 3 -----

4) चेंबर्स नंबर - 4 -----

ख) नविन प्रकल्प क्षमता

1) चेंबर्स नंबर - 1 -----

2) चेंबर्स नंबर - 2 -----

3) चेंबर्स नंबर - 3 -----

4) चेंबर्स नंबर - 4 -----

ग) अधुनिकीकरणाची क्षमता

1) चेंबर्स नंबर - 1 -----

2) चेंबर्स नंबर - 2 -----

3) चेंबर्स नंबर - 3 -----

4) चेंबर्स नंबर - 4 -----

घ) अतिरिक्त क्षमता / अधुनिकीकरणाचे कारण

ख - 2) क) अर्जदाराने नविन प्रकल्पासाठी अर्ज केला आहे काय ? होय/नाही

(जर असेल तर पूर्वी घेतलेल्या योजनेची माहिती द्यावी)

ख) मागील काळात आपण सबसिडी घेतली आहे काय ? होय/नाही

(घेतली असेल तर विस्तृत रुपात लिहा)

ग) प्रस्तावित योजने संदर्भात

घ) आर्थिक उभारणीचे उपाय

1) प्रमोर्टसचा हिस्सा -----

2) बँक/वित्तीय संस्थांचे मुदत कर्ज -----

3) दुस-या योजनेकडून सबसिडी घेतली आहे काय -----

अ) राज्य सरकारकडून -----

ब) केंद्र सरकारकडून (एन.एच.बी.शिवाय) -----

एकूण -----

(टिप : मित्र किंवा नातेवाईकांकडून असुरक्षित कर्ज घेतले जाणार नाही)

एन.एच.बी.कडून अपेक्षित सूट----- रुपये

ड. या योजनेची सद्यस्थिती (हे आवेदन पत्र सादर करताना पूर्ण झालेल्या कामाची विस्तृत माहिती)

च. सॉफ्ट कर्ज यापूर्वी घेतले आहे काय ? घेतले असेल तर त्याची माहिती द्या.

छ. एकच जमिनीच्या तुकडयासाठी बागवानी बोर्डाकडून किंवा अन्य केंद्र / राज्य सरकारकडून सबसिडी मिळाली आहे काय? जर घेतली असेल तर तपशिल द्या

जर सबसिडीचा लाभ घेतला असेल तर विस्तृत रूपात लिहा.

1) एम.एफ.टी.आय.

2) एपीडा

3) राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड

4) औद्योगिक केंद्र

- ज. बँक / आर्थिक संस्थेचे नांव की जेथून लाभार्थीने मुदत कर्ज घेतले / कर्ज घेणार आहे. (कृपया नियमानुसार भरलेल्या मुदत कर्जाच्या प्रति सादर करा.)
- क) बँकेचे नांव -
- ख) बँक शाखेचे नांव -
- ग) बँक कोड -
- झ. दिनांक व मुदत कर्ज घेतलेली रककम, (घेतली असल्यास)-
- त. सर्वाधिक कर्ज फेडल्याचा तपशिल ,(फेडले असल्यास)-
- ट. जमीनीचा तपशिल
1. जमीन वारसाहक्काची आहे का ? -----
 2. जमीन स्वतः खरेदी केली आहे का ? -----
 3. जमीन भाडे पट्ट्याने घेतली आहे का ? -----
 4. जमीन भाडेपट्टा कायदेशीररित्या नोंदणी झाला आहे का ? -----
(असल्यास भाडेपट्टा नोंदणीच्या प्रती सादर करा)
- ठ. प्रस्तावित प्रकल्प अहवालाची अंमलबजावणी.
- ड. उत्पादनाचे विपणन (वितरण प्रणाली)
- द. प्रवेश अर्ज व प्रकल्प विवरणपत्रके ची किंमत खालील प्रमाणे आहे.
- 10 लाख रुपये पर्यंत किंमत असलेला प्रकल्प : 1000/- रुपये.
- 10 लाख रुपये ते 20 लाखापेक्षा कमी किंमत असलेला प्रकल्प : 2000/- रुपये
- 20 लाख रुपये ते 50 लाखापेक्षा कमी किंमत असलेला प्रकल्प : 5000/- रुपये
- 50 लाखापेक्षा अधिक किंमत असलेला प्रकल्प : 10000/- रुपये.
- वर निर्देशीत केलेल्या प्रवेश अर्जाची व विवरण पत्रिकेची किंमत ना परतीची असेल.
- ण. कृपया वर दर्शविलेली प्रवेश अर्ज व प्रकल्प विवरणाच्या किंमतीचा डिमांड ड्राफ्ट राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड, गुडगांव येथे पाठवावा.
- त. प्रकल्प अहवाल (डी.पी.आर.) तयार करणाऱ्या सल्लागाराचे नाव व पत्ता.
- मी / आम्ही हे प्रमाणित करतो की प्रवेश अर्जात दिलेली माहिती, आमचे ज्ञान व विश्वासानुसार खरी आहे. यामध्ये काहीही राहिलेले नाही. जर प्रवेश अर्जात दिलेली माहिती खोटी आढळल्यास तर माझा / आमचा प्रवेश अर्ज बोर्डाकडून कोणत्याही स्तरावर अस्वीकार करून बाहेर काढू शकता.

ठिकाण : फोन / फॅक्स नंबर.

लाभार्थीची सही.

दिनांक :

नांव व पत्ता -

प्रारूप - 3

शपथ पत्र

(रु. 20/- च्या स्टॅप पेपरवर)

मी / आम्ही ----- (प्रवर्तक / संचालकाचे नांव) वय ----- सुपुत्र श्री. ----- (वडीलांचे नांव) ----- (घरचा पत्ता) याद्वारे खालील प्रमाणे सत्यनिष्ठापूर्वक पुष्टी व घोषणा करीत आहे.

- मी / आम्ही ----- (लाभार्थीचे नांव) ज्यांचा नोंदणी क्र. ----- आहे व ----- (लाभार्थीचा कार्यालयीन पत्ता) येथे नोंदणीकृत कार्यालय आहे. त्यांचा / त्यांचे व्यक्तीगत उत्पादक / प्रवर्तक / सहकारी / उत्पादकांचा गट / मालकांचा संघ आहे / आहेत.
- नावाची कंपनी / भागीदारी फर्म / सहकारी संस्थेच्या वतीने मी अर्ज करीत आहे. तसेच मी सर्व आवश्यक दस्तऐवजांना (या शपथपत्रासहीत) लागू करण्यासाठी आणि त्यावर सहाय्य करण्यासाठी ठराव क्र. ----- दिनांक ----- ने मला नियमानुसार अधिकार दिले आहे. तसेच ----- (प्रकल्पाद्वारे राबविले जाणारे उपक्रम) साठी सर्वे नंबर ----- गांव ----- तालुका ----- जिल्हा ----- राज्य ----- (प्रकल्पाचे ठिकाण) येथे तयार होणाऱ्या प्रकल्पाची सर्व प्रकारची माहिती मला आहे हा अर्ज "शीतकरण केंद्र आणि शीतकरण केंद्राच्या निर्मिती / वाढ / अधुनिकीकरणासाठी भांडवल गुंतवणूक सहाय्यक योजना" साठी आशय पत्र मिळविण्यासाठी एन.एच.बी.ला दिले जात आहे.
- सदर राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या योजनेनुसार ज्या नियम व अटिनुसार एका अर्जदाराकडून अर्ज केला जावू शकतो. सदरचे नियम व अटी मी व्यवस्थित वाचून समजून घेतलेले आहे. मी कायदेशीर रित्या जाहीर करतो की, सदर योजना / प्रस्ताव / प्रकल्प राष्ट्रीय बागवानी बोर्डाच्या नियमाचे व अटीचे पालन करीत आहे व अर्ज योग्य योजनेसाठी केला आहे.
- सदर प्रकल्प / योजनेद्वारे करण्यात येणारे प्रस्तावित उपक्रम वर दिलेल्या रा.बा.बोर्डाच्या उपक्रमात समाविष्ट आहे. आणि चालू काळात किंवा निकटच्या भविष्यात अर्जातील समाविष्ट फलोत्पादन उपक्रमाशिवाय कोणत्याही इतर उपक्रमासाठी प्रकल्पाच्या / योजनेच्या मुळ साच्यामध्ये कोणत्याही प्रकारचा वापर केला जाणार नाही.
- सदर माहितीपुस्तिके मध्ये (एल.ओ.आय.) दिली गेलेली सुचना माझे माहिती व विश्वासानुसार बरोबर व सर्वात चांगली आहे. योजना / प्रस्ताव / प्रकल्पाची आर्थिक व्यवहार्यता व संचालन परिणामासाठी भांडवलासाठी अंदाज या संबंधीचे नियम व सर्वसाधारण तत्वे तसेच निकषांनुसार अभिलिखित केले आहेत.
- या नवीन प्रकल्पासाठी किंवा त्याचे इतर कारणासाठी केंद्र सरकार किंवा त्यांची कोणतीही एजन्सी (रा.बा.बो.सोडून) कडून प्रवर्तक / संचालक / मालकांनी अर्जामध्ये दिली गेलेले अनुदान / आर्थिक मदत सोडून कोणतीही सबसीडी / आर्थिक मदत घेतलेली नाही.
- मी किंवा सहकारी संस्था, भागीदारी फर्म, स्वयं सहाय्यता गटाचे कोणत्याही अन्य प्रवर्तकांनी रा.बा.बोर्डाकडून अशी कोणतीही सबसीडी मिळाली नाही की ज्याचा खुलासा अर्जात झालेला नाही.
- मी सत्यनिष्ठापूर्वक घोषणा करतो की, माहितीपत्रासाठी अर्जामध्ये दिली गेलेली प्रस्तावित उपक्रम हा पूर्ण तऱ्हेने नवीन उपक्रम आहे आणि यापूर्वीचा उपक्रम नाही.

9. मी दि. 1 एप्रिल 2010 रोजी जारी केलेले तांत्रिक निकषासाठीची अधिसूचना एफ क्र. 45-64 / 2010 हॉर्ट दि. 25 फेब्रुवारी 2010 ही पूर्णतः पाहिलेली आहे.
10. मी हे स्विकारतो किंवा मान्य करतो की रा.बा.बो. किंवा त्यांचे अधिकृत एजन्सीकडून कागदपत्रांची तांत्रिक छाननी तसेच प्रकल्पाची तपासणी कामी प्रवर्तक / शपथ कर्त्याच्या जबाबदारीचे समाधान आहे ज्याची अधिसूचना एफ क. 45-64 / 2010 हॉर्ट दिनांक 25/2/2010 नुसार 1.4.2010 ने लागू केलेली आहे.
11. या संबंधी कोणतीही गोष्ट / बाब लपवून ठेवली गेल्यास बोर्डस हा अधिकार आहे की ते अर्जदाराचा अर्ज कोणत्याही स्तरावर त्वरीत अवैध ठरवतील.

शपथकर्ता.

प्रतिज्ञापत्र

----- (ठिकाण) वर ----- दि. ----- (महिना) 2010 (वर्ष) रोजी सत्य प्रतिज्ञा करीत आहे की वरील शपथपत्रामध्ये दिलेली माहिती ही माझे संपूर्ण ज्ञान व विश्वासानुसार खरी आहे व त्यामध्ये कोणतीही माहिती लपविली नाही.

शपथकर्ता

100/- च्या स्टॅम्पपेपरवर करावयाची वचनचिठ्ठी

मी ----- (सल्लागाराचे नांव) वय ----- वडीलांचे नांव -----
पत्ता ----- प्रमाणित करतो की,

- 1) मी एक अभियांत्रिकी पदवीधर असून शीतगृहाचे उभारणी, देखभाल व वातानुकूलित व्यवस्थेची उपकरणे इत्यादीचा मला अनुभव आहे.
- 2) माझे / बी.ई/ बी टेक/ एम टेक पदवी पदवीत्तर प्रमाणपत्र प्रमाणित आहे.
- 3) या योजनेतील व्यवस्थापकाकडून प्रमाणित केलेल्या डिझाइन, योजनेचे अहवाल तयार करण्यासाठी मला पत्राद्वारे सुचित करण्यात आले आहे.
- 4) शीतगृह संस्थेच्या रचनेसाठी लागू असणारे नियमासाठी मी सहमत आहे. तसेच या नियमाचे पालन करण्याची मी हमी देत आहे.
- 5) मी 1/4/2010 पासून लागू होणा-या नियमावली व नियमाचे एफ नं. 45-64/2010, दि.25/2/2010 मी वाचली आहे.
- 6) मी प्रमाणित करतो की, या योजनेच्या परिपत्रकानुसार शीतगृह योजना व इन्युलेशन या घटकातील उपकरणाची उत्पादकता व क्षमतेनुसार नियोजित आकृतीबंध परिपत्रक क्र. 45-64-2010दि. 25/2/2010 नुसार आहे.
- 7) या योजने संबंधी उत्पादकाकडून दिलेल्या सुचना व गोपनियता यांचे पालन करण्याचे वचन देत आहे.
- 8) मी या योजनेच्या निरक्षणासाठी आलेल्या प्रतिनिधी व शासनाच्या निरीक्षकांसाठी हवी ती मदत करण्यास व आवश्यकता वाटल्यास या योजनेची पुर्ण माहिती देण्यास मी कटीब आहे.
- 9) मी या योजनेच्या प्रस्तावानुसार कुलिंग सिस्टम चे काम समाधानकारक आहे असे प्रमाणपत्र घोषित करेन.
- 10) मी या घोषणापत्राद्वारे घोषित करतो की, या योजनेत डी.पी. आर. संबंधी माहिती लपवण्याचा अथवा माझ्याकडून चुकीची माहिती / या प्रमाणपत्रद्वारे काही गोष्टी दडवून ठेवल्यास या योजनेच्या नियमानुसार माझ्यावर कायदयाने कारवाई केल्यास त्यास मी पुर्णपणे जबाबदार राहील.

साक्षीदार समक्ष घोषणपत्रावर सही करुन दिनांक ----- माहे
घोषणापत्र लिहून देत आहे.

2010 खालील साक्षीदारच्या उपस्थितीत

साक्षीदार

1)

2)

सही (सल्लागाराची)

प्रारूप -4
मूलभूत माहितीचा तक्ता

अ. आयडेंटिफिकेशन / ओळख

शीतगृहाचे नांव		
शीतगृहाचे ठिकाण	विभाग / गांव	शहर
	जिल्हा	राज्य
प्रमोटर कंपनीचे नांव / मालक		
कंपनीचा प्रकार		
प्रोप्रायटरशीप / भागीदारी / प्रा. लि. / लि.		
प्रमोटरचा पत्रव्यवहाराचा पत्ता		
	टेलि / फॅक्स	मो. नं. / ई-मेल
सध्या करीत असलेले कार्य (थोडक्यात)		
मुख्य कार्यकारी अधिकारी / कार्यकारी संचालकाचे नांव		
व्यवस्थापक / संपर्क व्यक्तीचे नांव	फोन नं./ मोबाईल नं.	

ब. शीतगृहाचे मूलभूत डिझाईन कन्सीडरेशन

1) कमोडीटी स्टोरेज रिक्वायरमेंट्स टाईप ऑफ कमोडीटीज / प्रोड्यूस आयडीयल / रेकमंडेड स्टोरेज कंडीशन्स - टेम्परेचर (डीबी इन सेल्सीअस) - ह्यूमीडिटी आरएच (%) रेंज - एअर सर्क्यूलेशन (सीएमएच /एमटी ऑफ प्रोड्यूस - व्हेन्टीलेशन (एअर चेंजेस / डे) CO2 रेंज (पीपीएम) - प्रोड्यूस कुलींग रेट (सेल्सीअस / डे) - फ्रीजींग पॉईंट सेल्सीअस - इतर		
कोल्ड चेंबर ड्राय बल्ब (डीबी इन सेल्सीअस)		
कोल्ड चेंबर आरएच (%)		
कमाल साठवणूक कालावधी (महिने)		

मालाचे कमाल तापमान (सेल्सीअस) - अँट द टाईम ऑफ लोडींग		
डेली लोडींग रेट (एमटी/डे) - इन इच कोल्ड चेंबर		
लोडींग पिरिअड		
पूल डाऊन रेट (सेल्सी/डे)		
अनलोडींग पिरिअड (महिने)		
डेली अनलोडींग रेट (एमटी/डे)- प्रत्येक कोल्डचेंबरपासून		
अँटी रुम कंडीशन्स (टी सेल्सी.अँड आरएच %)		
सॉर्टींग अँड ग्राईडींग एरिया		
स्पेशल प्रोव्हीजन्स - सीआयपीसी ट्रीटमेंट फॉर प्रोसेस पोर्टोज		
स्पेशल प्रोव्हीजन्स एमए/ एथेलीन कंट्रोल / पयूमीजेशन / फ्रेश एअर इ.		

2) फ्रेश एअर / व्हेंटीलेशन सिस्टीम

ब्रीफ डिस्क्रिप्शन ऑफ CO2एक्स्ट्रॅक्शन / व्हेंटीलेशन सिस्टीम	
CO2 कॉन्सनट्रेशन कंट्रोल रेंज (पीपीएम)	
मॉनीटरींग अँड कंट्रोल इन्स्ट्र्यूमेंट - टाईप - अँक्यूरसी	
व्हेंटीलेशन कॅपासिटी (मॅक्सीमम एअर चेंजेस/ डे)	
डिझाईन कन्सीडरेशन फॉर एनर्जी रिकव्हरी अँड प्रीव्हेंटींग वेटींग ऑफ प्रोडयूस	

3) कोल्ड स्टोअर चेंबर सीझींग अँड कॅपासिटी

नंबर ऑफ चेंबर्स :

टाईप : मेझानाईन / पॅलेटाईझ्ड

मॅक्सीमम हाईट ऑफ बिल्डींग

डीटेल्स (तपशिल)	CSC1	CSC2	CSC3	CSC4
टोटल कॅपासिटी ऑफ इच कोल्ड स्टोअर चेंबर (MT) (शीतगृहाची एकूण साठवणूक क्षमता)				
इंटरनल चेंबर डायमेंशन Lx Bx H (m)				
नंबर ऑफ मेझानाईन पलोअर्स X हाईट (m) पर पलोअर				
साईज अँड वेट ऑफ बॅगज ऑर बॉक्सेस बीइंग स्टोअर्ड				
टोटल नंबर ऑफ बॅगज / बॉक्सेस स्टोअर्ड इन इच कोल्ड स्टोअर चेंबर				

अँटी रुम व प्रक्रिया क्षेत्र

तपशिल	लांबी (मी)	रुंदी (मी)	ऊंची (मी)
अँटी रुम			
छाननी आणि वर्गीकरण क्षेत्र			
भरणे / खाली करणे (गोदाम)			

मशीन खोली व वापर क्षेत्र

तपशिल	लांबी (मी)	रुंदी (मी)	ऊंची (मी)
मशीन रुम			
कार्यालयीन क्षेत्र			
प्रसाधन गृह व स्वच्छतागृह			
इतर			

इमारत आणि बांधकामाचा तपशिल

बांधकामाचा प्रकार - साधे / नियोजित

शीतगृहाच्या बाहेरील भिंतीचा प्रकार	
आतील भिंतीचा प्रकार	
छताचा प्रकार	
आतील बांधकामाचा प्रकार	
मेजेनाईल ग्रॅंटीगचा प्रकार	
शीतगृहाच्या कक्षातील लाईट व्यवस्था	
शीतगृहातील इतर लाईट व्यवस्था	

Insulation and Vapor Barrier

Insulation चे प्रकार	बाहेरील भिंत	आतील भिंत	छत	तळ
साहित्याचा प्रकार Eps/ धातुत्वचा puf संमिश्र गट/ XPSLPUR इतर				
प्रासंगिक IAS सांकेतांक				
घनत्व (kg/m) ³				
Thermal Conductivity at +10,0 CK valve (w/MK)				
Thermal डिप-युसिवीटी				
पाणी वाफ प्रसारण दर ng/pa sm जास्तीत जास्त				
Water absorption water 24 immersion per centage by mass				
शीतगृहाचे थर्मल इन्शुलेशन साठी प्रासंगिक सांकेतांक				
इन्शुलेशनची एकुण जाडी (mm)				
प्रत्येक थराची जाडी (mm)				
वाफेच्या टाक्याचे प्रकार व जाडी (मायक्रॉनस)				
Types of बिंदुनियम Sticking compound				
Types of Cladding / Covering / external finish				
Locking / exiting & seling system in case of metol skin composite panels				

शितगृहाचे दरवाजे, हवेच्या झडपा

<p>इन्शुलेशनचे प्रकार</p> <p>इन्शुलेटेड दारांची संख्या</p> <p>प्रकार hinged / Sliding</p> <p>इन्शुलेशन साहित्य</p> <p>ई पी एस/ पीयुएफ/इतर</p> <p>इन्शुलेशनची जाडी (mm)</p> <p>क्लॅडिंगचे प्रकार</p> <p>उघडणा-या दाराचे आकार</p> <p>Provision of strip</p> <p>Curtains nos.& overlap %</p> <p>हवेचे पंखे (असतीलतर)</p> <p>इतर</p>	तपशिल
--	-------

<p>साहीत्य हाताळणी दैनंदिन व्यवहार बसवलेचे अर्ध स्वयंचलित / स्वयंचलित साहीत्य हाताळणी प्रक्रिया आणि उपकरण वीज कॅप मोटारीची क्षमता (केव्ही) इतर उपकरणे</p>	थोडक्यात तपशिल
---	----------------

वर्गीकरण, छाननी, स्वच्छता लाईन पॅकींग (ऐच्छिक)

प्रक्रिया

प्रक्रियेसाठी लाइन

थोडक्यात तपशिल

एकुण जोडलेला भार

कृपया बी आय एस यांच्या बाधकांम योजनेनुसार अधिकृत रचनाकार व इंजिनियर यांच्या मान्यतेनुसार शीतगृह योजनेच्या आराखडयानुसार सादर करणे आवश्यक आहे. छायाचित्रामध्ये इन्युक्शनचे प्रकार, जाडी, आणि फिटींग इत्यादी भागाचा तपशिल आवश्यक आहे.

शीतगृह योजनेच्या तापमान मोजमाप संक्षिप्त

हंगामातील स्थिती	उन्हाळा	पावसाळा	हिवाळा
कोरडा बल्ब तापमान (0C)			
Wet बल्ब तापमान (%)			

शीतभार	लोड असताना (kw)	पुल डाऊन असताना (kw)	लोड असताना (kw)
<p>ट्रान्समिशन लोड / भार उत्पादन भार प्रकाशाचा भार आतील भार इतर भार</p> <p>इनफिल्ट्रेशन भार वेटीलेशन / ताज्या हवेचा भार/यंत्र भार / पंखे मोटर इत्यादी</p>			
<p>एकुण भार / kw 24 तास</p> <p>कम्प्रेसर चालु असताना तास / दिवस मल्टी फायर एकुण शीत भार एकुण भार (kw)</p>	<p>लोडचा काळ पुन्हा डाऊन काळ होल्डींग काळ सुरक्षेसाठी डी फ्रास्ट अवधी पीक काळ</p>	होल्डींग काळ	लीन काळ

कृपया वरील प्रमाणे शीतगृहाच्या भांडारासाठी मान्यता प्राप्त अधिकृत इंजिनियर कडून विद्युत भार वहना प्रमाणपत्रासह सादर करावे.

कंडेसर तपशिल

कंडेसर निर्मात मॉडेल	संख्या	ऑपरेटींग पॅरामीटर तापमान एसडीटी/इन/ आऊट पाणी तापमान (0C) आणि प्रवाह (IPS)	कंडेसर क्षमता KW	इलेक्ट्रीक फॅन मोटार क्षमता KW	एकुण वियुत प्रवाह BKW	शेरा

कुलींग टॉवर (आवश्यक असेलतर)

कुलट टॉवर निर्मात मॉडेल नं.	Operating Par-metrs DB & WB Temp in/out Water temp (0C)	कुलीन टॉवर क्षमता (kw)	पंखे आणि मोटार क्षमता (mh)	एकुण वियुत भार (BKW)	शेरा

हवा शितकरण विभाग (ACU)

ACU निर्माता अॅण्ड मॉडेल	संख्या	ऑपरेटींग पॅरामीटर (SST)&TD	कुलीन क्षमता KW	हवा दाब (CMN) Face rellociry	पिन पिच (MM) शक्ती (BKW)	एकुण इलेक्ट्रीक बटने

शितगृह योजनेसाठी आराखडा व उपकरणाची निवड

- 1) शितगृह योजनेच्या निषकर्श

शितगृहाचे प्रकार	अमोनिया / फिशोन / इतर
प्रमणिचे प्रकार	प्रत्यक्ष EXP/ गुरुत्व फीड/ओबरफीड
कॉंप्रेसरचे प्रकार	रेसीप्रोकल / स्कु / स्काम / इतर
क्षमताचे प्रकार	स्वयंचलित / टप्प्याने
कंडेन्सरचे प्रकार	वातावरणानुसार/बाष्पीभवन/ शेल अॅण्ड टयुब Plate Heat exchange/ etc.
शीतगृह टॉवर (असेलतर)	kw आरपी प्रेरीत ड्राफ्ट / इतर
Type of cooling coil	ceiling suspended/ Foor Maunted etc.
वितळणाचे प्रकार	हवा / पाणी/ विद्युत / गरम वायु
ह्युमिडीफिकेशन प्रणाली आणि नियंत्रण	
थोडक्यात तपशिल	

कॉंप्रेसर विस्तार

कॉंप्रेसर निर्माता व मॉडेल	संख्या	कॉंप्रेसर (RMP)	ऑपरेटींग पॅरामिटर बाष्पीकरण KY ST/ Temp	शीतकरण क्षमता kw	मोटर kw	एकुण विद्युत शक्ती	शेरा

कृपया वरील प्रत्येक उपकरणातील, कॉंप्रेसर, कंडेन्सर, शीत टॉवर, हवा शितलता, युनिट इत्यादी साधारण ले आऊट उत्पादनाचे साहित्य, क्षमता, ऑपरेटींग पॅरामिटर सी.ओ.पी./ कृपया हवा शीतमान युनिट ते डेपशी चा हिट ट्रान्सफर असलेल्या शेनज व्हेलपिटी ओअर थ्रो, फॅन मोटार BKW/KW फिन इत्यादी उपकरणे प्रमाणित कंपनीकडून तयार केलेला संदर्भ संकेतांक आणि गुणवत्ता प्राप्त असावीत.

विद्युत जोडणी

एकुण जोडलेला भार (KW)	
नियोजित आवश्यक भार पीक भार असताना (BKW) विजेची गरज	
होल्डींग भार असताना विजेची गरज (BKW)	
लीज भार असताना विजेची गरज (BKW)	
ट्रान्सफार्मर ची क्षमता (KVA) नियोजित	
कॅपॅसिटर चा आकार त्याची क्रिया	
एकुण क्षमता (KVA)	

सुरक्षितता

अग्निशामक उपकरण	कोरडे पाण्याचे	
गळती व देखभाल	गळतीचे उपाय	
अग्नीशामक उपकरण	एमपी / केएमपी	
कट आऊट सुरक्षा	वाल्च इत्यादी	
शीतगृहाचे आपत्कालीन गजर व पुश बटन योजनांचा तपशिल		
शीतगृहातील आवश्यक आपत्कालीन प्रकाश व्यवस्था		
इतर सुरक्षा योजना		

Codes & Standard

इमारतीचा आकार व प्रकार	
बांधकाम साहित्य	
थर्मल इन्शुलेशन व उपयुक्तता	
शीतकरण उपकरण व कार्यपध्दती	
विद्युतकरण व यंत्रसामुग्री व्यवस्था	
अन्न सुरक्षा	
इतर	

उर्जेची बचतीसाठी उपाय योजना

उर्जा बचत उपकरणांचा तपशिल	थोडक्यात तपशिल व उर्जा बचत
लाईट फिक्सशर सीएफएल / एलईडी	
इतर विभागासाठी विजेची व्यवस्था	
पंखे / कॉंप्रेसरसाठी व्हीएफडी	
शीतकरण यंत्राचे कार्य व नियंत्रण	
हवा शुध्दीकरण यंत्र	
Power Racton Controller	
उर्जा निर्मीती, हवा प्रसारण	
अक्षय / सौर उज	
ई पी. वी. प्रकाश व्यवस्था	
पी एल सी नियंत्रण	
पावसाचे पाणी साठविणेसाठी उपाय योजना	

कार्य देखभाल

तपशिल	संख्या / तपशिल
कामकाज व देखभालीसाठी असलेले कामगार	
वार्षिक देखभाल करण्यासाठी व्यवस्था	
प्रशिक्षण व देखभाल पध्दत	
स्वच्छता व साफसफाईची पध्दत	
प्रदुषण नियंत्रण	

नियोजित शीतगृहासाठी आदर्श पॅरामीटर

पॅरामीटर	पीक काळ	होल्डींग काळ	लीन काळ
शीतगृह भांडांचा गुणांक व (सीओपी)			
एकुण विजेची बचत (KWH /दिवस)			
एकुण विजेचा वापर रु./ दिवस			
एकुण विजेचा खर्च रु./एम.टी./दिवस			

इतर माहिती

अर्जदाराची सही व नांव
सीलबंद

ठिकाण :-----

तारीख :-----

तारीख :-----

ठळक अक्षरात नाव -----

सही व शिक्का

(ज्याने शीतगृहाचे डिझाईन केले आहे व ज्याने तपासणी केली आहे.)

प्रारूप - 5
राष्ट्रीय बागवानी बोर्ड
प्रगती अहवाल
(पूर्व -निरीक्षण अहवाल)

निरीक्षणाची तारीख

1)	1. प्रकल्पाचे नांव	
	2. पत्र व्यवहाराचा पत्ता व फोन नंबर	
	3. प्रकल्पाची जागा व पत्ता	
	4. संघटन (व्यक्ती / समुह / भागीदारी / कंपनी)	
	5. जागेची स्थिती जागेच्या माहिती बरोबर	
	खसरा नं.	
	खटोनी नं.	
	(स्वतःची जागा अर्जदाराच्या नावावर / भाड्याने जागा अर्जदाराच्या नावाने नोंदविलेली किंवा सविस्तर माहिती द्या)	
2)	1. प्रस्तावीत उपक्रम	शीतकरण
	2. प्रकार	
	3. प्रस्तावीत शीतकरण सिस्टीम	सीएस 1 / सीएस2/सीएस3
3)	प्रकल्पाचा खर्च व वित्त स्रोत	
4)	प्रकल्पाच्या भौतिक स्थितीचे विवरण	सविस्तर टिपणी
	4 अ) प्रकल्पाच्या सुरुवातीची तारीख	
	1. भुविकास स्थिती / सीमा / रस्ता	
	2. जागेला जोडणारा रस्ता	

3. शीत गृहाची स्थिती सीव्हील / पूर्व यांत्रिकीकरण निरीक्षणाच्या वेळी	
4. विज यंत्र / विजेच्या पुरवण्याचे यंत्र बसविले	
5. शीतकरण यंत्र बसवणे.	
6. उत्पादनाचा प्रकार जो शीतगृहात ठेवण्याचा प्रस्ताव आहे.	
7. शीतकरण चालू आहे काय ?	
5) जर बोर्डाकडून कुठलीही मदत आधी घेतली असेल तर शीत गृहासाठी तिचे विवरण अर्जदाराचे नाव कारण, वर्ष व आर्थिक मदतीची किंमत यांचे	
6) पूर्वीच्या प्रकल्पाची स्थिती	
7) निरीक्षण अधिकाऱ्याची टिपणी	
8) प्रमोटरने बँक / वित्तीय संस्थांकडून कर्जासाठी अर्ज केला असल्यास बँकेचे नाव, पत्ता, ब्राँच कोड क्रं. व फोन नं. जर शीतगृहाचे बांधकाम चालू असेल या तारखेपर्यंतचे खर्च यांचे विवरण अर्जदाराचा सहभाग बँकेचे कर्ज	
9) पुर्वनिरीक्षण अधिकाऱ्याची शिफारस	
10) शीत गृहासाठी परवानगी विचार /निर्णय संबंधीत अधिकाऱ्यांकडून	

निरीक्षण अधिकाऱ्याची स्वाक्षरी
पुर्ण नांव व शिक्का

प्रारूप - 3

तांत्रिक विकास व प्रदान यांचा बागवानीच्या विपणनासाठी उपयोग

विभाग	विवरण	पान क्र.
प्रारूप - 1	अर्ज	106 ते 107
प्रारूप - 2	अंगीकृतीकरण पत्र	108

प्रारूप - 1

अर्ज

1. अर्जदार प्रकार
(नोंदवलेली सोसायटी, एनजीओ, कंपनी, उत्पादन संघ / ईंडस्ट्री, एसएयु / आर अँड डी संस्था सरकार / पब्लिक सेक्टर)
2. अर्जदार संस्थेचे नांव -----
3. राज्य -----
4. प्रकल्पाचा पत्ता -----
5. पत्रव्यवहारासाठीचा पत्ता -----
6. संपर्क प्रतिनिधी -----
7. दुरभाष क्रमांक -----
8. भ्रमणध्वनी क्रमांक -----
9. ई -मेल -----
10. अर्ज भरण्याची तारीख -----
11. प्रकल्प लागू होण्याचा कालावधी ----- पासून ----- पर्यंत
12. पुढील कुठल्या घटकांसाठी मदतीची गरज (योग्य ठिकाणी टीका करा)
 - अ) नव तंत्रज्ञानाची ओळख - नवीन शेती उपयुक्त बाबी व योग्य तंत्रज्ञान
 - ब) नव तंत्रज्ञानाची ओळख - विशेष अडचणींसाठी संशोधन व विकास प्रकल्प
 1. आधुनिक शेतकरी
 2. विपणन गतविधी
 3. भारत / इतर देशांमधून सेवा
 4. तंत्रज्ञान जागृती
 5. संम्मेलन / प्रदर्शन आयोजन व सहभाग
 6. उद्यान पंडीत
 7. प्रसिध्दी व माहिती पट

8. तांत्रिक श्रेणी दृढीकरण व	☐
9. शास्त्रज्ञांचा सन्मान	☐
10. बागवानीचा दर्जा ठरवणे व मान्यता देणे	☐
11. मदर प्लांट नर्सरी	☐
12. बागवानी उद्यान संयुक्त बोर्ड	☐
13. प्रस्तावीत गतीविधीचे स्वरूप (प्रकल्पाची माहिती योजनेच्या दिशा निर्देशनामध्ये मदतीस पात्र असल्याचे)	
14. प्रकल्पाचा खर्च अधिक भांडवल लागणाऱ्या घटक दर्शवणारा	
15. वित्तीय स्रोत	
16. नाव व ह्या स्रोत पुरविणाऱ्या अधिकारी	
17. जोडावयाची कागदपत्रे	
अ. अंगीकृतीकरण पत्र गरज असल्यास	हो / नाही
ब. विस्तृत प्रकल्प अहवाल - गरज असल्यास	हो / नाही
क. शेवटच्या रिटर्नची प्रत	हो / नाही
ड. संस्थेचे पोटकायदे	हो / नाही
इ. संस्थेचे कराराचे निवेदन पत्र	हो / नाही
फ. मागील 3 वर्षांचे जमा खर्चाचे हिशेब	हो / नाही
ग. चालू वर्षाचा वार्षिक अहवाल	हो / नाही

स्वाक्षरी

अधिकारी

प्रारूप - 2

अंगीकृतीकरण पत्र

आम्ही हे अंगीकृत करतो की, आमच्या संस्थेस राष्ट्रीय बागवान बोर्डाच्या **XX** तांत्रिक विकास व प्रदान यांच्या बागवानीच्या विपणनासाठी उपयोग" योजनेअंतर्गत आर्थिक लाभ मागील काही वर्षात मिळाला आहे. विवरण खालील प्रमाणे व अंतिम विनिमय प्रमाणपत्र सुपूर्त.

क्र.	घटनेचे नांव	घटनेचे वर्ष व महिना	मदतीचे राशी	अंतिम विनिमय प्रमाणपत्र मिळाले अथवा नाही	अंतिम विनिमय पत्र राष्ट्रीय बागवान बोर्डाला पाठवल्याची तारीख

आम्ही असेही अंगीकृत करुन देतो की, वरील नमुद केलेले खर्च हे यांचे हिशेब तपासणी सरकारच्या नियमांप्रमाणे झालेले आहे.

आम्ही असेही अंगीकृत करतो की, आर्थिक मदत ही खाली नमुद केलेल्या केंद्र सरकारच्या योजनां खालीच ह्या प्रकल्पासाठी घेतली गेली आहे.

क्र.	योजनेचे नांव	योजनेचे मुख्य अधिकारी संपर्क माहितीसह	मिळालेली / अर्ज केलेली मदतीची रक्कम

अधिकृत व्यक्तिची स्वाक्षरी

